

ვანტანგ გურული

ქამი ჯვარცმელთა მეფობისა

**თბილისის უნივერსიტეტი
დიდი განსაცდელის პერიოდში**

დოკუმენტები და დასალები

1930-1937

**გამომცემლობა „უნივერსალი“
თბილისი 2012**

ნიგნში იბეჭდება საარქივო დოკუმენტები და მასალები თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ისტორიიდან (1930-1937 წწ.). დოკუმენტები აცოცხლებენ იმ ავბედით ეპოქას, როდესაც მედროვეები ცდილობდნენ დაენგრიათ ივანე ჯავახიშვილის მიერ დაარსებული უნივერსიტეტი, როდესაც ბეზლობა-დასმენა ჩვეულებრივ მოვლენად იქცა უნივერსიტეტში.

რედაქტორი პროფესორი ავთანდილ ნონკოლაური

© ვ. გურული, 2012

გამომცემლობა „**უნივერსალი**“, 2012

თბილისი, 0179, ი. ჯავახიშვილის გამზ. 19, ☎: 2 22 36 09, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal@internet.ge

ISBN 978-9941-17-545-9

ქაბი ჯვარცმელთა მეჯობისა

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი დაარსდა და საბჭოთა რუსეთის მიერ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის დაპყრობამდე (1918-1921 წწ.) არსებობდა როგორც ნამდვილად ევროპული უნივერსიტეტი. ამ შემთხვევაში უმთავრესი მნიშვნელობა ენიჭებოდა პროფესორთა შემადგენლობას, სასწავლო და სამეცნიერო-კვლევით გეგმებს. 1918 წლიდან თბილისის უნივერსიტეტში მოღვაწეობდნენ მეცნიერები, რომლებიც ევროპის ნებისმიერ უნივერსიტეტს დაამშვენებდნენ. სასწავლო გეგმებიც ევროპის უნივერსიტეტების სასწავლო გეგმების გათვალისწინებით იყო შედგენილი. ყოველივე ამის გამო მოსკოვი და მისი სატელიტი საბჭოთა საქართველოს პოლიტიკური ხელმძღვანელობა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტს განიხილავდა ოპოზიციის კერად. თბილისის უნივერსიტეტის დარბევა 1921 წლიდან დაიწყო და წარმოუდგენელ მასშტაბებს მიაღწია 30-იან წლებში. საბჭოთა ხელისუფლება მიზნად ისახავდა თბილისის უნივერსიტეტის პროფესურისა და სტუდენტთა სოციალური შემადგენლობის შეცვლას, უნივერსიტეტის გადაქცევას რიგით საბჭოთა უმაღლეს სასწავლებლად (იგივე პოლიტიკა ტარდებოდა საბჭოთა კავშირის ყველა უნივერსიტეტში, მათ შორის პეტერბურგის, მოსკოვის, დერპტის, კიევის, ოდესისა და სხვა უნივერსიტეტებში). ივანე ჯავახიშვილის რექტორობიდან

ნასკლის შემდეგ (1926 წ.) თბილისის უნივერსიტეტში დაიწყო „წითელი რექტორების“ ხანა. კიდევ უფრო საშიში იყო უნივერსიტეტის ძველი პროფესურის შეცვლა „წითელი პროფესურით“, თავად-ახნაურული წარმოშობისა და სამღვდლოთა შვილების უნივერსიტეტის სტუდენტად გახდომის შეზღუდვა. პრაქტიკულად თბილისის უნივერსიტეტს დაეპატრონენ კომუნისტური და კომკავშირული ორგანიზაციები. თვით „წითელი რექტორებიც“ კი საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული ბიუროს (შემდგომში პარტიული კომიტეტის) და მისი მედროვე ლიდერების ნების აღმსრულებლებად იქცნენ. ცალკეულ ფაკულტეტებზე დეკანატები და დეკანები ფაკულტეტების პირველადი პარტიული ორგანიზაციების ბიუროების და მათი ხელმძღვანელების (პარტიული ორგანიზატორების) უმკაცრესი კონტროლის პირობებში მუშაობდნენ. ახალგაზრდა კომუნისტებისაგან და კომკავშირელებისაგან დაკომპლექტდა ე. წ. „მსუბუქი კავალერია“, რომელიც ცეცხლითა და მახვილით ებრძოდა თავისუფალი აზრის ყოველგვარ გამოვლინებას.

ბეზღობა-დასმენა, ზოგიერთისათვის სულიერი მოთხოვნა, ზოგიერთისათვის თავის გადარჩენის ერთადერთი გზა, თბილისის უნივერსიტეტის ყოველდღიური ცხოვრების ნორმად იქცა. დასმენას შეენირა ბევრი სრულიად უდანაშაულო ადამიანი (სტუდენტი და პროფესორი), უფრო ზუსტად, მათი დანაშაული სამშობლოსა და თავისუფლების სიყვარული იყო.

თბილისის უნივერსიტეტში გამეფებული ბეზღობა-დასმენა, მედროვეთა მიერ ადამიანების სულიერად დამახინჯება სრულად ვერ აღიქმება იმ დოკუმენტებისა და მასალების საფუძვლიანად

გაცნობის გარეშე, რომლებიც, საბედნიეროდ თუ სამწუხაროდ, შემოინახა არქივებმა. ვერანაირი ოსტატური თხრობით ვერ გადმოიცემა ის საშინელება, რაც XX საუკუნის 30-იან წლებში ხდებოდა უნივერსიტეტში. ყველაზე უკეთ და სრულყოფილად დოკუმენტებით შეიძლება წარმოვიდგინოთ, თუ რა ხდებოდა უნივერსიტეტში მედროვეთა ბატონობის უამს.

დოკუმენტები და მასალები ქვეყნდება დედნის სტილის შეუცვლელად. გასწორებულია მხოლოდ კორექტურა. კვადრატულ ფრჩხილებში მოყვანილი ტექსტი ეკუთვნის გამომცემელს.

17 იანვარი, 2012 წელი

დოკუმენტი №1

საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარ-ტიული ბიუროსა და უნივერსიტეტის კომუნისტური უჯრედების ბიუროების გაერთიანებული სხდომის ოქმი უნივერსიტეტის რეორგანიზაციის თაობაზე

1930 წლის 20 მაისი

ოქმი №3

1930 წლის 20 მაისს შესდგა სახელმწიფო უნივერსიტეტის კომ[უნისტური] პარტიის ბიურო[ს] კოლექტივის სხდომა უჯრედის ბიუროებთან ერთად.

დაესწრენ შემდეგი ამხ[ანაგები]: ბარამიძე, დოლიძე, მელაძე, აბუთიძე, ფრუიძე, კვიციანიძე, ჟღენტი, აბულაძე, ბაჯაძე, ჯავახიძე, ქურიძე, გაბუნია, ერქომაიშვილი, მარგალიტაძე, სულუხია, ბურჯანაძე, ხუციბერიძე, ხუნდაძე, ვანაძე, რუხაძე, ჭუმბურიძე.

1. მოისმინეს: პარტ[იული] ბიურო[ს] კოლექტივის მიერ გამოყოფილ კომისიის მოხსენება უნივერსიტეტის რეორგანიზაციის შესახებ (*ამხ. ერქომაიშვილი*).

აზრი გამოსთქვეს შემდეგმა ამხანაგებმა: მარგალიტაძემ, სალუქვაძემ, ბარამიძემ, ბაჯაძემ და სხვებმა.

1. დაადგინეს: სავაჭრო კოოპერატიულ ინსტიტუტის ნაცვლად დაარსებული იქნეს ეკონომიური ინსტიტუტი სამი ფაკულტეტით: 1. კოოპერატიული, 2. საგეგმო-ფინანსიური, 3. ვაჭრობა-მრეწველობის.

ამხ. ერქომაიშვილს დაევალოს დასწეროს დასაბუთება.

2. მოისმინეს: საბჭოთა სამართლის ინსტიტუტის დაარსების შესახებ (*ამხ. ჟღენტაძე*).

2. დაადგინეს: დაარსებული იქნეს საბჭოთა აღმშენებლობის და სამართლის ინსტიტუტი სამი ფაკულტეტით: 1. საბჭოთა აღმშენებლობის, 2. სასამართლოს ადმინისტრაციული, 3. სამეურნეო-უფლებრივი. ეთხოვოს [საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების)] ცეკას, რათა დააყენოს საკითხი ამიერკავკასიის საბჭოთა სამართლის და აღმშენებლობის ინსტიტუტის „შექმნის შესახებ“.

3. მოისმინეს: პედაგოგიური ინსტიტუტის დაარსების შესახებ (*ამხ. ხუნდაძე*).

3. დაადგინეს: დაარსებული იქნას სახელმწიფო პედაგოგიური ინსტიტუტი 6 ფაკულტეტისაგან შემდგარი: 1. საზოგადოებრივი ეკონომიური, 2. ლიტერატურული, 3. ფიზიკა-მათემატიკური (დარგები: მათემატიკური, ფიზიკური), 4. საბუნებისმეტყველო ფაკულტეტი (დარგები: ქიმიური, ბიოლოგიური და გეოგრაფიული), 5. პედაგოგიური ფაკულტეტი, 6. სახვით ხელოვნების ფაკულტეტი.

4. მოისმინეს: სამკურნალო ინსტიტუტის დაარსების შესახებ. ცნობა *ამხ. ვანაძის*.

4. დაადგინეს: დაარსებული იქნეს სამკურნალო ინსტიტუტი სამი ფაკულტეტით: 1. სამკურნალო-პროფილაქტიური 2 განხრით:

კბილის საექიმო და დედათა და ბავშვთა დაცვის, 2. სასანიტარო ჰიგიენური და 3. ფარმაცევტიული.

5. მოისმინეს: განცხადება *ამხ. კოლია ბარამიძის* ინსტიტუტების გამოყოფასთან დაკავშირებით. 1. გამოყოფა დირექტორებისა, რათა მათ შესძლონ ბიუჯეტების შედგენა და არ შეფერხდეს მომავალი სასწავლო წელი.

5. დააღვინეს: ეთხოვოს ცეკას დროულად დანიშნოს დირექტორები, რათა ეხლავე მიიღონ ზომები, რომ არ შეფერხდეს მომავალი სასწავლო წლის მუშაობა.

6. მოისმინეს: აღმასბიუროს დავალიანების შესახებ ცნობა *კ. ბარამიძის*.

6. დააღვინეს: წინადადება მიეცეს აღმასბიუროს, რათა მიიღოს გადამჭრელი ზომები დავალიანების დასაფარავად. არა გადამხდელები ეხლავე გადაეცეს სასამართლოს.

7. მოისმინეს: ამხ. გალაქტიონ ხუციბერიძის სტიპენდიის გადაცემის შესახებ ამხ. იასონ ყიფიანზე.

7. დააღვინეს: აღიძრას შუამდგომლობა განსახკომის წინაშე, რათა ამხ. გალაქტიონ ხუციბერიძის გაძლიერებული სტიპენდია მიეცეს იასონ ყიფიანს, რადგან ამხანაგი გალაქტიონ ხუციბერიძე არჩეულია აღმას[რულებელი] ბიუროს თავმჯდომარედ.

8. მოისმინეს: საერო საცხოვრებლის მდგომარეობის შესახებ (*ამხ. ხუციბერიძე*).

8. დააღვინეს: ეთხოვოს გან[ათლების] სახ[ალხო] კომ[ისარიატ]ს და გამგეობას, რათა ძველი დავალიანება პედაგოგიური და ეკონომიური საერთო საცხოვრებლების 900 მანეთი გადაიხადონ, შემდეგში კი განათების და წყლის ფულის გადახდა იკისრონ თვით სტუდენტებმა.

9. მოისმინეს: ამხ. კალენიკე ბერიძეს კანდიდატობიდან წევრად გადარიცხვის შესახებ.

9. დააღვინეს: აღიძრას შუამდგომლობა [საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის რაიკომის წინაშე ამხ. კალენიკე ბერიძეს კანდიდატობიდან წევრად გადარიცხვის შესახებ.

10. მოისმინეს: ამხ. ქაროსანიძე აკაკის წევრად გადარიცხვის შესახებ.

10. დააღვინეს: აღიძრას შუამდგომლობა რაიკომის წინაშე ამხ. ქაროსანიძე აკაკის კანდიდატობიდან წევრად გადარიცხვის შესახებ.

11. მოისმინეს: განცხადება ამხ. აბაშმაძე მარიამის კანდიდატობიდან წევრად გადარიცხვის შესახებ.

11. დააღვინეს: აღიძრას შუამდგომლობა რაიკომის წინაშე ამხ. აბაშმაძე მარიამის კანდიდატობიდან წევრად გადარიცხვის შესახებ.

12. მოისმინეს: ამხ. თოფურია არისტრახის კანდიდატობიდან წევრად გადარიცხვის შესახებ.

12. დააღვინეს: აღიძრას შუამდგომლობა რაიკომის წინაშე ამხ. თოფურია არისტრახის კანდიდატობიდან წევრად გადარიცხვის შესახებ.

13. მოისმინეს: ამხ. ქობულია ვასილის კანდიდატობიდან წევრად გადარიცხვის შესახებ.

13. დააღვინეს: აღიძრას შუამდგომლობა რაიკომის წინაშე ამხ. ქობულია ვასილის კანდიდატობიდან წევრად გადარიცხვის შესახებ.

14. მოისმინეს: ამხ. დათიკო სილაგაძის კანდიდატატ მიღების შესახებ.

14. დაადგინეს: აღიძრას შუამდგომლობა რაიკომის წინაშე ამხ. დათიკო სილაგაძის კანდიდატატ მიღების შესახებ.

15. მოისმინეს: ამხ. გოჩალიევილის აპოლონ პარტიის კანდიდატატ მიღების შესახებ.

15. დაადგინეს: აღიძრას შუამდგომლობა რაიკომის წინაშე ამხ. გოჩალიევილის აპოლონ პარტიის კანდიდატატ მიღების შესახებ.

16. მოისმინეს: საკონტროლო კომისიის მომართვის გამო გამოყოფილ კომისიის დასკვა ამხ. დ. სალაძის შესახებ (*ამხ. ჯავახიძე*).

16. დაადგინეს: კომისიის დასკვნა ამხ. სალაძის შესახებ მთელი მასალით გადაიგზავნოს ცენტრალურ საკონტროლო კომისიას.

თავმჯდომარე

ბარამიძე (ხელრთვა)

მდივანი

ფრუიძე (ხელრთვა)

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივი (III), ფონდი 947, აღწერა 1, საქმე 15, ფურცლები 4-5.

დოკუმენტი №2

საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების)
თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის პარტიული ბიუროს, კომუნისტი ლექტორების,
დოცენტებისა და პროფესორების გაერთიანებული სხდომის
ოქმი უნივერსიტეტის ბაზაზე სასწავლო ინსტიტუტების
ჩამოყალიბების პროექტის განხილვის თაობაზე

1930 წლის 10 ივნისი

ოქმი №4

1930 წ. 10 ივნისს შესდგა პარტ[იული] ბიურო[ს] კოლექტივთან ერთად უჯრედების ბიუროების და კომუნისტ ლექტორ, დოცენტ, პროფესორების გაერთიანებული სხდომა. სხდომას დაესწრენ შემდეგი ამხანაგები: 1) ბარამიძე, 2) ორაგველიძე, 3) სიკინჭალაშვილი, 4) კვიციანიძე, 5) ფრუიძე, 6) ჯავახიძე, 7) სალუქვაძე, 8) ვანაძე, 9) რუხაძე, 10) სალაძე, 11) ბურჯანაძე, 12) ცინცაძე, 13) ხუციბერიძე, 14) ქურიძე, 15) ჩიკვაიძე, 16) აბულაძე, 17) მარგალიტაძე, 18) გაბუნია, 19) კომახიძე, 20) თოდრია, 21) დინიბეგოვი, 22) ჟღენტი, 23) დოლიძე, 24) ჭეიშვილი, 25) ხუნდაძე, 26) კოჩიაშვილი, 27) ბლაგიძე, 28) სულუხია, 29) პირველი, 30) თვარელიძე.

1. მოისმინეს: განათლების სახალხო კომისარ[იატის] საბოლოო პროექტი ინსტიტუტების ჩამოყალიბების შესახებ (მომხსენებელი ამხ. მთვარელიძე).

1. დააღბინეს: წარმოდგენილი პროექტი მიღებული იქნას შემდეგი დამატებით: 1. პედაგოგიური ინსტიტუტის „საბუნებისმეტყველო ფაკულტეტს“ დაემატოს: ა) მეოთხე განხრა „ქიმიური“, ბ) საზოგადოებრივ-ეკონომიკური ფაკულტეტის სახელწოდება შეცვლილ იქნას „საზოგადო მეცნიერებათა ფაკულტეტის“ სახელწოდებით; 2. სამრეწველო ეკონომიურ ინსტიტუტთან შეიქნას: ა) მეოთხე ფაკულტეტი „საგეგმო სტატისტიკური“, ბ) კოოპერატიული ფაკულტეტის] სახელწოდება შეიცვალოს საკოლმეურნეო-კოოპერატიულ ფაკულტეტათ.

3. ვინაიდან კოოპერატიულ სავაჭრო ინსტიტუტის სახელწოდება არ გამოხატავს იმ შინაარსს, რომელიც სინამდვილეში უნდა ქონდეს ინსტიტუტს, ამიტომ აღიძრას მეორე ხელ დაბეჯითებით შუამდგომლობა, რათა ინსტიტუტი დარჩეს „სამრეწველო-ეკონომიურ“ სახელწოდებით საქართველოს] სამეურნეო უმაღლეს საბჭოს გამგებლობაში.

2. მოისმინეს: ხელმძღვანელ მუშაკთა წამოყენება ინსტიტუტებში (მომხ. ამხ. მთვარელიძე).

2. დააღბინეს: პედაგოგიური ინსტიტუტის დირექტორად წამოყენებულ იქნა ორი ვარიანტი: პირველი – ამხ. მარიამ ორახელაშვილი დირექტორად, მეორე – ამხ. სიმონ ხუნდაძე მოადგილე და სამოსწავლო ნაწილის გამგედ. მეორე ვარიანტი – ამხ. სიმონ ხუნდაძე დირექტორად, მოადგილეთ სამოსწავლო ნაწილის გამგეთ – ამხ. პეტრე შარია.

3. ადმინისტრაციულ ნაწილის და სტუდენტთა საქმის მდივანად გამოყენებული იქნეს დანიანურებული მუშა და მისი გამოყოფა და წამოყენება მოეთხოვოს საქართველოს პროფ[ესიულ] საბჭოს.

4. საზოგადო მეცნიერების ფაკულტეტის დეკანად წამოყენებული იქნეს დოცენტი გიგლ. კვიციანიძე.

5. ენათმეცნიერების ფაკულტეტზე დეკანად წამოყენებული იქნა პროფ. კ. კეკელიძე. რაც შეეხება, კენჭის ყრის დროს 14 მისცა ხმა, 8 წინააღმდეგი იყო სხვადასხვა მოსაზრებით.

6. საბუნებისმეტყველო ფაკულტეტის დეკანად წამოყენებული იქნა პროფ. ჯავახიშვილი.

7. ფიზიკო მათემატიკური ფაკულტეტის დეკანად წამოყენებული იქნა პროფ. მუსხელიშვილი.

8. პედაგოგიური ფაკულტეტის დეკანად წამოყენებული იქნა ბაქრაძე.

9. ხეროდ მოძღვრების ფაკ. დეკანად წამოყენებულ იქნა შ. დუდუჩავა.

3. მოისმინეს: სამკურნალო ფაკულტეტის ხელმძღვანელების წამოყენების შესახებ.

3. დაადგინეს: სამკურნალო ინსტიტუტზე დირექტორად წამოყენებული იქნეს ვანაძე, მის მოადგილეთ და სამოსწავლო ნაწილის გამგედ – ქორიაშვილი.

1. სამკურნალო პროფილაქტიური ფაკულტეტის დეკანად წამოყენებული იქნეს პროფ. ალ. ნათიშვილი.

2. სანიტარულ პროფილაქტიური ფაკულტეტის დეკანად წამოყენებული იქნეს პროფ. ამირეჯიბი.

3. ფარმაცევტიკულ ფაკულტეტის დეკანად წამოყენებული იქნას პროფ. ქუთათელაძე.

4. მოისმინეს: სამართლის ინსტიტუტის ხელმძღვანელების წამოყენების შესახებ.

4. დაადგინეს: სამართლის ინსტიტუტის დირექტორად წამოყენებული იქნას იაშა ვარძიელი, მისი მოადგილეთ და სამოსწავლო ნაწილის გამგედ – [იროდიონ] სურგულაძე, ადმინისტრაციული ნაწილის გამგედ – ნოე ჯინჭარაძე.

5. მოისმინეს: სამრეწველო ეკონომიური ინსტიტუტის ხელმძღვანელების წამოყენების შესახებ.

5. დაადგინეს: ეკონომიური ინსტიტუტზე ხელმძღვანელებათ წამოყენებული იქნა ორი ვარიანტი: 1. ინსტიტუტის დირექტორად წამოყენებული იქნას კ. ორაგველიძე. მეორე ვარიანტი. 2. ინსტიტუტის დირექტორად წამოყენებული იქნას ალ. ერქომაიშვილი, მოადგილეთ და სამოსწავლო ნაწილის გამგედ – დ. დოლიძე.

1. ადმინისტრაციული ნაწილის და სტუდენტთა საქმეთა მდივნად წამოყენებული იქნას დანიშნაურებული მუშა, გამოყოფა და დანიშვნა მოხდეს საქ[ართველოს] პროფ[ესიულ] საბჭოსთან შეთანხმებით.

2. სამრეწველო სავაჭრო ფაკულტეტის დეკანად წამოყენებული იქნას დ. დოლიძე.

3. საგეგმო სტატისტიკური ფაკულტეტის დეკანად წამოყენებული იქნეს ანდრო ბუაჩიძე.

4. ფინანსიური ფაკულტეტის დეკანად წამოყენებული იქნეს ფ. გოგიჩაიშვილი.

5. საკოლმეურნეო-კოოპერატიულ ფაკულტეტის დეკანად წამოყენებული იქნეს ალ. ერქომაიშვილი.

6. მოისმინეს: პარტ[იული] ბიურო[ს] კოლექტივის მიერ გამოყოფილი სტიპენდიანტთა გადამსინჯავ კომისიის მოხსენება (მომხსენებელი *დინიბეგოვი*).

6. დააღბინეს: კომისიის მიერ წამოყენებული იქნა 9 ამხ., რომელსაც უნდა მოეხსნათ სტიპენდია. ბიურო კოლექტივმა კომისიის დადგენილებაში შეიტანა შესწორება და 6 ამხ. მოეხსნა სტიპენდია და 3 ამხ. სხვადასხვა მიზეზების გამო დაუტოვა. რაც შეეხება, კონტრაქტაცია მოეხსნა მხოლოდ თამარა მერკვილაძეს, რომელიც პროტექციით იყო გაგზავნილი, დანარჩენ 28 სტიპენდიანტებს დროებით შეუჩერდა საქმის გამორკვევამდე.

7. მოისმინეს: ამხ. ალ. ფურცელაძის განცხადება კისლაგოცკაში [კისლაგოდსკში] გაგზავნის შესახებ.

7. დააღბინეს: დაევალოს აღმას[რულებელ] ბიუროს, რათა ამხ. ალ. ფურცელაძეს გამოუნახოს სათანადო წყარო და გაგზავნოს კისლაგოცკაში.

8. მოისმინეს: პროფ. გიორგი წერეთლის შესახებ (*ამხ. სულუხია*).

8. დააღბინეს: კომისიის დასკვნა პროფ. წერეთლის მოხსნის შესახებ დადასტურდეს (თან ერთვის კომისიის დასკვნა).

თავმჯდომარე

ბარამიძე (*ხელრთვა*)

მდივანი

ფრუიძე (*ხელრთვა*)

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივი (III), ფონდი 947, აღწერა 1, საქმე 15, ფურცლები 6-7.

დოკუმენტი №3

საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების)
თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის ბიუროს სხდომის ოქმი უნივერსიტეტის
რეორგანიზაციასთან დაკავშირებით სასწავლო
ინსტიტუტებისათვის შენობის გამოყოფის თაობაზე

1930 წლის 26 ივნისი

ოქმი №6

1930 წ. 26 ივნისს სახელმწიფო უნივერსიტეტში შესდგა პარტიული ბიურო[ს] კოლექტივის სხდომა. სხდომას დაესწრო შემდეგი ამხანაგები: 1) დოლიძე, 2) კომახიძე, 3) ჟღენტი, 4) კვიციანიძე, 5) გაბიძაშვილი, 6) სიხარულიძე, 7) აბულაძე, 8) სულაქველიძე, 9) სულუხია, 10) რუხაძე, 11) სიკინჭალაშვილი, 12) თოდრია, 13) ბარამიძე, 14) გაბუნია, 15) ხუციბერიძე, 16) ფრუიძე, 18) სილაგაძე და პედ. ინსტ. დირექტორი 19) მარგალიტაძე, 20) ვანაძე, 21) ხუნდაძე.

თავმჯდომარე:

მდივანი:

1. მონისმინმა: რეორგანიზაციასთან დაკავშირებით ინსტიტუტების ბინის შესახებ (ამბ. დოლიძე).

1. დააღბინმა: 1. ინსტიტუტებისათვის ბინების მომარაგების საკითხზე მუშაობა სათანადო ადმინისტრაციულ და სამეურნეო ორგანოების მიერ მიმდინარეობს მიუტოვებელ სუსტათ.

2. თუ ასეთი ტემპით გაგრძელდება შემდეგში მუშაობა, ჩაშლა მოელის სამოსწავლო წლის მსვლელობას.

3. შეუძლებელი იქნება არა მარტოტ მეცადინეობის ლაბორატორიულ სისტემაზე გადასვლა, არამედ ლექციური სისტემის წარმოებაც, რადგანაც აუდიტორიები არ არის.

4. სამოსწავლო გეგმების დამტკიცება შეუძლებელია მანამ, სანამ არ იქნება გამორკვეული ბინის საკითხი.

5. ეთხოვოს ცენტრალურ კომიტეტს, რათა ეხლავე დააყენოს საკითხი ინსტიტუტების ბინის შესახებ, და თუ რაიმე მიზეზის გამო მიმდინარე სამოსწავლო წელში შეუძლებელი ხდება აღნიშნულ საკითხის მოგვარება, მაშინ უნდა დაისვას საკითხი შემოდგომის მიღების 50% მაინც შემცირების შესახებ და მეორე მიღება ინარმოვოს იანვარში 4 მეოთხე კურსის ვადამდე გამოშვების შემდეგ.

2. მონისმინმა: ინსტიტუტების დირექტორებისათვის დროებით სამუშაო ბინების შესახებ.

2. დააღბინმა: 1. ვინაიდან აღნიშნული საკითხი გაუგებრობას იწვევს, სამუშაო ოთახები გადანაწილდეს შემდეგ ნაირათ.

ა) ყოფილი რექტორის კაბინეტი საფინანსო კოოპერატიულ ინსტიტუტს.

ბ) ყოფილი ადმინისტრაციული და სამოსწავლო ნაწილის საბჭოთა სამართლის.

გ) ყოფ[ილი] პედაგოგიური ფაკულტეტის პედაგოგიური ინსტიტუტს.

დ) ყოფ[ილი] ეკონომი[ური] ფაკულტეტის საექიმო ინსტიტუტს.

2. დეკანები და მათი მდივნები დროებით მოთავსდნენ თავიანთ ფაკულტეტებზე არსებულ კაბინეტებში.

3. მოისმინეს: უნივერსიტეტის შტატის ტექნიკურ პერსონალის გადანაწილება.

3. დაადგინეს: გამოიყოს კომისია, რომელიც შეუდგება აღნიშნულ საკითხის მოწესრიგებას: 1. თოდრია (თავმჯდომარე), 2. სულუხია და 3. ხუციბერიძე, რომლებსაც ევალება განათლების კომისარიატთან შეთანხმებით მოაწესრიგონ აღნიშნული საკითხი ერთი კვირის განმავლობაში.

4. მოისმინეს: ექიმ. ნაზარეტიანის შესახებ.

4. დაადგინეს: გამგეობაში და ფრაქციაში არსებული მასალებით ექ. ნაზარეტიანი მოხსნილი არის როგორც სუსტი და მეცნიერულ მუშაობისათვის გამოუსადეგარი, რომლის გამო მისი აღდგენის შესახებ საკითხის დაყენება ჩაითვალოს დაუსაბუთებლათ.

2. რაც შეეხება იმ გარემოებას, თუ მან ამ ხნის განმავლობაში შეავსოს თავისი აკადემიური ცოდნა და სურს მუშაობა, საერთო წესით დააყენოს საკითხი საექიმო ინსტიტუტში მეცნიერულ მომუშავეთ მიღების შესახებ, რისი საწინააღმდეგოც არა აქვს ბიურო კოლექტივს.

3. დადგენილება ეს ეცნობოს საკონტროლო კომისიას.

5. მოისმინეს: ამხ. ინასარიძე გიორგის განცხადება პარტიის კანდიდატად მიღების შესახებ.

5. დაადგინეს: აღეძრას შუამდგომლობა რაიკომის წინაშე ამხ. გ. ინასარიძის კანდიდატად მიღების შესახებ.

6. მოისმინეს: ამხ. ბარამიძის ცნობა. ზოგიერთი პარტიული მუშაკები გამოარჩიონ [???], რომ ეთხოვოს აღმას[რულებელ] ბიუროს, აღძრას შუამდგომლობა ცენტრ[ალური] ბიუროს წინაშე, მოგვეცენ ბიურო[ს] კოლექტივის განკარგულებაში რამოდენიმე თანხა, რომ შევძლოთ ნიგნაკების ღირებულების ნახევრის დახმარება მაინც. ეს ამხანაგები შემდეგია: 1. დინიბეგოვი, 2. ფრუიძე, 3. ნანობაშვილი, 4. ბუბაშვილი, 5. სიხარულიძე, 6. ჭუმბურიძე, 7. კომახიძე, 8. ბლაგიძე, 9. მარგალიტაძე.

6. დააფდინეს: ეცნობოს დადგენილება აღმას[რულებელ] ბიუროს და პარტ[იული] ბიუროს კოლექტივის ოქმის ამონაწერთან ერთად გაუგზავნოს ცენტრ[ალურ] პროლექტ[არულ] სტ[უდენტთა] ბიუროს 1000 მანეთის მიღების შესახებ, რომელიც უნდა გადმოვიდეს ჩვენს განკარგულებაში.

თავმჯდომარე (ხელრთვა)

მღიპანი (ხელრთვა)

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივი (III), ფონდი 947, აღწერა 1, საქმე 15, ფურცლები 13-14.

დოკუმენტი №4

საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების)
თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის პარტიული ბიუროს მიერ მონვეული თათბირის
დადგენილებები მიმდინარე საკითხებთან დაკავშირებით
1930 წლის 4 სექტემბერი

ოქმი №7

1930 წლის 4 სექტემბერს პარტბიურო[ს] კოლექტივის მიერ
მონვეული იქნა თათბირი, რომელსაც დაესწრო შემდეგი ამხანაგე-
ბი: 1) თუმანოვი, 2) ვაშაყმაძე, 3) ვანაძე, 4) კვიციანიძე, 5) ბარამიძე,
6) ჯავახიძე, 7) ფრუიძე, 8) ხუციბერიძე, 9) ჩიკვაძე, 10) ერქომაი-
შვილი, 11) სიხარულიძე, 12) დინიბეგოვი, 13) შარია, 14) გაბუნია,
15) ყიფიანი.

მოისმინეს: 1. ინსტიტუტებში სტუდენტთა მიღების შესახებ.
ცნობა *ამბ. კოლია ბარამიძის*.

დაადგინეს: 1. მიღებულთა სიები (უპარტიოების) ეხლავე
გადაეგზავნოს [საქართველოს სახელმწიფო] პოლიტ[იკურ] სამ-
მართველოს წინასწარი ცნობების შესაგროვებლად, რომლის თვალ-
ყურის დევნება დაევალოს ინსტიტუტების კომ[უნისტური] უჯრე-
დების ბიუროს მდივნებს პერსონალურად.

2. მიღებულთა სიები წინასწარ გამოქვეყნდეს ინსტიტუტებში საორიენტაციო სიის სახით. აგრეთვე განხილულ იქნენ ცალკე ინსტიტუტების კომ[უნისტურ] უჯრედთა და კომკავშირელთა კრებაზე.

3. სოციალური მდგომარეობათა ბიუროკოლექტივში წინასწარ შეჯამების შემდეგ გამოქვეყნდეს პრესაში, როგორც საბოლოოდ მიღებული.

მოისმინეს: 2. სესიების გაგრძელების შესახებ.

დააღბინეს: 2. სახელმწიფო უნივერსიტეტიდან გამოყოფილ ყველა ინსტიტუტებში სესიები გაგრძელებული იქნეს 1-ლი ოქტომბრამდე.

2) იმ სტუდენტებს, რომლებიც იყვნენ წითელ ჯვარში თვენახევრიან შეკრებაზე, მათზე შეღავათი მხედველობაში იქნეს მიღებული.

მოისმინეს: 3) ინსტიტუტებში დირექტორებმა და ზოგიერთ თანამშრომლებმა დაიწყენ მოსამსახურეების მიღება.

დააღბინეს: 3) ყოფილი სახელმწიფო უნივერსიტეტის შტატი დაიყოს ისე, რომ არ დარჩეს უადგილოდ არც ერთი მოსამსახურე და შემდეგ თუ ადგილები აღმოჩნდება, მონვეულ იქნეს ბირჟიდან ან სათანადო ორგანოებიდან.

მოისმინეს: 4) მიმდინარე პოლიტწრეების მეცადინეობის და აგრეთვე პარტიულ და პროფესიონალურ მუშაობისთვის დეკადის ცხრილში თავისუფალ საათების შეტანის შესახებ.

დააღბინეს: 4) დეკადაში პოლიტ წრეების მუშაობა დაეთმოს 2 საათით ცხრილის მიხედვით, მხოლოდ კრებისათვის – ერთი საღამო.

მოისმინეს: 5) საერთო საცხოვრებელში მცხოვრებ სტუდენტობის შესახებ.

დაადგინეს: 1) ის სტუდენტები, რომლებიც ცხოვრობენ საერთო საცხოვრებლებში, დარჩებიან ხელუხლებლად მანამ, სანამ ინსტიტუტი თავის საცხოვრებელს ააშენებდეს.

2) ზოგიერთი დირექტორებმა გასცეს ბრძანება სტუდენტების გამოსახლების შესახებ.

3) ბიუროკოლექტივი ადგენს, რომ 2 მუხლში აღნიშნულ სტუდენტების გამოსახლება შეჩერებული იქნეს და ასეთი ბრძანების გაცემას მომავალში ადგილიც არ ექნეს.

მოისმინეს: გამორიცხულ და მექანიკურად გასულ სტუდენტთან უფლებებში აღდგენის შესახებ.

დაადგინეს: 1) გაუქმებულ იქნეს საფინანსო კოოპერატიულ ინსტიტუტის დირექტორის განკარგულება აღდგენის შესახებ განცხადებათა არ მიღებაზე.

2) დაევალოს ინსტიტუტების დირექტორატს ჩვეულებრივი წესის მიხედვით ანარმოვოს გამორიცხულთა გადასინჯვა.

სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული

ბიუროს კოლექტივის მდივანი **ბარამიძე (ხელრთვა)**

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივი (III), ფონდი 947, აღწერა 1, საქმე 15, ფურცლები 15-16.

დოკუმენტი №5

1930 წლის 13-17 დეკემბერს თბილისის სახელმწიფო
პედაგოგიურ ინსტიტუტში ძველი პროფესურის წინააღმდეგ
გამართული დისკუსიის სტენოგრამიდან

1930 წლის 13 დეკემბერი

ივანე ვაშაყმაძე [საქართველოს სახელმწიფო პედაგოგიური ინსტიტუტის რექტორი, წითელი პროფესორი]: ქართული ისტორიო-გრაფიის მთავარი წარმომადგენელი არის პროფ. ივ. ჯავახიშვილი. იდეოლოგიურად ის ძველი ფეოდალურ-ნაციონალისტური ქვეყნის წარმომადგენელია, მეთოდოლოგიურად მხოხავი ემპირისტია და ანტიმარქსისტი, განზოგადოებას და სინთეტიურ აზროვნებას ის გაურბის, ხოლო თუ მის ნაშრომებში შეხვდებით სინთეტიურ აზროვნებას, ის აუცილებლად ნაციონალისტური ბუნების იქნება. ამის გამო ისტორიული აზროვნება საქართველოში 1921 წლამდე ძალზე ჩამორჩენილი იყო და ნაწილობრივ ივ. ჯავახიშვილის მეოხებით ეხლაც ჩამორჩენილია. მრავალი წიგნები ინერებოდა, მაგრამ მათ ქონდათ უმთავრესად ხასიათი ფაქტების შემონმების, გენეალოგიის აღდგენისა, თარიღების გამოკვლევის და მეფეების პირადი ცხოვრების აღწერის.

უმთავრესად ასეთ ჩამორჩენილობაში ბრალი მიუძღვის პროფ. ივ. ჯავახიშვილს, თუმცა ჩვენ არ უარვყოფთ, რომ ფაქტების შეგროვების მხრივ ივ. ჯავახიშვილს აქვს დიდი ღვაწლი – მაგრამ მხოლოდ ფაქტების შეგროვების მხრივ. ამიტომ ივ. ჯავახიშვილის ისტორია არ არის ისტორია, როგორც მეცნიერება.

უჟრნალი „მნათობი“, 1931, №1-2, გვ. 202-216.

1930 წლის 14 დეკემბერი

ცხაკაია [სტუდენტი]: მე მინდა ჯავახიშვილზე და მის სკოლაზე ვილაპარაკო და ის შემცდარი აზრი, რომელსაც ატარებს დღეს პროფ. ჯავახიშვილი თავისი მიმდევრებით. აქ ლაპარაკობდენ, რომ პროფ. ჯავახიშვილი დიდი მეცნიერია, ეს სთქვა სიმონ ხუნდაძემ და ასევე განიმეორა მეგრელიძემაც, მაგრამ მე ვლაპარაკობ, რომ ეს მხოლოდ შირმაა, თორემ ეს კაცი არ წარმოადგენს ისეთ დიდ პიროვნებას, როგორც ზოგიერთებს გონიათ და არც ასეთი დიდი მეცნიერია. მისი მთელი წიგნები არის ემპირიული ფაქტები, ემპირიული ფაქტების დამგროვებელი. მას არ გააჩნია მეთოდი სწორი გაგებით. და ჩვენ კი ვიცით მარქსისტული თეორია, სადაც ლაპარაკი არის, რომ ფაქტები აუცილებლად ერთი მეორესთან უნდა იყოს მჭიდროდ დაკავშირებული და ერთი მეორისადმი დაუკავშირებლობა ჩვენ არაფერს არ მოგვცემს. ჯავახიშვილს კი აქ არავითარი კავშირი არა აქვს. ისტორიული მატერიალიზმი ეს ისეთი მეცნიერება არ არის, რომელიც დიალექტიურ მატერიალიზმს ვერ შეითვისებს. ჩვენ გვინდა გარკვევით იქნეს ეს წინააღმდეგობა, კლასთა ბრძოლა გარკვევით იყოს ნაჩვენები.

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური სახელმწიფო არქივი, ფონდი 476, აღწერა 1, საქმე 1, ფურცელი 173.

1930 წლის 15 დეკემბერი

დემეტრაშვილი [*სტუდენტი*]: რაც შეეხება ჯანაშიას გამოსვლას, თავისი განცხადება დაიწყო დალაგებით, ფიქრში არ გადავცდეთ. ეს საკმაოდ დარჩენილი ინტელეგენცია. თქვენ დარჩენილი ხართ ისევ ინტელეგენციის წრეში. ჩვენ თქვენ ვიცნობთ. თქვენ ხართ ბურჟუაზიის შემეცნების. თქვენ ჯავახიშვილზედ არაფერი სთქვით, თქვენ სთქვით, რომ არ ვცემ პატივს მის შემეცნებას. ეს ყველამ გაიგო. ჩვენ ეს არ გვინდა, ჩვენ გვინდა გავიგოთ, ხართ თუ არა მიმდევარი მატერიალური დიალექტიკის, სცნობთ თუ არა, რომ ეს არის ნამდვილი პროლეტარიატის კლასის დიალექტიკა, თქვენ ეს არ სთქვით. ხართ თუ არა მომხრე ჯავახიშვილის. აგრეთვე ჩვენ ვიცნობთ თქვენ ნაწარმოებს, როგორც არის „შადური“, „დამპატიჟე“, ჩვენ კარგად ვიცნობთ ჯავახიშვილის შემოქმედებას (*ხანგრძლივი ტაში*). მე უნდა მოგახსენოთ პროლეტარიატის ნებისყოფა. პროლეტარიატი შორს მჭვრეტელი არის... საჭირო არის გონს მოხვიდეთ მეცნიერებაში, არ შეიძლება გატარება ნაციონალურ იდეოლოგიის.

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური სახელმწიფო არქივი, ფონდი 476, აღწერა 1, საქმე 1, ფურცელი 189.

1930 წლის 17 დეკემბერი

ყალიჩავა [ასპირანტი]: შემდეგ რას წარმოადგენს წერეთელი და ჯავახიშვილი. მე ვიცი ერთ-ერთი ფაქტი. როდესაც რუსეთმა, საბჭოთა ხელისუფლებამ დაკარგა ლენინი, მაშვინ ჩვენი გრ. წერეთელი და ჯავახიშვილი მოგროვდნენ და ლაპარაკობდნენ, რომ გავკეთდით ხალხი, ლენინი მოკვტაო. ეს არის კონტრევოლიუციონერი, ის მეთაურობს იმას, ვინც ჩვენს წინააღმდეგ მოდის. დასკვნა ჩემი ასეთი არის, რომ ჯავახიშვილი და წერეთელი არის აშკარა მავნებლები. ჩვენ კი ვერ დაგვამარცხებს ვერავითარი დაბრკოლება, გადავლახავთ ყველაფერს და წავალთ წინ სოციალიზმისაკენ.

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური სახელმწიფო არქივი, ფონდი 476, აღწერა 1, საქმე 1, ფურცელი 264.

დოკუმენტი №6

საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების)
თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის პარტიული ბიუროს დასკვნები უნივერსიტეტის
მსუბუქი კავალერიის მუშაობის თაობაზე
1930 წელი

ტფილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული ბიუროს კოლექტივის დასკვნები უნივერსიტეტის მსუბუქ კავალერიის მუშაობის შესახებ

ბიუროკოლექტივმა, მოისმინა რა ამხ. ი. ბაჯაძის მოხსენება მსუბუქ კავალერიის მუშაობის შესახებ, აღნიშნავს, რომ უნივერსიტეტის მსუბუქ კავალერიას აქვს მთელი რიგი მიღწევები უნივერსიტეტის დეფექტთა გამომჟღავნების და გამოსწორების საქმეში.

1. კავალერია, კომკავშირის სათანადო ხელმძღვანელობით, სასტიკათ ებრძოდა უნივერსიტეტში სოციალურად და პოლიტიკურად მონინალმდევე ელემენტებს (*იხ. გაზ. „იერიში“, №1, 2, 3, 4*).

2. მან სათანადო ყურადღება მიაქცია შრომის დისციპლინის საქმეს უნივერსიტეტში (*გაცდენების წინააღმდეგ ბრძოლა და სხვ. იხ. გაზ. „იერიში“, №1, 2, 3, 4*).

3. ამასთან ერთად კავალერიამ აქტიური მონაწილეობა მიიღო ახალი მიღების წარმატებით ჩატარების საქმეში და ამ მხრით სათანადო დახმარება გაუწია უნივერსიტეტის სტუდენტთა სოციალ-პოლიტიკურ შემადგენლობის გაჯანსაღების საქმეს.

4. კავალერიამ გამოააშკარავა უნივერსიტეტის ცალკე ორგანიზაციების მუშაობის დეფექტები და ბიუროკრატიული ფაქტები კანცელარიაში, ბიბლიოთეკაში, აღმასბიუროში და სხვა, რომელთა გამოსწორებისათვის მან თავის დროზე მიუთითა სათანადო ორგანიზაციებს.

გამოსული ზემოხსენებულიდან პარტი[იული] ბიურო[ს] კოლექტივი მსუბუქ კავალერიის მუშაობას სთვლის დამაკმაყოფილებლად.

ბიუროკოლექტივი ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ მსუბუქ კავალერიის მიერ აღმოჩენილ დეფექტებს უნივერსიტეტის სათანადო ორგანიზაციები არ აქცევენ თითქმის არავითარ ყურადღებას და ცალკე შემთხვევაში ადგილი ქონდა მსუბუქ კავალერიის მუშაობის ხელის შეშლასაც (კავალერისტების გაყრა აღმას[რულებელ] ბიუროდან, კავალერიის მუშაობის შესახებ უსაფუძვლო სტატიის დაწერა გაზ. „მუშაში“ და სხვა).

ამასთან ერთად ბიუროკოლექტივი კავალერიის მუშაობაში აღნიშნავს შემდეგ დეფექტებს:

1. მიუხედავად იმისა, რომ კავალერია მიუთითებდა აღმას[რულებელ] ბიუროს ცალკე დეფექტებზე, მან მაინც თავის დროზე ვერ შესძლო იმ უმსგავსოების გამოაშკარავება, რომელიც არსებობდა აღმას[რულებელი] ბიუროს აპარატში.

2. ჯერ კიდევ კავალერიის მუშაობა სათანადოდ არ არის დარაზმული კადრების მომზადების პრაქტიკული გატარების დეფექტთა აღმოსაფხვრელად.

3. ცალკე შემთხვევებში ადგილი ქონდა ზოგიერთი კავალერისტების მიერ ყოყოჩობას.

4. რადგან სათანადო ყურადღება არ ექცეოდა აღმოჩენილ დეფექტებს, ამიტომ ზოგიერთ შემთხვევებში თვით კავალერია ეტანებოდა იმ დეფექტების გამოსწორების საქმეს, რაც არაა დასაშვები.

5. ამასთან ერთად სუსტი იყო იმ კავალერისტების სათანადო მომზადება, რომელნიც ამა თუ იმ გამოკვლევას აწარმოებდნენ.

პრაქტიკული მითითებანი:

1. მომავალი მუშაობის დროს სათანადო ორგანიზაციებმა პირველ რიგში უნდა დასვან იმ დეფექტების გამოსწორების საქმე, რომელიც მითითებული იქნება კავალერიის მიერ.

2. პირველ რიგში უნდა დაისვას ცალკე ინსტიტუტების ჩამოყალიბების დროს და მათში მიღებებთან დაკავშირებით სოციალ. და პოლიტიკურად მონინალმდევე ხალხის მიმართ ბრძოლა. ამისათვის მობილიზაცია უნდა ეყოს კავალერიას და კომკავშირის მასას მთლიანად.

3. უნივერსიტეტის რეორგანიზაციასთან დაკავშირებით კომკავშირის ორგანიზაციამ უნდა ჩამოაყალიბოს ცალკე ინსტიტუტებში სათანადო კავალერიის რაზმები.

4. კიდევ მეტად უნდა გაძლიერდეს კავალერიის მიერ ბოლშევიკური თვითკრიტიკა, პიროვნებათა მიუხედავად და იგი უნდა შეეხოს სათანადო ინსტიტუტების მთელ საქმიანობას.

5. აუცილებელია მომავალში იმ კავალერისტების სათანადოდ მომზადება, რომელნიც ამა თუ იმ გამოკვლევას აწარმოებენ.

6. აღმოფხვრილ უნდა იქნეს ცალკე ორგანიზაციების ხელის შეშლა კავალერიის მუშაობისათვის, რასაც სასტიკად უნდა ადევნონ თვალყური პარტუჯრედებმა.

[1930 წელი]

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივი (III), ფონდი 947, აღწერა 1, საქმე 15, ფურცელი 12.

დოკუმენტი №7

საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების)
თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის მდივნის ს. გეგენავას
მოსხენება ლავრენტი ბერიას უნივერსიტეტის რექტორის ლევან
აღნიაშვილის არაბოლშევიკური მოღვაწეობის თაობაზე
1935 წლის 15 თებერვალი

СЕКРЕТАРЮ ЦК КП(б) ГРУЗИИ – ТОВ. Л. БЕРИЯ
СЕКРЕТАРЮ ТК КП(б) ГРУЗИИ – ТОВ. АРУТЮНОВУ ГР.
СЕКРЕТАРЮ РАЙКОМА КП(б) ГР. – ТОВ. ЧИХЛАДЗЕ

1. Довожу до В/сведения, что за время моей работы в Госунте, и на ряде фактов глубоко убедился, что ректор Госунта т. Л. Ангиашвили не может по-большевистски обеспечить осуществление постановлении ЦК КП (б) Грузии и Госунте. В условиях Госунта от руководства и всей партийно-комсомольской организации требуется проявление большей революционной бдительности, тем более, что профессорско-педагогический состав Университета значительно засорен чуждыми советской власти элементами. Примерно: бывш. меньшевиков – 35, национал-демократов – 34, федералистов – 18, кадетов – 3, эсеров – 3, троцкистов – 11; из них: бывших членов учредительного собрания – 7 и министров меньшевистского правительства – 2.

Из беспартийных профессоров 61.1% бывшие члены других партий, из доцентов 56% и из лекторов – 41,3%.

Особо обращает на себя внимание слишком большой процент бывших князей и дворян в составе научно-педагогического и адм. технического персонала. Тов. Л. Агниашвили, при таком составе работников Университета, вместо того, чтобы опереться на партийно-комсомольский актив в борьбе против классово-чуждых элементов в разных видах и формах пытающихся протаскивать враждебную нам идеологию, опирается на ненадежных для нас элементов (на совещании в ЦК у т. Орагвелидзе он заявил: „В Госунте я опираюсь на беспартийных“) и к ним относится либерально.

2. Тов. Агниашвили Л. огнорирует правильные решения парткома и с пренебрежением относится к членам партии. Например: а) на чл. партии, работника издательства Данелия, в присутствии беспартийных накричал: „на чорта мне коммунисты“, „таких коммунистов буду выбрасывать через окно“. б) Из института литературы им. Руставели он незаслуженно снял двух коммунистов т. т. Цинцадзе и Каландаришвили, при наличии там всего 4 коммунистов из 50-ти сотрудников; в) в целях реализации решения ЦК ВКП(б) окоммунизации Госунта парткомом были рекомендованы дирекции 7 членов ВКП(б) для работы в библиотеке и в строительный сектор, которые являются особенно засоренными, но он никого из них не принял. В строительном секторе, который должен освоить 17 мил. руб., во главе стоит бывш. князь, бывш. полковник Лева Амилахвари, растреливающий коммунистов и из 18 сотрудников нет ни одного коммуниста и комсомольца. В библиотеке, согласно решения ЦК, необходимо было улучшить социально-партийный состав; г) никакие меры не приняты к привлечению коммунистов в отдельные учреждения Универ-

ситета. В биологическом, геологическом и географическом научно-исследовательских институтах при наличии 40 сотрудников нет ни одного коммуниста и комсомольца.

Подобная же картина в лабораториях и кабинетах (за исключением экономического кабинета).

Опираясь на „беспартийных“ т. Л. Агниашвили не только парализует инициативу коммунистов, но и прорабатывает их среди беспартийных. Например: а) с моим приходом на работу в Университет, предложил мне: „Если хочешь со мной работать, убери из Университета всех членов парткома, которые боролись против меня“; б) написал приказ о снятии с работы зав. библиотекой т. Топурия, который поставил вопрос на парткоме о творимых безобразиях в библиотеке; в) предложил директору издательства тов. Д. Лагидзе и т. Топурия не заходить в партком и не ставить в парткоме никаких вопросов на разрешение; г) в ректорате в присутствии беспартийных и т. А. Папава заявил, что беспартийные лучше коммунистов, а на заседании парткома, когда ему предложили заменить в библиотеке беспартийного члена партии, он заявил: „Что такое коммунист? Коммунистом был и Брежнев“, указывая на известного растратчика; д) решение парткома переносит на обсуждение в ректорат и в присутствии „беспартийных“ критикует правильность этих решений, а предложения отдельных членов парткома, которые не нравятся ему, называет авантюристическими (т. Гасвиани) и дискредитирует тех, которые ему не нравятся (Лагидзе, Дудучава, Цинцадзе, Каландаришвили).

3. Тов. Агниашвили смотрит на Университет не столько как на учебно-научное заведение, а как на учреждение на реставрации рукописной древности. Совершенно не знает и не руководит учебным процессом, не знает, что делается на лекциях: в аудиториях нет света,

нет досок, нет стульев, нет воды; не знает он и студенчество, их бытовое положение. Ниже своего достоинства считает хоть один раз побыть в общежитии студентов. Собирает и печатает древние рукописи и вся его работа идет на это. Лито-типография так перегружена печатанием и опять перепечатыванием этих рукописей, что не могла напечатать даже готовые программы для студентов (в начале первого семестра было напечатано 10% программ), а студентам без программ, тем более где не имеется большинства учебников, очень трудно изучать и сдавать предметы.

4. Он не терпит контроля и самокритики. Например: а) когда партком решил, чтобы была проведена ревизия строительного сектора (где, по имеющимся сведениям, имеет место воровство и махинации), он не допустил этой ревизии, а это крайне необходимо; б) издал приказ, чтобы кроме него никто не занимался проверкой работы библиотеки; в) предложил беспартийному управделами не передавать список сотрудников секретарю парткома и не давать парткому никаких сведений, направленных к выявлению крассово-чуждых элементов.

5. У тов. Л. Агниашвили притуплена классовая бдительность. Например: а) проф. Джавахишвили, который является представителем право-буржуазной профессуры, написал заявление на имя т. Сталина, в котором жаловался на Культпроп ЦК КП(б) Гр., который, по его мнению, тормозит развитие государственного Университета и передал это заявление т. Агниашвили Л. Тов. Л. Агниашвили держал это заявление 10 дней, не сообщив об этом никому и при мне передал это письмо обратно посоветовав порвать его. Мне же он передал содержание этого письма и просил не говорить об этом никому. Я сообщил об этом в ЦК ??? и НКВДел; в) бывший член Президиума учредительного собрания Ч. Шарашидзе, которая работает в Госунте зав. библиотекой,

на вопрос о том, почему у нее подавленное настроение, она ответила: „потому что убили одного какого-то Кирова, а растреляли сколько невинных людей“. Зная об этом, т. Агниашвили Л., вопреки нашего требования, до сих пор еще не снял этого активного меньшевика.

6. Особо хочу подчеркнуть, что т. Л. Агниашвили, попав под влияние буржуазной профессуры, не желает выполнять указания ЦК о развертывании непримиримой борьбы на идеологическом фронте, что видно из следующего: а) на специальном закрытом партсобрании, в присутствии секретаря РК т. Чихладзе, в связи с выявлением враждебных, антимарксистских теорий среди профессуры Госунта т. Агниашвили отказался от выступления, обещав через несколько дней сделать специальный доклад, что не выполнено им до сих пор; б) не веря в работоспособность коммунистов, не доверяя им, он ограничивает их инициативу в борьбе против буржуазной профессуры; в) характерно, что в дни убийства т. Кирова, он не явился на два собрания, созданных в связи с этим событием, на которых парткомом были организованы политические выступления лучшей части беспартийной профессуры.

Все вышеизложенное с достаточной ясностью говорит о том, что т. Л. Агниашвили не способен руководить таким ответственным участком, как Госунт и я, как секретарь парткома, считаю своим долгом довести об этом до Вашего сведения.

СЕКРЕТАРЬ ПАРТКОМА ГОСУНТА С. Гегенава (*ბელროვა*)

„15“ февраля 1935 г.

г. Тифлис

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივი (III), ფონდი 14, აღწერა 9, საქმე 9, ფურცლები 130-132

დოკუმენტი №8

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორის ლევან
აღნიშვილის მოხსენება საქართველოს კომუნისტური პარტიის
(ბოლშევიკების) ცენტრალური კომიტეტის პირველ მდივანს
ლავრენტი ბერიას საქართველოს კომუნისტური პარტიის
(ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის მდივნის ს.
გეგენავას განცხადებასთან დაკავშირებით
1935 წლის 21 მარტი

СЕКРЕТАРЮ ЦК КП(б) ГРУЗИИ ТОВ. Л. БЕРИЯ

По поводу заявления секретаря Парткома

Госунта тов. С. Гегенава

Тифлисский Государственный Университет основан по инициа-
тиве тов. Берия постановлением ЦК и ЦИК-а Грузии от 8 января 1933
года.

За два года своей работы он выдвинулся в передовые ряды уни-
верситетов, заняв среди них четвертое место по научной, учебной и
организационно-хозяйственной работе, а по физической культуре –
7-е место на соревновании 2800 учебных заведений специальных
техникумов.

Университет насчитывает до 5.000 студентов, собрал вокруг своей системы до 500 научных работников, из них 69 профессоров, 62 доцента. В Университете сосредоточено: 704 члена партии и 2379 чл. ЛКСМ. Он состоит из 9-ти факультетов, 37 отделений, 59 кафедр, до 350 преподаваемых дисциплин. Имеет 5 научно-исследовательских институтов, институт Аспирантуры со 106 аспирантами, Абастуманскую Астро-физическую обсерваторию, выдвинувшую в первые ряды обсерваторий, благодаря полученному 16 рефрактору Цейса, спектрогелиоскопу и проч. инструментов, а так больших капитальных вложений. Это единственная высокогорная обсерватория в Союзе. При Ун-те имеется до 25 специальных кабинетов и лабораторий, ценнейшая научная библиотека – 600.000 томов, дом Отдыха Научных работников в Цихис-Дзири с субтропическим совхозом. Имеет богатое оборудование, многомиллионное имущество, 11 зданий в Тифлисе и 6 зданий в провинции. Имеет собственное издательство с полиграфической базой. При Ун-те имеется 4 научных общества, десятки студенческих научных кружков и организаций, десятки физкультурных и клубных секций и проч.

Научная работа ведется по линии исследовательских институтов, кафедр и кабинетов. За прошедшие два года существования Ун-та подготовлено несколько сот научных работ. Проведено 19 научных экспедиций, 120 научных командировок. За два года в Ун-те перебывало до 30 академиков и профессоров из Москвы, Ленинграда, Киева, Харькова, Казани и пр., читавших научные доклады и лекции студентам, аспирантам и научным работникам.

Этот огромный научно-учебный комплекс работает под систематическим руководством ЦК КП(б) Грузии. Бюджет Ун-та имеет пос-

тоянную тенденцию роста: в 1920 году – 116.000, 1927 г. – 747.000, 1933 г. – 3.500.000, 1934 г. – 9.215.000 и в 1935 г. – 13.000.000.

Естественно, что в таком большом организме плодотворная работа была возможна только при дружных усилиях всего коллектива работников: администрации, парторганизации, профорганизации и комсомола под руководством Центрального Комитета Компартии Грузии. Очередная нездоровая тряска Ун-та, затеянная нынешним секретарем Парткома тов. Гегенава, далеко не способствует дальнейшей плодотворной работе Ун-та. Поданное им заявление на имя Центрального Комитета, полно клеветы и инсинуаций, рассчитанных на мою дискредитацию перед ЦК, как члена партии и Ректора Государственного Университета.

I. Тов. С. Гегенава начинает заявление с решительного утверждения, что за время своей работы в Госунте он „на ряде фактов глубоко убедился, что ректор тов. Агнишвили не может по-большевистски обеспечить осуществление постановления ЦК КП(б) Грузии о Госунте“. На ряде каких „фактов“ убедился т. Гегенава, чем руководствовался он, делая такое заключение? к вниманию которого я представляю эти объяснения, имеет полную возможность убедиться, насколько лживы „факты“ т. Гегенава и беззастенчивы его заключения. При этом, а не выхожу из рамок заявления и, придерживаясь схемы последнего, даю справки исключительно по затронуты т. Гегенава вопросам.

II. В заявлении указывается, что в Университете среди пед. и адм. персонала имеется большое количество выходцев из контрреволюционных партий. Это, само по себе, совершенно правильное утверждение – и об этом Центральный Комитет хорошо и правильно информирован – в контексте т. Гегенава рассчитано на дешевый эф-

фekt, тем более, что это „открытие“ давно сделано без участия в этом т. Гегенава. Я сам неоднократно говорил об этом, а цифры эти приведены из моих данных. Но чего стоят эти „эффектные“ утверждения без указания на ту огромную организационную и идейную работу, которую проводило руководство Университета за эти два года в области систематического комплектования Ун-та коммунистическими силами. Наличие в Ун-те большого кадра научных работников, выходцев из контр-революционных партий, да и сейчас, надо думать, частично подвизающихся на этом фронте – **величайшее несчастье нашего Университета**. Допустимо ли, однако, возлагать на меня ответственность за это (в ведь заявление сначала до конца направлено против меня). Центр. Комитету хорошо известно, что я не только не приводил в Университет этих „бывших людей“, наоборот, их число в новом Ун-те уменьшилось абсолютно, а относительно их удельный вес уменьшился настолько, что сегодняшнее положение нельзя сравнивать с тем, что мы имели в последний год старого Ун-та (в 1930 г.), т. е. тогда, когда Ун-том по партийной и проф. линии правила группа с частью с Гегенава и др. Нельзя возлагать на меня ответственность за то, что в прошлом Ун-т проявлял **исключительную беззаботность** в создании коммунистических кадров научных работников.

Какую же картину мы имеем сейчас? За два года работы Ун-та под руководством и по указаниям Центр. Комитета, мы сумели значительно изменить положение и об этом достаточно красноречиво говорят факты. Из всего проф.-пед., научного и адм. тех. состава Ун-та:

В 1924 г. членов КП и ЛКСМ было	3 ч.
1928 „-----“	14 ч.
1930 „-----“	45 ч. (посл. год Ун-та).
34/35 г. „-----“	260 ч.

Из 495 чел. проф. пед. персонала и аспиранта – 218 чел. членов КП и ЛКСМ, т. е. 44%.

Это я считаю большим достижением для нашего Ун-та. Ведь хорошо известно, что не так уж давно наш Ун-т стал советским учреждением. И это не преувеличение. Вывод напрашивается сам собой. Известно, что эти кадры привлечены мною согласно директивных указаний ЦК, поставивших перед нами задачу строжайшего планирования в создании научно-педагогических коммунистических кадров по всем многочисленным дисциплинам, преподаваемым в Ун-те.

Хорошо сознавая, что на этих достижениях успокаиваться нельзя, нельзя также переоценивать качество подготовки наших кадров, пока все еще отстающее, Ун-т развертывает дальнейшую борьбу за обеспечение Ун-та коммунистическими кадрами. Об этом свидетельствует наша аспирантура, достигающая в настоящее время 106 чел., среди которых 75% парт. и комс., воспитывающаяся как на месте, так и в Москве и Ленинграде.

Не могу не добавить к этому сведения о большевистском регулировании состава студенчества, что не может не влиять на дальнейшее обеспечение Ун-та коммунистическими кадрами профессуры.

В 1924 г. в Ун-те было	208	чл. парт. и комс.	т. е. 5,75%,
1925	„	„ 343 „ „	9,98%,
1926	„	„ 570 „ „	9,20%,
1928	„	„ 1508 (на 6295 студ.)	20,0%,
34/35 г.	„	„ 2783 (на 4595 студ.)	60,05%.

Из них чл. КП – 515, ЛКСМ – 2.268.

Это давалось нелегко, при отсутствии в течение 3-х лет выпусков в средней школе в связи с реформой и прекращением приема в партию в связи с чисткой. С большим трудом удавалось организовывать

специальные курсы с целью подготовки партийцев до поступления в Ун-т.

Таким образом, в Ун-те в настоящее время представлена огромная армия:

704 чл. и канд. КП,

2379 чл. ЛКСМ.

Всего 3083 ч. коммунистов и комсомольцев!

Таковыми мероприятиями сумея Ун-т, под повседневным руководством ЦК, значительно снизить удельный вес специалистов-выходцев из контр-револ. партий. Значит ли это, что при безусловной неизбежности и необходимости большев. использования честно работающих кадров беспарт. специалистов, мы не должны проявить максимума бдительности? Конечно, не значит. Нужна величайшая бдительность, величайшая четкость в организационном и идеологическом руководстве.

III. В заявлении отмечено наличие в Ун-те „большого процента бывших князей и дворян“. На 756 чел. профпедперсонала, аспирантов, научных работников и адм. тех. персонала (по социальному происхождению): рабочих – 69, колхозников – 157, индив. крест. – 259, князей – 12, дворян – 57, детей духовен. – 20, детей бывш. торговцев – 13, служащих – 148, прочих – 21. Таким образом **дворянско-княжеская прослойка составляет – 9,1%**! Рабоче-крестьянская прослойка составляет 60,3%! Если взять только проф. пед. персонал с аспирантурой и научн. работн., – из 487 чел. дворянско-княжеская прослойка составляет 45 чел. или 9%! Таков социальный состав работников Ун-та.

IV. Далее, т. Гегенава пишет: „Вместо того, чтобы опереться на парт. комс. актив в борьбе против классово-чуждых элементов,“ и т. д. Надо просто удивляться из какого арсенала взял т. Гегенава это чудо-

вищенное обвинение. Выходит так, что я, под руководством Цент. Комитета, сколачивал, побирал коммунистические кадры (в тяжелых условиях острого недостатка этих кадров) не для того, чтобы опереться на них. А для чего же? Видимо, т. Гегенава никакого понятия не имеет о той большой ежедневной работе, которая проводится в Ун-те, опираясь именно на эти коммунист. кадры.

Каковы факты тов. Гегенава? Он пишет, будто я „на совещании у тов. К. Орагвелидзе заявил, что в Госунте я опираюсь на беспартийных и отношусь к ним либерально“. Прежде всего, никогда и нигде ничего похожего на эту инсинуацию я не заявлял, и никто этому не поверит. Это чистейшее намышление. Эта лживая цитата понадобилась т. Гегенава для обоснования своих заключений, ибо никаких материалов у него нет в распоряжении. Факты говорят как раз об обратном: т. Гегенава всячески чинил мне препятствия в работе, пытался оторвать от меня партийные массы. Из многих примеров приведу только два:

1. 21 февраля я поручил парторгу Ин-та аспирантуры т. Абуладзе созвать через 2-3 дня парт. комс. совещание, на котором я хотел заслушать материалы, собранные товарищами, касающиеся работы Ин-та и выступить у них с докладом о ближайших задачах Ин-та с указанием необходимых мероприятий. Парторг т. Абуладзе заявил, что он мне не может разрешить этого без т. Гегенава. Я просил сообщить об этом ему. И вот сегодня, 21/III, 28 дней прошло с тех пор и я не могу созвать этого совещания. Секретарь парткома т. Гегенава запретил созыв и отменил мое задание. Оказывается, я не имею права в таком массовом масштабе разговаривать с партийными и комсомольцами Ин-та аспирантуры.

2. Т. Гегенава пытается не допустить, чтобы у меня в кабинете собирались сотрудники – члены партии и ЛКСМ – более двух. В виду плохой работы Ин-та Руставели, где как раз собраны сливки тех выходцев из контр-революционных партий, о которых говорит т. Гегенава, я просил позвать ко мне членов партии и комсомольцев сотрудников Ин-та, чтобы поговорить с ними по делам в связи с бездеятельностью тов. Дудучава. Присутствовало всего 5 чел.: Директор Ин-та Дудучава, декан лит. фак-та т. В. Буачидзе, учен. секр. лит. фак. т. В. Асатиани и два сотрудника ин-та. На этом совещании (в отсутствии беспартийных) мы говорили о работе Ин-та и, в частности, о т. Дудучава. Казалось бы, что тут преступного? Однако, на послед. заседании Парткома т. Гегенава и его заместитель т. Мамаладзе сделали мне резкое замечание, что я не имел права созвать „партгруппу“, хотя это была не партгруппа, а совещание с 5-тью членами партии. Откуда взял т. Гегенава эти порядки? Такие совещания у меня происходят ежедневно, иначе и немислима работа ректора. У тов. Гегенава нет ни одного факта, чтобы обвинить меня в игнорировании парткома, на заседаниях которого я систематически бываю, у него не в распоряжении ни одного неправильного небольшевистского приказа ректора!

V. Какими фактами располагает т. Гегенава, что я „отношусь либерально“ к беспартийной профессуре? Никакими. Т. Гегенава не понимает всей сложности обстановки в таком большом и сложном организме, каковым является нам Ун-т. Он не понимает директив т. Сталина и ЦК ВКП(б) о „чутком, бережном и заботливом отношении“ к беспартийному специалисту. Я никогда не выходил за рамки этой директивы, всегда осуществлял заботливое отношение к специалистам, как партийцам, так и беспартийным, но эти заботы были всегда

заботами большевика о создании коммунистических кадров, большевистски используя и квалифицированные силы беспартийной профессуры. Значит ли это, что я „подпал под их влияние“ и „отношусь к ним либерально?“ Ясно, что нет.

VI. Утверждение, что якобы я „игнорирую решения парткома“ – лишено всякого основания. Гегенава, видимо, имеет ввиду постановление парткома о библиотеке. В парткоме именно я предлагал не ограничиваться частичным разрешением вопроса, что совершенно не обеспечивало выполнения директивы ЦК, а вынести исчерпывающее решение, действительно способствующее улучшению положения в библиотеке со всеми оргвыводами и заменой ряда работников коммунистами и комсомольцами. Правда проведение в жизнь постановления парткома задержалось на несколько дней, ввиду выработки проекта приказа по Ун-ту, но это никак нельзя считать „игнорированием решения парткома“.

VII. „С пренебрежением относится к членам партии“, – пишет тов. Гегенава. Но каковы факты?

Факт первый: „на члена партии (бухгалтера), работника издательства, Данелия, в присутствии беспартийного накричал: „на чорта мне коммунисты, таких коммунистов буду выбрасывать в окно“. Это сплошная нелепица, надуманная т. Гегенава вместе с бухгалтером. Дело было так: ко мне пришли по поручению одного из авторов с требованием гонорара. Это не первый случай, когда бухгалтер издательства Данелия, а также зав. изд-вом, член партии Благодзе присылают ко мне людей за получением гонорара, нарушая существующий порядок. Я вызвал бухгалтера изд. Данелия и в присутствии зав. изд. Благодзе сделал ему резкое указание о недопустимости такого поведения, предупредив его, чтобы это больше не повторялось. Бухгалтер

мне заявил: „Вы со мной так не разговаривайте – я член партии“. Я ему резко ответил, что он бухгалтер и обязан соблюдать установленный порядок и что я от члена партии требую вдвойне и за нарушение порядка уволю из Ун-та в первую очередь. Моя ошибка заключалась только в том, что будучи взволнован, я говорил с ним резко. Вот весь факт.

Факт второй. О директоре Ин-та Руставели т. Дудучава. Его оканчивается я тоже „обижаю“! В чем это заключается? я требовал от Дудучава работы, я указывал ему, что Ин-т Руставели чрезвычайно важный идеологический фронт, что там нужна кропотливая, систематическая работа. И это все потому, что он оставляет буквально на произвол судьбы большое учреждение с 48-ю штатными сотрудниками и до 50-ти договорными, приходит в неделю раз на ½ часа и не работает в Институте.

Факт третий: Зам. директора фонд. библиотеки Топурия, которого мы послали на эту должность 10 месяцев тому назад. Он не только оказался бездельником, пальцем не двигавшим, чтобы решительно реорганизовать работу в библиотеке, но он абсолютно не знал, что делается в библиотеке, манкировал, приходил через день на 1 час. Он недавний член партии, выходец из молодых марксистов, допустивший впоследствии неоднократные вылазки некоммунистического характера. Требовать от члена партии работы не значит относиться к нему „с пренебрежением“.

Факт четвертый: „Он назвал предложение т. Гасвиани „авантюристическим“, – пишет т. Гегенава. Тов. Гасвиани пытался ввести в заблуждение Партком относительно библиотечной классификационной системы, называя нашу систему реакционной. Революционной системы пока не существует, над новой классификацией работает

сейчас коммун. Академия, которая и нас пригласила принять участие в работе. Что вытекало из предложения т. Гасвиани: остановить б-ку на 1 год и затратить на реорганизацию много тысяч рублей. Это предложение я назвал авантюрой. Партком вынес совершенно правильное решение по моему предложению: изучить вопрос.

Факт пятый: Аспиранта В. Цинцадзе, сотрудника Ин-та Руставели и парторганизатора последнего, я никогда не снимал из Ин-та, хотя мне и предлагали его освободить, как слабого работника по истории Грузии. Я руководствовался тем, что тов. В. Цинцадзе старательный работник, хочет учиться. Он работает в Ин-те с марта 1934 года, целый год. Я даже назначил его зав. библиотекой исторического кабинета, где сосредоточенно 30.000 томов спец. истор. литературы. Гегенава не в курсе дела.

Факт шестой: Согласно постановления ЦИК СССР, недопускающему занимать студентам адм. и пр. должности в ВУЗ-ах, мы освободили в прошлом году несколько десятков студентов от различных должностей. В этом числе и студент историч. фак-та, члена партии т. Каландаришвили из Ин-та Руставели. Я считал, что ему надо пока еще учиться, ибо для научной работы он не имеет соответствующей подготовки. Впоследствии по его просьбе и ходатайству парткома я его восстановил. Вот весь факт.

Вот в чем заключается все мои чуть ли не преследования коммунистов, „пренебрежение“ и пр. Очень характерно, что из 3.000 слишком коммунистов и комсомольцев нашлось всего 3-4 чел., к которым я отношусь с „пренебрежением“. Характерно также, что вместо помощи мне и разъяснения партийцам своих обязанностей, когда я требую от членов партии работы, – тов. Гегенава не находит ничего остроум-

нее, как квалифицировать это, как „пренебрежение“ к партийцам и взять их под свою защиту.

VIII. Тов. Гегенава клеветает на Ун-т и пытается ввести ЦК в заблуждение, указывая в заявлении, якобы в Ин-те Руставели у нас всего 4 коммуниста из 50 сотрудников. В Ин-те Руставели, при наличии всего 45 научных сотрудников – 17 чл. партии и ЛКСМ (11 чл. КП и 6 чл. ЛКСМ), т. е. 38% при задании Райкома им. Орджоникидзе довести парт. комс. прослойку до 30%. При остром недостатке парт. кадров в области литературы, языка и истории – это немалое достижение. В частности, из 5 секций – 3 секции возглавлены коммунистами. Кроме того, директор, заместитель и ученый секретарь также коммунисты. Только секцией древ. литературы ведает проф. Кекелидзе и секцией языка – проф. Шанидзе.

IX. Гегенава пишет: „Парткомом были рекомендованы 7 чел. чл. КП для работы в библиотеке и строит. секторе – никого из них не принял“. Как оказалось эти 7 рекомендаций были даны студентам. Было бы большой оплошностью с моей стороны сажать студентов на такую напряженную и тяжелую работу. Это противоречило бы постановлению ЦИК СССР от 21 сентября 1932 г. На одно, фактически полученное мною заявление студента я ответил отказом и поступил законно.

X. Сектор строительства и снабжения осваивает не 17 миллионов, как это пишет т. Гегенава, а 1.100 тысяч. Тов. Гегенава клеветает на честного беспартийного, возглавляющего этот сектор т. Амилахвари, говоря, что он „полковник Амилахвари, растрелявший коммунистов“. Он путает его с полковником Амилахвари бежавшим границу. Тов. Л. Амилахвари знаю хорошо не только я, его знает многие ответственные товарищи. Никогда он коммунистов не расстреливал,

а после советизации его ненавидело старое офицерство, называя его „агентом ЧК“. С первого же дня советизации, 2 года, до марта 1923 г., служил в Красной Армии, затем, в течение 10 лет, без перерыва, до февраля 1933 г., служил в Закнаркомфине, а последние два года в – Ун-те. Имеет прекрасные отзывы, награждения за честную, энергичную работу. Такой же честностью и энергией отличается вся его работа в Ун-те. Никогда не привлекался к ответственности по линии ГПУ, никогда не был арестован.

Клевещет также на Ун-т т. Гегенава, когда он говорит, что в секторе строительства из 18-ти сотрудников нет ни одного коммуниста и комсомольца. В секторе строительства и снабжения 22 сотрудника (а не 18), из них 7 чел. член. партии и ЛКСМ, т. е. 32%, рабочих и крестьян – 91%. Такова „засоренность“ сектора. Сектор имеет значительное перевыполнение планов и около 200.000 р. экономии против сметы.

XI. Гегенава пишет: „Опираясь на беспартийных, парализует инициативу коммунистов, прорабатывает их среди беспартийных“.

Изложенные выше материалы находятся в полном противоречии с этим измышлением. Нужно ли говорить о том, что я не только не опираюсь на беспартийных, которых я использую по-большевистски и стараюсь взять от них все, что нам нужно и как нам нужно, но вообще не было случая, чтобы я не выслушал предложение коммуниста, с своей же стороны я ежедневно даю членам партии десятки заданий, что, видимо, неизвестно тов. Гегенава.

Далее Гегенава пишет: „с моим приходом в Ун-т предложил мне: если хочешь работать со мной, убери из Ун-та всех членов парткома, которые боролись против меня“. Я никогда в такой форме т. Гегенава ничего не заявлял. Наоборот, он сам мне неоднократно в беседе

говорил, что хочет постепенно растасовать этих людей. Я же однажды сказал ему буквально следующее: беспринципная склока в Ун-те, исходящая от нескольких членов партии, не утихомирится, если, как это полагается ежегодно, в ВУЗ-ах, не произвести нормальных пере-выборов Парткома, не обновить несколько состав парткома. Тут же я добавил, что состав Ун-та изменился на 1/3 (осенний набор в 1950 ч.), влилась огромная армия 931 студ. – чл. партии и ЛКСМ. Вот все, что я ему говорил.

Я никогда никому не говорил „не ставить вопросов в Парткоме“, я только требовал от секретаря, чтобы мне тоже было заранее известно, когда и в какой плоскости стоит вопрос в Парткоме, чтобы приговорить те или иные предложения. „Беспартийные лучше коммунистов“ и пр., „Что такое коммунист? Коммунистом был и Брежнев“. Эти высказывания т. Гегенава пытается приписать мне. А факт был такой: на закрытом партийном заседании, на котором я докладывал с закрытым письме ЦК по поводу убийства тов. Кирова, один товарищ спросил – почему не пускают в Крайком по партбилету? Я разъяснил ему, что нужно величайшая бдительность, так как враг действует не только вне нашей партии, но он пролезает и в нашу партию (примером привел Николаева и др. и растратчика Брежнев). В Крайком без проверки не пускают не потому, что не доверяют коммунистам, а потому, что враг может пробраться туда по подножному партбилету. Вот весь факт.

Далее Гегенава пишет: „Решения Парткома переносит в Ректорат на обсуждение“. Я всегда считал, что решения парткома надо прорабатывать практически на ректорате, ибо эти решения принимаются, чтобы их осуществлять, намечать мероприятия. Так я сделал с постановлением парткома об изучении классификационных систем биб-

лиотековедения. Совещание ректората дало большие практические результаты. Оно мне инкриминируется, как партийное преступление.

XII. Если бы я смотрел на Ун-т не как на научно-учебное заведение, а как на „учреждение по реставрации рукописей древности“, то наш Ун-т вышел бы в передовые ряды Ун-тов Союза. Затем, о какой „реставрации рукописей“ говорит Гегенава? Я считаю гордостью нашего Ун-та, что мы, по указаниям ЦК, занялись наконец научной подготовкой ценнейших памятников грузинской письменности, наряду с проработкой актуальнейших проблем нашей советской культуры, собираем и собрали уже громадное количество памятников. Этим заняты специальные работники. Гегенава клеветает, когда говорит, что „типография так перегружена печатанием и опять перепечатыванием этих рукописей, что не могла напечатать 10% программ“.

За 14 месяцев работы нашим издательством **издано** 35 книг, из них 24 руководства, 10 трудов ин-тов и кафедр, одна „древняя рукопись“ – „Шахнамэ“ (по поручению ЦК и Правительства ССРГ). **В производстве** 23 книги, из них 16 руководств, 7 трудов и „ни одной древней рукописи“. **Подготовлено** к печати к 1 января 1935 года 21 книга, из них 12 руководств, 7 трудов и 2 академических издания (Пушкин на груз. языке и „Висрамиани“). За те же 14 месяцев напечатано **254 программ**, которые печатаются не в типографии, а в литографии. Таким образом, Гегенава не в курсе дела.

XIII. Тов. Гегенава ставит себя в смешное положение, утверждая, что я „не руковожу учебным процессом и не знаю его“. Весь учебный процесс происходит в Ун-те под ежедневным моим личным конкретным руководством. Гегенава не знает, что у нас происходит ежедневно в Ун-те, не знает и не присутствует на совещаниях по учебному и прочим вопросам, несмотря на приглашения. Все директивы учебной

части факультетам и кафедрам даются мною лично, все приказы и инструкции по учебной части даются лично мною или санкционируются мною. Без моего ведома не происходит никакого движения состава студентов (приемы, исключения, взыскания, назначение и снятие стипендий). У меня обсуждаются и утверждаются все учебные планы факультетов и отделений, даже расписания занятий, распределение аудиторий.

Под моим руководством происходила большая методическая работа в Ун-те, просмотр и утверждение программ и учебников, организация учебных сессий, выработка профилей специалистов, выработка положения об обязательной текущей проверке академической успеваемости студентов, изучение на ректоратах и совещаниях всех деталей педагогического процесса и намечение меропрятий и проч.

XIV. „В аудиториях нет света, стульев, воды“ – пишет т. Гегенава. Это неправда! Центральный Комитет знает, в каком ужасном состоянии я застал два года тому назад главное здание Ут-та: имущество было расхищено и растаскано, ценнейший архив Ун-та разбросан по всему зданию и частично уничтожен, в здании не было ни одной уборной, бегали на речку Веру, все склоны были загажены, ни света, ни отопления, ни воды, ни стульев, ни столов, ни досок и проч. не было. Здание выглядело, без преувеличения, как после Мамаева побоища. За один только 1933/34 год мне удалось, при деятельной поддержке Центр. Комитета, затратить на создание элементарных условий для занятий и работы 800.000 рублей. Наоборот, меня всюду обвиняли, что я хочу сделать все сразу. В текущем году затрачивается на эти цели 846.000 р., которые нелегко достаются, если-бы не поддержка Центрального комитета.

За это короткое время произведены следующие крупные работы:

1. Приобретено – стульев 3.350, отремонтировано 600, сделано 480 табуреток и скамеек, 60 досок, 135 столов.

2. Произведен полный ремонт главного корпуса Ун-та.

3. Произведена надстройка этажа и облицовка здания Рабфака и лаборатории пищевой химии.

4. Ремонт химического корпуса и лабораторий.

5. Произведена капитальная переделка совершенно бездействующего парового отопления.

6. Поставлены резервуары на 80 тонн топлива (топливом обеспечены круглый год – мазут, керосин, бензин, дрова).

7. Настлано свыше 1.000 метр. паркета.

8. Капитально переделано и расширено помещение типографии и издательства.

9. Капитально переделано помещение Ин-та Руставели.

10. Тоже ----- Ин-та Физиологии.

11. Тоже ----- книгохранилища фонд. библиотеки.

12. Устроены новые помещения деканатов факультетов.

13. Переделана осветительная система.

14. Капитально отремонтировано помещение Ин-та математики, механики и физики и физических кабинетов.

15. Тоже помещение военных кабинетов.

16. Тоже помещение кабинета товароведения.

17. Тоже дома по Плехановскому проспекту (квартиры сотрудников).

18. Произведено благоустройство территории главного корпуса – подпорные с тена в Варазисхеви, засыпка, озеленение (посажено 5.000 деревьев).

19. Построена метеорологическая станция.

20. Капитально переустроена бывшая церковь, помещение разделено на два этажа, хорошо устроены помещения Парткома, Исполбюро студентов, ЛКСМ и добровольных организаций.

За эти два года в Ун-те сделано неизмеримо больше, нежели за 15 лет существования Ин-та до этого.

Конечно, всего этого недостаточно, нужна дальнейшая работа. С водоснабжением постоянные перерывы, совершенно назависящие от Ун-та. Перерывы также в освещении, несмотря на принимаемые меры. В текущем году Ун-т ставит свою электрическую станцию на 100 сил.

Тов. Гегенава мало интересуется этой большой, кропотливой, черной работой и борьбой Ун-та за улучшение материальных условий учебы.

XV. Гегенава пишет: „не знает он и студенчество и их бытовое положение“. Это неправда! Под моим руководством за эти два года шло изучение бытовых условий студенчества, выявлено много материалов, касающегося бытовых и культурных условий. Ежедневно у меня бывают десятки студентов, которые сообщают мне о своих нуждах. Ни один студент не может пожаловаться, что я не было чуток к его нуждам. Общежития я посещаю систематически.

Но я не ограничивался только изучением бытовых условий. На основании директив ЦК, а впоследствии директив ЦК в связи с Новочеркасским ин-том, проделаны большие работы. Привожу только некоторые данные:

1. Стипендией в Ун-те обеспечено 71% студенчества. Только в 1934 г. затрачено на стипендии 2.302.981 р. Кроме стипендий нуждающиеся получают пособия (в случае болезни, смерти, воровства и проч.).

2. Общежитиями обеспечено до 1.400 студ. (не достаточно).

3. Оборудовано прекрасное общежитие рабфаковцев, снабженное инвентарем, столовой, прачешной, распределителем, починочной и проч.

4. Общежитие в студ. городке, несмотря на центр. управление и выплаты ежегодно 250.000 руб., снабжается нами инвентарем. Обследование общежитий установило, что студенчество сильно отстает культурно (редко ходят в баню, редко меняют постельное и нательное белье, не чистят зубов и проч.) – мы начали снабжать студентов бельем, ведем постоянные культурные и учебные консультации в общежитиях. Мы установили, что студенты руководствуются конспектами (при обследовании редко у кого оказывались учебники и беллетристика). С этой целью ввели контроль над домашним чтением, проверку конспектов читаемой литературы, поставили в общежитиях шкафы с текущей беллетристикой и проч.

5. Реорганизован читальный зал с целью лучшего обслуживания студенчества. Читальный зал открыт с 9-ти утра до 11-ти ночи без перерыва.

6. Реорганизован, капитально отремонтирован и превращен в лучший зал в Тифлисе – физкультурный зал с подсобными помещениями, с врачебным психотехническим кабинетом. Физкультура являющаяся большим подспорьем и смысле культурного воспитания студенчества, широко развернута в Ун-те. Помимо общей учебы, физкультурными секциями охвачено большое количество студентов. Хорошо работает до 2-ти секций (легкая атлетика, тяжелая атлетика, стрелковый спорт, футбол, вейлбол, баскетбол и проч.). Предполагается ввести с текущего года до 15-ти новых секций, в том числе: парашютную, планерную, водную и проч. Заказаны планеры и парашюты. В бли-

жайшее время получаем самолет, оплаченный нами еще в прошлом году (25.000 рублей). На приобретение физкультурного оборудования и на секции затрачивается в этом году до 100.000 рублей.

7. Совершенно реконструирован клубный зал, сделан амфитеатр, расширена и переделана сцена, зал целиком отремонтирован, заново сделана обстановка сцены и проч. (затрачено до 45.000 рублей). При клубе развернута постоянная труппа из 40 студентов под руководством артиста тов. Ломая, устраиваются спектакли, концерты, кино, имеется духовой оркестр из 20-ти студентов, хор студентов из 110 чел. под руководством народного артиста Поцхверашвили, шахматный кружок из 70 студентов, фотокружок из 60 студентов. Обучаются танцам. Дальнейшие кружки развертываются в текущем году.

8. Полностью отремонтирована студенческая столовая с пропускной способностью до 1.000 человек. Выделено помещение для лучших студентов ударников. Столовая получает ежемесячные дотации на удешевление обедов.

9. Совершенно заново отделяется буфет при главном корпусе с паркетными полами, новым инвентарем и проч.

10. Заново ремонтируется также парикмахерская с большой пропускной способностью.

11. Организованы починочные мастерские, прачешные, бани и проч.

12. Восстанавливается большая раздевальная при главном корпусе.

13. Восстановлены все уборные.

14. Устанавливается во всех корпусах и этажах краны для питьевой воды.

15. Отремонтирована и заново организована амбулатория при главном корпусе, недавно открыто также гинекологическое отделение.

16. Частично, отремонтировано и специально приспособлено под дом аспирантуры одно трехэтажное здание. В текущем году в доме заканчивается реконструкция и каждый аспирант будет иметь отдельные комнаты. Внизу устраиваются: клуб, баня, прачешная, столовая. Ассигновано 40.000 рублей. Это первое специальное общежитие аспирантов в Закавказьи.

17. Отремонтирован детский очаг.

18. В 1933 году около Гори организован совхоз в 400 га, использован урожай одного года. Совхоз пришлось вернуть Цекавшири, так как за ним оказался долг в 600.000 рублей.

19. Имеется своя система лавок, о которых ТСПО мало заботится, несмотря на ряд указаний Центр. Комитета. Ун-том затрачено безвозвратно на улучшение снабжения через лавки свыше 150.000 рублей.

20. В Цихис-Дзири организован субтропический совхоз. Имеется около 1.000 плодоносных мандариновых деревьев. В этом году будет посажено до 2.000 деревьев.

21. С целью создания культурных навыков у студенчества в текущем году приобретено билетов в театры, кино, цирк на 40.000 рублей. Ежедневно зрелищные учреждения посещаются бесплатно 50-тью студентами. Помимо этого даются льготные абонементы.

22. Многосемейным студентам и аспирантам оказывалась помощь в приобретении квартир.

23. В 1933/34 г. против заявки Исполбюро в 15.000 рублей на приобретении путевок в санатории – Ун-том отпущено 55.000 руб. и послано в санатории 250 больных студентов. В текущем году против

заявки в 30.000 рублей отпущено 60.000 рублей на приобретение путевок.

24. На прочую культмассовую работу затрачено 15.000 руб.

25. Кроме того, осуществляется ежегодно два-три раза премирование лучших студентов.

26. Имеется касса взаимопомощи и сберкасса.

27. Согласно директивы ЦК о работе среди начинающих писателей (в связи с Шатберашвили) организован кружок начинающих писателей при литературном факультете, взято на учет до 100 студентов, пока принято 26 человек из имеющих уже хоть одно печатное произведение. Подготавливается специальный альманах молодых писателей-студентов Ун-та.

28. Имеется несколько десятков добровольных организаций, обществ, студенческих кружков по различным специальностям и проч. студенческих организаций.

29. Систематически ведется военная работа среди всех студентов. Все это называется у тов. Гегенава „не знает бытового положения студенчества“!

XVI. Далее Гегенава пишет: „Не терпит контроля и самокритики“! Каковы факты?

а) Неправда, что я не допустил обследовать строительный сектор. Обследование произвели, ничего криминального не нашли и принялись за обследование финансов. Тов. Гасвиани даже **опечатал кассу** строительного сектора. Это – возмутительный факт. Когда это безобразие дошло до моего сведения – я запретил производить финансовое обследование, так как по закону пободную ревизию имеет право производить финконтроль или совконтроль. Я сказал тов. Гасвиани, что если у него есть подозрение, что с финансами у сектора неблаго-

получно – я потребую у финконтроля ревизию. При ревизии Гасвиани не привел даже специалистов. Это явное нарушение советских законов.

б) „Предложил беспартийному управделами не давать парткому никаких сведений“. Установилась традиция грубого вмешательства в административные дела. Ежедневно у аппарата буквально из рук вырывались бумаги, заказывались сведения с шумом и окриками, причем в беспартийных кругах начинались сплетни и разговоры по поводу взятой справки, в аппарате создавалась нервозность и не рабочая атмосфера, ждали снятий и прочих санкций парткома. Я не мог позволить такого администрирования и просил секретаря Парткома, чтобы все справки и сведения, которые ему понадобятся, получать через меня.

XVII. Гегенава пишет: „Притуплена классовая бдительность“.

а) Профессор Г. Джавахишвили назначен ЦК завед. кафедрой антропологии и исп. обязан. зав. кафедрой зоологии. Г. Джавахишвили старый специалист, имеющий много трудов на русском, грузинском и немецком языках. Плохой педагог, хотя и знающий, интриган, систематически мешает работе, не воспитывает специалистов. Но его нечем заменить. Он за 15 лет принял все меры, чтобы не создать себе преемника. Желая его сместить с кафедры зоологии, я пригласил из России проф. Федотова, но Джавахишвили написал ему угрожающее письмо и Федотов отказался приехать. С прошлого же года я принял меры и сейчас у нас воспитываются в аспирантуре пять зоологов. Аспирантов я отобрал у Джавахишвили и передал доценту, Ростомбекову с целью подготовки их для посылки в Москву. У нас нет сейчас ни одного профессора зоологии, который мог бы читать лекции на грузинском языке. Сплетник и интриган он ежедневно подает мне

заявления на всех. Однажды он заслал мне анонимку, где он жаловался т. Сталину на порядки, заведенные тогдашним деканом Андриадзе и указывал, что, к сожалению, его поддерживает тов. Орагвелидзе. Подозревая, что эта анонимка – дело рук Г. Джавахишвили, я вызвал его и в присутствии т. Гегенава распекал в течение целого часа. Очень резко заявил ему, что не позволю ему вмешиваться в наши дела и швырнул ему анонимку. Такое же примерно письмо он написал мне и до этого, оно у меня сохранилось. В Ун-те профессура считают его не совсем нормальным. В чем тут притупление классовой бдительности?

б) Зав. библиотекой исторического кабинета Ч. Шарашидзе, бывш. член учредительного собрания, сестра „Тагуна“. Филолог по образованию более 10 лет занимается библиотечным делом. Не просто заведывала библиотекой, а подбирала материалы научным сотрудникам и аспирантам по различным темам. Была научной сотрудницей. Однажды зашел ко мне Гегенава и заявил, что один член партии пишет, что она сказала ему по поводу убийства тов. Кирова: „одного убили, а столько людей погубили“. Так как этому можно было вполне поверить, я позвонил т. Гобечия и снял ее тотчас же с работы. Так как библиотека переходила в другое помещение – книги надо было уложить в шкафы и сдать новому заведующему, но на это нужно было время (библиотека очень ценная в 30.000 томов исторической литературы бывш. истор. этнограф. об-ва) и фактическое освобождение ее несколько задержалось. В чем тут притупление классовой бдительности? Но Гегенава меня обманул, якобы заявление было от члена партии, заявление было беспартийного, никем не подтверждаемое. Сама она в заявлении категорически отрицает этот факт. Заявление ее я передал секретарю Парткома тотчас же, прося расследовать

дело, но он этого не сделал до сих пор. Шарашидзе – уволена. Вот весь „факт“.

XVIII. Гегенава решил присовокупить ко всем другим инсинуациям еще одну, от которой несет низкопробной демагогией, унижающей члена партии. Это указание Гегенава, что я не пришел на собрание, посвящен. памяти тов. Кирова. Гегенава смеет бросать тень на меня, вероятно, намекая, что я намеренно не пришел на это заседание. Я считаю для себя унижительным отвечать на эту гнусность. В этот день я был болен, и Гегенава это знал. На закрытом же заседании парторганизации Ун-та я был докладчиком при проработке закрытого письма ЦК ВКП(б) по поводу убийства тов. Кирова.

XIX. И наконец, „подпав под влияние буржуазной профессуры не желает выполнять указаний ЦК о развертывании непримиримой борьбы на идеологическом фронте – пишет Гегенава.

Наш Ун-т такое большое учреждение и так многообразна и сложна там работа, что проводимая идеологическая борьба, в особенности в связи с новыми задачами, далеко недостаточна. Об этом совершенно правильно и четко указал ЦК руководству Ун-та.

Я принимал все меры для усиления идеологической борьбы во исполнение директивы ЦК, но считаю, что сделать предстоит гораздо больше. Я не считаю, например, трафаретную болтовню Вашакмадзе правильным методом идеологической борьбы или его приемы – вывести на лобное место, оскорбить, унижить беспартийного специалиста или его троцкистские заявления – „беспартийным нельзя доверять“, противопоставляя при этом молодое и старое поколение.

Идеологическая борьба у нас протекает по линии:

а) повседневной работы – указаний по отдельным многочисленным вопросам, возникающим ежедневно и содержащим идеологичес-

кие моменты по линии организационных, учебных, научных совещаний у меня в учебной части, на факультетах, в институтах, на кафедрах;

б) критики и обсуждения учебных планов и программ (300 дисциплин и около 400 программ). Это самая кропотливая и незаметная идеологическая работа;

в) проверки путем выборочного посещения и стенографирования лекций, проверки насколько правильно выполняется программа и обсуждение этого материала на кафедрах;

г) просмотра и утверждения курсов и руководств;

д) в разборе методологических и методических вопросов.

е) отдельных совещаний по вопросам преподавания различных дисциплин (были уже по вопросам истории Грузии, истории СССР, грузинской литературы и языка, географии, химии, права, физики и проч.);

ж) научных сессий институтов и факультетов (во втором семестре будут сессии химического, физико-математического, литературного, исторического и факультета права, на которых будут поставлены научные доклады и развернута дискуссия вокруг них, вопрос преподавания соответствующих дисциплин, пересмотр программ, руководство и прочее;

з) партмассовой, партвоспитательной работы партпросу;

и) по линии издательства, составления издательского плана, редактировании трудов, нашей прессы.

По этим линиям протекает наша идеологическая работа. Болтовни и криков всегда было в Ун-те, но мало делалось на фронте идеологии. Я всегда считал, что лучше меньше шуметь, но основательнее внедрять марксистско-ленинскую идеологию, систематически упорно

разоблачать без дешевой сенсации, исправлять, когда возможно и, наконец, удалять, когда нужно. За два года работы из проф. педагогического персонала было снято по моему приказу за идеологические извращения и грубое нарушение дисциплины 44 человека, за то же из аспирантуры было снято 8 чел.

Все это делалось, но совершенно недостаточно. Вот в чем должен помогать Партком и его секретарь, используя широко разветвленную сеть студенческих парт. и комсомольских организаций.

У нас неблагополучно на фронте естествознания в особенности зоологии, химии, истории Грузии и СССР. Исторические кафедры ничего не сделали для осуществления постановл. ЦК ВКП(б) по преподаванию истории. У нас не благополучно на фронте права и частично экономики, минералогии, географии. Нужна величайшая бдительность, нужно чтобы секретарь парткома помогал ректору в этой борьбе. Нормализация в этом отношении положения в Ун-те ??? наши силы, в борьбе за марксистско-ленинскую науку и коммунистические кадры. Чуткое внимательное отношение к нуждам Ун-та, всегда проявляемое Центральным Комитетом и личная чуткая забота и систематические указания тов. Берия, инициатива и учредителя нашего нового советского Ун-та – являются достаточным залогом, что мы справимся с тяжелой и трудной задачей.

Л. Агниашвили (*ბელროვა*)

„21“ марта 1935 г.

гор. Тифлис

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივი (III),
ფონდი 14, აღწერა 9, საქმე 9, ფურცლები 101-128.

დოკუმენტი №9

1936 წლის 23 მარტიდან 2 აპრილამდე თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტში ივანე ჯავახიშვილის მეცნიერული
მემკვიდრეობის განქიქების მიზნით გამართული დისკუსიის
სტენოგრამიდან

1936 წლის 23 მარტი

კარლო ორაგველიძე [თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორი, წითელი პროფესორი]: მოვიყვანოთ კიდევ ერთი მაგალითი ჯავახიშვილის მიერ ისტორიული მოვლენების „მეცნიერული“ გაგებისა. „ფაქიზმა ზნეობრივმა მოძღვრებამ ქართველმა მონინავე საზოგადოებამ დაარწმუნა, რომ მხოლოდ საკუთარი მუშაობით შეძენილი ქონება აკეთილშობილებდა ადამიანს. თავისთავად ცხადია, რომ საზოგადოების ეს შეხედულება დიდად ამაღლებდა გლახკაცობისა და ყმების ცხოვრების მძიმე ტვირთს და პირადი შრომით მოპოებულ ლუკმა-პურსა და ქონებას ზნეობრივი სიფაქიზის შარავანდედსა და კეთილშობილებას ანიჭებდა“.

ჯერ ერთი, საკითხავია, რატომ ამ ზნეობრივმა მოძღვრებამ არ დაარწმუნა მუქთახორა ფეოდალები იმაში, რომ საკუთარი მუშაობით შეძენილი ქონება გააკეთილშობილებდა მათ? მეორე მხრით, ბუნებრივი იქნება, პროფ. ჯავახიშვილს ასეთი საკითხი დავუსვათ: რომ ზნეობრივ მოძღვრებას, მისივე სიტყვებით რომ ვთქვათ, არ

„გაეკეთილშობილება“ გლახკაცობა და ყმები, ვინ მისცემდა მათ ნებას, რომ არ ემუშავათ ფეოდალებისათვის? განა ნათელი არ არის, რომ აქ ფაქიზი ზნეობრივი მოძღვრების გავრცელებითა და გავლენით იჩქმალება გლახების საშინელი ექსპლოატაცია მემამულეების მიერ? განა ნათელი არ არის, რომ ზნეობრივი მოძღვრებით ცვლის პროფ. ჯავახიშვილი ფეოდალების მხრივ იძულებას გლახებზე და მათზე ეკონომიურსა და პოლიტიკურ ბატონობას? აქ თვალსაჩინოდ მჟღავნდება ის გარემოება, რომ ჯავახიშვილის მიერ ისტორიის იდეალისტური გაგება სამსახურს უწევს და ამართლებს ფეოდალურ ექსპლოატაციას... ჯავახიშვილი თითქმის მუდმივად ლაპარაკობს ქართველებზე და არ ცდილობს გამოარკვიოს კლასობრივი ბრძოლა მათ შორის. ამას მოითხოვს ვითომ მეცნიერული მიუდგომლობა. სინამდვილეში, რა თქმა უნდა, ასეთი მიუდგომლობა არ არსებობს. სინამდვილეში, თავისი ისტორიული კვლევის დროს პროფ. ჯავახიშვილი ატარებს ბურჟუაზიულ-მემამულურ ნაციონალისტურ თვალსაზრისს. მისი მიუდგომლობა მხოლოდ გარეგნულია და ობიექტივიზმი კი – ფიქტიური. რომ ეს ასეა, ამას მონიშნავს ის გარემოება, რომ ჯავახიშვილის თანაგრძნობა აშკარად მჩაგვრელი კლასებისა და მათი წარმომადგენლების მხარეზეა. ჯავახიშვილი არ ზოგავს ძალებს, რომ მთელი რიგი ქართველი მეფეები შესანიშნავ ფერებში დახატოს...

ტფილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის შრომები. V. პირველი სერია. საზოგადოებრივი მეცნიერებანი. 1936, გვ. 3-60.

1936 წლის 26 მარტი

ვ. ცინცაძე: პროფ. ჯავახიშვილს ეტყობა (ობიექტურად) არასოდეს არ უცდია, თავი დაეხნია დახავსებული აზრებისაგან, თვალი გადაეგლო და პრაქტიკა მიელო იმ უდიდეს ისტორიულ ცვლილებებისაგან, რომლითაც ხასიათდება ახალ საუკუნეთა პერიოდები... პროფ. ჯავახიშვილს გათანაბრებული აქვს, უკეთ რომ ვთქვათ, ვერ ამჩნევს იმ ფეოდალურ სულით გაჟღენთილ და ბურჟუაზიული სახეებით შეფერადებული ჯგუფების არსებობას, რომლებიც მაშინ არსებობდნენ და ერთმანეთს მწვავედ უპირისპირდებოდნენ საზოგადოების შიგნით.

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური სახელმწიფო არქივი, ფონდი 476, აღწერა 1, საქმე 1, ფურცელი 3.

1936 წლის 26 მარტი

ლუკა ციხისთავი [თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ნითელი პროფესორი, ფილიპე მახარაძის უახლოესი თანამებრძოლი]: ქართული ბურჟუაზიულ იდეალისტური ისტორიოგრაფიის მამამთავრის ივანე ჯავახიშვილის შრომების ღრმა ბოლშევიკურ-აკადემიური კრიტიკით მომხსენებელმა ფარდა ახადა ივ. ჯავახიშვილის ყველა მიმდევრებს და მეცნიერულ აკადემიური მახვილი ჩასცა მათ აშკარა ყალბსა და ფალსიფიკატორულ შეხედულებებს.

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური სახელმწიფო არქივი, ფონდი 476, აღწერა 1, საქმე 1, ფურცელი 69.

1936 წლის 28 მარტი

გ. ჯანელიძე [თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პრორექტორი სასწავლო დარგში]: მე ვფიქრობ, რომ კამათის მთავარი დანიშნულება არის, რომ მთელი სიღრმით გამოაშკარავოს საქართველოში პროფ. ი. ჯავახიშვილის სკოლის ბურჟუაზიულ ნაციონალისტური ისტორიოგრაფიის ბუნება, გამოამჟღავნოს ჩვენი სხვა ისტორიკოსების მუშაობაშიაც დეფექტები და დასახოს ამოცანები მომავალში სწორი მუშაობისათვის, საქართველოს ნამდვილი მარქსისტულ-ლენინური ისტორიის შექმნისათვის. ცხადია, ამ დიდ საქმის შესრულებას ბურჟუაზიულ პროფესორებს ვერ მივანდობთ. ჩვენი ისტორიის საკითხებზე ბურჟუაზიულ-ნაციონალისტ პროფესორების და, კერძოდ, პროფ. ი. ჯავახიშვილის მუშაობამ ვერ მოგვცა ნამდვილი „საქართველოს ისტორია“, სწორედ ისეთი ისტორია, რომლის შინაარსს საგვარეულო წესწყობილების დანგრევის შემდეგ კლასთა ბრძოლა წარმოადგენს, ისტორიის, რომელიც რამოდენიმე ათასი წელი გრძელდება და მდიდარია ამ შინაარსით. ამის მიზეზი ის არის, რომ პროფ. ი. ჯავახიშვილი ერთგულად, თანმიმდევრობით დაადგა იმ გზას, რომლითაც მისი კლასი მიდიოდა. ის გაბატონებული კლასის ინტერესების გამომხატველი გახდა. მართალია, გაბატონებულ კლასმა არა ერთი და ორი გამოჩენილი რევოლუციონერი ისტორიკოსი მისცა პროლეტარიატს, მაგრამ მათ რიცხვში არ არის პროფ. ი. ჯავახიშვილი. ის, პირიქით, ბოლომდე ერთგული დარჩა თავისი კლასის.

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური სახელმწიფო არქივი, ფონდი 476, აღწერა 1, საქმე 1, ფურცელი 164.

1936 წლის 31 მარტი

ილარიონ ტალახაძე [1921 წლიდან თბილისის კომუნდანტი, დასავლეთ საქართველოს საგანგებო კომისიის თავმჯდომარე, საქართველოს მთავარი პროკურორი და სამეულის წევრი] პროფ. ჯავახიშვილი არის ქართული ბურჟუაზიული ისტორიოგრაფიის დასაყრდენი, ბურჟი და დანარჩენი ისტორიკოსები, რა თქმა უნდა, მე მყავს მხედველობაში ახალი ისტორიკოსები, ასე თუ ისე სარგებლობენ მით და სამწუხარო ის არის, რომ ისინიც კი, ვისაც უდავოთ სურს განყვიტოს პროფ. ჯავახიშვილთან და მიუახლოვდეს მარქსიზმს, 99%-ს სესხულობენ ჯავახიშვილისაგან და მხოლოდ 1%-ს ეძებენ მარქსიზმში. ასე რომ, პროფ. ჯავახიშვილის გავლენა არსებობს არა მარტო ძველი საზოგადოების ისტორიკოსებზე, არამედ არსებობს მათზედაც, ვისაც სურს გააკრიტიკოს ჯავახიშვილი და გადავიდეს მარქსისტულ მეთოდოლოგიაზე.

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური სახელმწიფო არქივი, ფონდი 476, აღწერა 1, საქმე 1, ფურცელი 227.

1936 წლის 2 აპრილი

დღვილავა: ი. ჯავახიშვილი, როგორც ისტორიკოსი, წარმოადგენს ფეოდალურ ბურჟუაზიულ მსოფლმხედველობის ისტორიკოსს. არ შეიძლება ითქვას, რომ ის წმინდა წყლის ბურჟუაზიული ისტორიკოსია, არამედ მასში არის დიდი დოზა წმინდა ფეოდალურ, მემამულურ, პომეჟჩიკურ შეხედულებების, რასაც გვერდს ვერ აუვლით, როდესაც ვიხილავთ მის ნაწარმოებებს.

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური სახელმწიფო არქივი, ფონდი 476, აღწერა 1, საქმე 1, ფურცელი 267.

დოკუმენტი №10

ივანე ჯავახიშვილის წერილი საქართველოს სსრ განათლების
კომისარს უნივერსიტეტის ხელმძღვანელობის მიერ მისი
დევნისა და სამსახურიდან გადადგომის თაობაზე

1936 წლის 10 აპრილი

საქართველოს სსრ განათლების კომისარს

მას შემდგომ, რაც ტ[ფილისის] ს[ახელმწიფო] უნივერსიტე-
ტის] პროფ. კ. ორაგველიძე და სასწავლო ნაწილის პრორექტორი
დოც. გ. ჯანელიძე უნივერსიტეტში საჯარო სხდომებზე ბილეთებით
მონვეულ მრავალრიცხოვან დამსწრე საზოგადოებას და, მათ შო-
რის, ჩემ მსმენელ სტუდენტებსაც ხანგრძლივი დროის განმავლობა-
ში ჩემი ყველა ნაშრომის უვარგისობას უმტკიცებდენ და ჩემი, ვი-
თარცა მეცნიერისა და უნივერსიტეტის პროფესორის, სახელის გა-
ტეხას გულმოდგინეთ და გააფთრებით ლამობდნენ, იმას გარდა,
რომ ჩემს მოღვაწეობას უნივერსიტეტში ყოველგვარი აზრი დაე-
კარგა, ასეთს პირობებში უნივერსიტეტში ჩემი დარჩენაც ჩემი
ადამიანური ღირსების დამამცირებლად მიმაჩნია. ამიტომ ვალად
ვრაცხ მოგახსენოთ, რომ ამ სემესტრში, მაისის დამდეგს, ლექციე-

ბის გათავებისთანავე ჩემს, ვითარცა უნივერსიტეტის პროფესორის მოვალეობას დამთავრებულად ჩავთვლი, და გთხოვთ, რომ ამიერითგან უნივერსიტეტის პროფესორობისაგან განმათავისუფლოთ, და თანაც ეს გარემოება უნივერსიტეტის რექტორს აუწყოთ, რომ ჩემ მიერ წაკითხული კურსების გამოცდების ჩასაბარებლად, ის პირნი დანიშნოს, რომელნიც ყველაფრით ჩემზე უკეთ მცოდნედ მიაჩნია.

მოგართმევთ რა უნივერსიტეტის პროფესორობისაგან ჩემი გადადგომის ამ განცხადებას, ვფიქრობ, რომ 1899 წლითგან მოყოლებული 38 წლის განმავლობაში პეტერბურგისა და ტფილისის უნივერსიტეტებში სამსახურის გამო, კანონით პენსიის მიღების უფლება უნდა მქონდეს. თუ მე არ ვცდები, გთხოვთ, სათანადო დაწესებულების წინაშე შუამდგომლობა აღზრათ, რომ კანონით კუთვნილი პენსია დამენიშნოს.

**ივ. ჯ.
1936. 10. IV.**

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მუზეუმი, 2820, გ-III-პ, გ- 411.

დოკუმენტი №11

ივანე ჯავახიშვილის წერილი ვარლამ დონდუას
1936 წლის 12 აპრილი

1936. 12. IV.

ტფილისს

დიდად პატივცემულო ბატონო ვარლამ!

გულითად მადლობას მოგახსენებთ ყველა ჩემთვის შექმნილი წიგნებისათვის. დიდი მადლობელი ვიქნებით, თუ როგორმე სხვა წიგნებსაც მიშოვნით, მეტადრე ლატიშევის et Caucasicა-ს, რომელიც არქეოლოგიური საზოგადოების კლასიკური განყოფილების უწყებებში დაიბეჭდა, და ბრაუნის გამოკვლევას, რომელიც რუსეთის სამეცნიერო აკადემიის უწყებებში გამოქვეყნდა. ამას გარდა, იშოვება თუ არა მანდ ბუკინისტებთან ბერძნული და ლათინური ისტორიკოსების და გეოგრაფების თხზულებები, მაგ., ჰეროდოტეს, ქსენოფონტეს, პლუტარქოსის, სტრაბონის, პლინიუსის ტექსტების Teubneriana-ს გამოცემა, იქნებ შარდენის სპარსეთში მოგზაურობის ფრანგული გამოცემაც იშოვებოდეს? მაცნობეთ, რა ღირს. მათი შექმნა მჭირდება, რათგან უნივერსიტეტის წიგნები უნდა დავაბრუნო ამ მოკლე ხანში და უმათოდ მუშაობა გამიძნელებს. ეხლა ის მიზეზიც უნდა გაუწყობ, რომელიც ამ შემთხვევაში მაიძულებს ასეთი წიგნების შექმნაზე ვიზრუნო, უკანასკნელ დროს კვლავ განახლდა ჩემს წინააღმდეგ ბრძოლა

ტ[ფილისის] ს[ახელმწიფო] უნივერსიტეტში. რექტ[ორმა] კ. ორაგველიძემ 3-საათიანი მოხსენება წაიკითხა უ[ნივერსიტე]ტში, რომელშიც ყველა ჩემი ნაშრომების უვარგისობის დამტკიცებას ლამობდა იმის გამო, რომ მარქსისტული არ არის, რაც არავისთვის ახალ აღმოჩენას არ წარმოადგენდა. ამას მოჰყვა „კამათი“ ოთხი დღის განმავლობაში, რომლის დროსაც ბევრი შხამი პრორექტორმა გრ. ჯანელიძემაც წამოანთხია... და ზოგმა ჩემ ყოფილ მონაფეთაგანმაც თავი ისახელა. ამბობენ, რომ ეს ვითომც ჩვეულებრივი კამპანიის დასაწყისია და ყურადღება არ უნდა მიაქციოთო, მაგრამ მე გადავწყვიტე, რომ ამის შემდგომ უ[ნივერსიტე]ტში დარჩენა აღარ შეიძლებოდა, რათგან ეს ჩემი თავმოყვარეობის სრულ შელახვას უდრიდა და ამიტომ განათლების კომისარს განცხადება გადავეცი, რომ ტ[ფილისის] ს[ახელმწიფო] უ[ნივერსიტეტ]ს თავს ვანებებ, შევწყვიტე ჩემი ნაშრომების გამოქვეყნებაც და სრულ სხვა სპეციალობის საკითხებზე უნდა დავიწყო მუშაობა, უნდა უ[ნივერსიტეტ]ს ყველა წიგნებიც დავუბრუნო. ამით არის გამოწვეული ჩემი დუმილი და ზემოაღნიშნული თხოვნაც. გმადლობთ ყურადღებისა და დახმარებისათვის. ვწუხვარ, რომ ამდენს განუხებთ და გისურვებთ ხანგრძლივს, ბედნიერს და ნაყოფიერ სიცოცხლეს.

მარად თქვენი კეთილი მოსურნე
ივ. ჯავახიშვილი

ჩვენები ყველანი კარგად გახლავან. ჩემს მდგომარეობას კი ადვილად მიუხვდებით.

ივ. ჯ.

ივანე ჯავახიშვილი. წარსული ფურცლები. პირადი მიმოწერა. შემდგენილი ედიშერ ხოშტარია-ბროსე. თბილისი, 1996, გვ. 39-41.

დოკუმენტი №12

საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების)
თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის პარტიული ორგანიზაციის ფილოლოგიის
ფაკულტეტის პირველადი პარტიული ორგანიზაციის დახურული
კრების ოქმი სტუდენტ შალვა ლლონტის ანტისაბჭოთა
საქმიანობის თაობაზე
1936 წლის 30 დეკემბერი

ოქმი №14

1936 წლის 30 დეკემბერს შესდგა სახ[ელმწიფო] უნივერსიტეტის ფილოლოგიური ფაკულტეტის პირველადი პარტიული ორგანიზაციის დახურული კრება. კრებას დაესწრო პარტიის წევრი 15 და 8 კანდიდატი.

კრებას თავმჯდომარეობდა: **ა. ქეიშვილი**

მდივნობდა: **კ. ბოჭორიშვილი**

მოისმინეს: 1. სტ[უდენტ] შალვა ლლონტის ანტი-საბჭოთა საქმიანობის შესახებ მოისმინეს ამხ. კარლო მალაზონიას ინფორმაცია, რომელიც აღნიშნავს, რომ შ. ლლონტი არის შემჩნეული ანტი-საბჭოთა მუშაობაში. ლლონტის შესახებ შემოსულია ცნობა კომკავშირის კომიტეტში, რომ **ლლონტი დაპატიმრებული ყოფილა 1931**

წელში ლანჩხუთის რაიონის პოლიტიკური სამართველოს მიერ იმისათვის, რომ ვითომ ღლონტს კომკავშირის რაიკომის შენობის კარებზე გაეკრას ანტი-საბჭოთა პროკლამაცია. ამის გამო ის ორი თვით დაპატიმრებული ყოფილა პოლიტიკური სამართველოს მიერ. ამავე ცნობაში ნაჩვენებია, რომ ღლონტს ეხლა წერილობით კავშირი აქვს ლანჩხუთის საშვალო სკოლის მასწავლებელი ივანე იმნაიშვილთან, რომელიც ამჟამად მოხსნილია მასწავლებლობიდან. ერთ-ერთ წერილში ღლონტი სწერს იმნაიშვილს კონტრრევოლუციონურ ტროცკისტების პატიკო ქიქოძის და ნარუაშვილის შესახებ, რომლებიც ეხლა გადასახლებული არიან, რომ „მართალია, ნარუაშვილი, ქიქოძე გადაასახლეს და დახურეს „სალიტერატურო გაზეთი“, რომელსაც ესენი ხელმძღვანელობდენ, მაგრამ შენ გულს ნუ გაიტეხ“ და სხვა. ე. ი. ნუგეშს აძლევდა ივანე იმნაიშვილს.

ღლონტი გამოვიძახე და დავკითხე ამ საქმის შესახებ. ღლონტი არ უარყოფს დაპატიმრების ამბავს. მისი თქმით, მისი დაპატიმრების შემდეგ დაპატიმრეს ალექსანდრე ჭყონია, რომელიც გადაასახლეს და ღლონტი კი გაანთავისუფლეს. მისი განცხადების მიხედვით, ის აღდგენილი იქნა ლანჩხუთის ათწლეუში, რომელიც დაამთავრა 1932 წელს. ამის შემდეგ ღლონტი მასწავლებლობდა ყაზბეგის რაიონში, საიდანაც ღლონტი გამოიქცა და 2 თვის ხელფასი აუღებელი დატოვა. ამის შემდეგ მასწავლებლობდა ასპინძის რაიონში, საიდანაც ის გამოიქცა და ერთი თვის ხელფასი დატოვა აუღებელი. გამოქცევის მიზეზად ღლონტს „ცუდი ეკონომიური პირობები მოჰყავს“.

1934/5 სამოსწავლო წელს ის შემოვიდა სახელმწიფო უნივერსიტეტში. ამავე წელს ღლონტი გარიცხული იქნა უნივერსიტეტიდან

იმისათვის, რომ მან ცილი დასწამა კარლო ორაგველიძეს იმაში, რომ ვითომ კარლო ორაგველიძე ხსნიდეს უნივერსიტეტიდან საუკეთესო პროფესორებს და სამაგიეროდ ნიშნავს „დურაკებს“. მან განავითარა აზრი სტუდენტობაში, რომ „ეხლა პროფესორებს ცოდნის მიხედვით კი არ ირჩევენ, არამედ პარტიის წევრებს თანამდებობით აძლევენ“ და დაასახელა ამხ[ანაგები]: კარლო ორაგველიძე და ალ. დუდუჩავა. ლლონტი გაურბის ყოველგვარ საზოგადოებრივ მუშაობას.

აზრი ბამოთქმის: 1. ზ. დოლიაშვილმა, რომელიც აღნიშნავს: შ. ლლონტი ანტი-საბჭოთა ელემენტია. ის კომ[უნისტური] პარტიის და საბჭოთა ხელისუფლების მიმართ მტრულადაა განწყობილი. ლლონტი 1934/5 სამოსწავლო წელს გარიცხული იყო უნივერსიტეტიდან ანტი-საბჭოთა ლაყობისათვის, შემდეგ კი, როგორც აკადემიურად წარჩინებული, პირობით აღადგინა ამხ. კ. ორაგველიძემ. 1935 წლის საბანაკო შეკრების დროს ავჭალაში ლლონტი მოხვდა ჩემს ასეულში. აქ ლლონტი ამჟღავნებდა არა ჯანსაღ განწყობილებებს. თავს ისე გრძნობდა, თითქოს საპატიმროში ყოფილიყო. ხშირად იტყოდა ხოლმე: „აბა რა ცხოვრებაა, ვერსად მივდივარ (გულისხმობდა ტფილისს), სტიპენდია არ არის“ და სხვა. ბანაკში ერთხელ კერძო საუბრის დროს მივმართე შ. ლლონტს: რატომ სწუხთ ასე? ნუთუ ჯარში ყოფნა ასე მოსაბეზრებელია? ლლონტმა ასე განაცხადა: „ტყუილია, ჩემგან მეთაური არ გამოვა, არა მაქვს სამხედრო საქმისადმი მიდრეკილება“. ასე აფასებს შ. ლლონტი ჩვენი გასამხედროების მნიშვნელობას. მიუხედავად მთელი რიგი ლონისძიებისა, ლლონტი არ გამოსწორდა. ის კიდევ ამჟღავნებს ანტი-საბჭოთა განწყობილებებს, რისთვისაც გარიცხული უნდა იქნეს უნივერსიტეტიდან.

2. გ. შიოშვილი აღნიშნავს, რომ ერთხელ „გაზეთ კომუნისტში“-ი ქრონიკაში წავიკითხე ამხ. ბენიტო ბუაჩიძის შესახებ ცნობა, რომ ის კითხულობდა მოხსენებას მილიციის კლუბში ოსტროვსკის შემოქმედების შესახებ. ამ დროს ლლონტი ჩვენთან იყო. ქრონიკის წაკითხვის შემდეგ ამხ. ბ. ბუაჩიძის შესახებ მან სთქვა, რომ „ბენიტო ბუაჩიძე მილიციელი გამხდარაო და ეს თანამდებობაც მას შეშვენის“-ო. ასე დასცინის ჩვენს ამხანაგებს ლლონტი.

3. აგრეთვე აზრი გამოსთქვს: კ. ჯიბლაძემ, ს. ნიქარიშვილმა, კ. ბოჭორიშვილმა, რომლებიც იზიარებენ და ავსებენ ზემო აღნიშნულ ამხანაგების აზრს და მოითხოვენ შ. ლლონტის გარიცხვას უნივერსიტეტიდან.

დააღბინეს: ზემო აღნიშნულ ფაქტებიდან გამომდინარე, ფილ. ფაკულტეტის პირველადი პარტიული ორგანიზაციის კრება ერთს მოითხოვს, რათა შალვა ლლონტი გაირიცხოს უნივერსიტეტიდან და მისი საქმე გადაეცეს სათანადო ორგანიზაციებს მასზე ზომების მისაღებად. ეთხოვოს პარტიულ კომიტეტზე აღნიშნული დადგენილების დამტკიცება.

მოისმინეს: 2. სტუდ. შ. ქიქოძის მიერ დასავლეთ ევროპის ენისა და ლიტერატურის სამეცნიერო წრეში წაკითხულ მოხსენებაში ანტი-საბჭოთა აზრების გატარების შესახებ ამხ. კ. მალაზონიას ინფორმაცია. ის აღნიშნავს, რომ შ. ქიქოძე ირიცხება ჩვენი ფაკულტეტის დასავლეთ ევროპის ენისა და ლიტერატურის სექციის მე-III კურსის სტუდენტად. მას დავალებული ჰქონდა სამეცნიერო წრეში წაეკითხა მოხსენება „ნუველ რევიუ ფრანსეზის“ ჯგუფის მწერლობის შესახებ, რომელიც წაკითხა 14 დეკემბერს. მან მოხსენებაში განავითარა აშკარა კონტრევოლუციონური შეხედულებები, კერძოდ, „ბურჟუაზიული რომანის“ შესახებ. ანდრე ჟიდის შესახებ მან

სთქვა: „ანდრე ჟიდი იყო და დარჩება კომუნისტ მწერლად“. მან განაცხადა: „მიუხედავად იმ შეცდომებისა, რომელიც ანდრე ჟიდიმ დაუშვა, ვფიქრობ, ის თავის შეცდომებს აღიარებსო“ და სხვა. მოხსენება არ იყო მარქსისტულ საფუძველზე აგებული, მას არ მოუყვანია საბჭოთა კრიტიკოსების აზრი და შეეცადა ბურჟუაზიული კრიტიკოსების აზრზე აეგო მოხსენება. როგორც ირკვევა, ის პირველად ირიცხებოდა ისტორიულ ფაკულტეტზე. ისტორიული ფაკულტეტიდან გაურიცხავთ ანტი-საბჭოთა ლაყბობისათვის. შემდეგ აღუდგენიათ და გადმოურიცხავთ ჩვენს ფაკულტეტზე. ის კიდევ ამჟღავნებს ანტი-საბჭოთა განწყობილებებს. ქიქოძე უნდა გაირიცხოს უნივერსიტეტიდან.

აზრი გამოსთქმის: 1. ი. გავაშელაშვილი აღნიშნავს, რომ ქიქოძე ირიცხებოდა შარშან ისტორიულ ფაკულტეტზე, საიდანაც გარიცხული იყო ანტი-საბჭოთა განწყობილებების გამომჟღავნებისათვის, მაგრამ შემდეგ აღადგინეს და გადმორიცხეს ჩვენს ფაკულტეტზე. ქიქოძე არ გამოსწორდა. ასეთი ანტი-საბჭოთა გამოსვლისათვის მასზე მიღებული იქნეს სათანადო ზომები.

2. ა. ჭეიშვილი აღნიშნავს, რომ ქიქოძეს პირველად უნდა წაეკითხა წრეში მოხსენება „ანდრე ჟიდის შემოქმედების“ შესახებ, მაგრამ როდესაც გაზეთში გამოქვეყნდა ანდრე ჟიდის კონტრრევოლუციონური მოქმედება, მოხსენება ანდრე ჟიდის შესახებ მოიხსნა და მან აიღო თემა: „ნუველ რევიუ ფრანსეზის“ ჯგუფის მწერლობის შესახებ, სადაც ის შეეცადა შეგნებით გაეტარებინა კონტრრევოლუციული აზრები, ბურჟუაზიული შეხედულებები და მიეჩქმალა საბჭოთა პრესის და საზოგადოების აზრი ანდრე ჟიდის მოქმედებების შესახებ. მან მართლაც განაცხადა, რომ „ანდრე ჟიდი იყო და დარჩება კომუნისტ მწერლად“. მან სთქვა, რომ, მიუხედავად იმ

შეცდომებისა, რომელიც ანდრე ჟიდიმ დაუშვა, ვფიქრობ, ის თავის შეცდომებს აღიარებს“-ო და სხვა. ყველა მწერლები, რომელიც თავ-მოყრილია ჟურნალ „ნუველ რევიუ ფრანსეზის“ ირგვლივ, მან განიხილა თავის მოხსენებაში ბურჟუაზიულ ესტეტიკის თვალსაზრისით, წმინდა ფორმალისტურად. გ. ქიქოძე ასეთი ანტი-საბჭოთა, კონტრრევოლუციონური ქცევებისათვის უნდა გაირიცხოს უნივერსიტეტიდან.

დააღბინეს: ფილოლოგიური ფაკულტეტის პირველად პარტ-ორგანიზაციის კრება მოითხოვს, რათა გ. ქიქოძე, ყველა ზევით ჩამოთვლილ ბრალდებების გამო, გაირიცხოს უნივერსიტეტიდან და მისი საქმე გადაეცეს სათანადო ორგანოებს ზომების მისაღებად. ეთხოვოს პარტ-კომიტეტს აღნიშნული დადგენილების დამტკიცება.

მოისმინეს: 3. სტუდ. ვ. ჭანჭალეიშვილის კონტრრევოლუციონური-ტროცკისტული-ზინოვიური ლაყბობის შესახებ ამხ. კ. მალაზონიას ინფორმაცია. ის აღნიშნავს, რომ **ვ. ჭანჭალეიშვილმა ფიზკულტურის დარბაზში მაცადინეობის დროს იაკობ ჩხაიძესთან განაცხადა: „რად ღირს ისეთ ქვეყანაში ცხოვრება, სადაც იდეების თავისუფლება არ არის“-ო.** ამის გამო ის დაკითხული იქნა და მან უარყო ეს, მაგრამ როდესაც შევეკითხე, როგორ იყო თქვა, მან განაცხადა: „მე ვთქვი, რომ ჩემში იდეების თავისუფლება არ არის“-ო. მას შევეკითხე გამოტეხის მიზნით, თქვენ დაპატიმრებული ყოფილხართ და რაზე დაგაპატიმრეს მეთქი. ის გამოტყდა, რომ ის დაპატიმრებული ყოფილა 1925-27 წლებში. მისი განცხადებით, ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციაში მუშაობისათვის ჭანჭალეიშვილი უმაღლავს ორგანიზაციას თავის წარსულს. საჭიროა ჭანჭალეიშვილი გაირიცხოს უნივერსიტეტიდან ასეთ კონტრრევოლუციონური შეხედულების გავრცელებისათვის.

აზრი გამოსთქმას: 1. კ. ჯიბლაძე: ქანჭალეიშვილი იყო ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციის წევრი. მისი განცხადებით, კომკავშირის წევრიც ყოფილა 1923 წლიდან და შემდეგ გარიცხული ყოფილა ორგანიზაციიდან. ქანჭალეიშვილი უმაღლეს ორგანიზაციას თავის წარსულს. ის გარიცხული უნდა იქნას უნივერსიტეტიდან.

2. ზ. დოლაშვილი: ქანჭალეიშვილი ცდილობდა შეცდომაში შეეყვანა პარტიის წევრები, რათა რეკომენდაცია მიეცა თანაგრძნობათა ჯგუფში შესვლისათვის და უმაღლეს მათ თავის წარსულს, მაგრამ პარტიის წევრების სიფხიზლის გამო მან თავის განზრახვა სისრულეში ვერ მოიყვანა. ვ. ქანჭალეიშვილი ასეთი თვალთმაქცობისა და კონტრრევოლუციონური ლაყბობისათვის უნდა გაირიცხოს უნივერსიტეტიდან.

3. ვ. რეხვიაშვილი: ქანჭალეიშვილი ჯარში ბანაკათ ყოფნის დროს ენეოდა სიმულიანტობას, არ ასრულებდა მეთაურის ბრძანებას და იჩენდა პასიურობას სამხედრო საქმისადმი, რისთვისაც ქანჭალეიშვილს აქვს სასჯელი დადებული რვეულში შეტანით. ქანჭალეიშვილი უნდა გაირიცხოს უნივერსიტეტიდან.

დააღბინეს: ზემო აღნიშნული ფაქტებიდან გამომდინარე, ფაკულტეტის პირველადი მოითხოვს, რათა ვასილ ქანჭალეიშვილი გარიცხულ იქნას უნივერსიტეტიდან. ეთხოვოს პარტიულ კომიტეტს აღნიშნული დადგენილების დამტკიცება.

თავმჯდომარე ა. ქეიშვილი (ხელრთვა)

მდივანი კ. ბოჭორიშვილი (ხელრთვა)

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივი (III), ფონდი 947, აღწერა 1, საქმე 74, ფურცლები 30-33.

დოკუმენტი №13

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტის პარტიული ორგანიზატორის მოხსენება საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიულ კომიტეტს

1937 წლის 3 იანვარი

საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ტფილისის სსხელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიულ კომიტეტს

ფილოლოგიური ფაკულტეტის პარტიულ ორგანიზაციის დახურულმა კრებამ განიხილა საკითხი სტუდენტების: ლლონტი შალვას, ქიქოძე გივის, ჭანჭალეიშვილი ვასილის ანტი საბჭოთა საქმიანობის შესახებ და აღნიშნავს:

1. **სტუდენტი შალვა ლლონტი** (უპარტიო) ამჟღავნებს ანტი საბჭოთა განწყობილებებს. ავჭალის სამხედრო ბანაკში ყოფნის დროს მან განაცხადა: სულ ერთია, ჩემგან მეთაური არ გამოვა და ტყუილ უბრალოდ რას მანვალებთო. ის განზრახ გაურბის სამხედრო სწავლებას და თუ სხვა საგნებში კარგები და ფრიადები

აქვს, სამხედრო საგნებში ძლივ ძლიობით დამაკმაყოფილებელ ნიშანს ღებულობს. ის ხშირად უკმაყოფილებას გამოსთქვამს: „რაა, რა ცხოვრებაა ეს, ვერსად ვერ მივდივარო, სტიპენდია არ არის და სხვ.“ ბანაკად ყოფნის დროს მან ასეულის პარტ ორგს ჩაჩანიძეს განუცხადა: „თუ ჯარში ყოფნა ასე კარგია, როგორც შენ გვეუბნები, რატომ შენ თითონ არ დარჩი სამუდამოთ ჯარშიო“. ბანაკად ყოფნის დროს ის სისტემატიურად სიმულანტობდა. პოლიტ მეცადინეობის დროს უნივერსიტეტში, როდესაც მუშავდებოდა საბჭოების საგანგებო მე-8 ყრილობის შედეგები, ღლონტი შეეცადა ირონიულ წამოძახილებით გაეზიარებია მოხსენების შინაარსი.

სტუდენტი შალვა ღლონტი გასულ წელს გარიცხული იქნა უნივერსიტეტიდან. გარიცხვის მიზეზი ის იყო, რომ ღლონტი ცილს სწამებდა უნივერსიტეტის ეხლანდელ ხელმძღვანელობას და კერძოთ, რექტორ ამხ. ორაგველიძეს პროფესორების დევნაში. ის ამბობდა: “აი, მოვიდა უნივერსიტეტში ორაგველიძე, მოხსნა თანამდებობიდან ცნობილი და ნიჭიერი პროფესორები და მათ ადგილზე დანიშნა დურაკებიო“. ღლონტი შემდეგ პირობით იქნა აღდგენილი უნივერსიტეტში, მაგრამ ღლონტი არ გამოსწორდა და დღესაც განაგრძობს კონტრევოლიუციონურ ლაყბობას იმის შესახებ, რომ სამოსწავლო თანამდებობები ახლა ცოდნის მიხედვით კი არ ეძლევა ხალხს, არამედ ამ ადგილებზე ზემოდან ინიშნება ხალხიო და სხვ.

როცა მის წრეში ამხანაგებმა წაიკითხეს გაზეთ „კომუნისტში“ დაბეჭდილი ქრონიკა, რომ ამხ. ბენიტო ბუაჩიძემ მილიციის კლუბში მოხსენება გააკეთაო, მან განაცხადა, რომ ბუაჩიძე მილიციონერი გამხდარაო და ეს მისი შესაფერისიც არისო. 1931 წელს ღლონტი დაპატიმრებული იყო კომკავშირის რაიკომის შენობაზე ანტი საბ-

ჭოთა პროკლამაციის გაკვრასთან დაკავშირებით. ლანჩხუთის რაიონის შინაგან [საქმეთა] სახ[ალხო] კომის[არიატის] ორგანოების მიერ ის იყო დაპატიმრებული ორი თვის განმავლობაში.

ღლონტი სწერდა ლანჩხუთის საშუალო სკოლის სამოსწავლო ნაწილის გამგეს იმნაიშვილს კონტრევოლიციონურ ტროცკისტ პატიკო ქიქოძის და ნაროუშვილის დაპატიმრებასთან დაკავშირებით. ის სწერდა იმნაიშვილს: მართალია, ქიქოძე და ნაროუშვილი დაიჭირეს, მაგრამ გულს ნუ გაიტეხო. უნივერსიტეტში შემოსვლამდე ღლონტი მასწავლებლობდა ჯერ ყაზბეგის რაიონში და შემდეგ ასპინძის რაიონში. ორივე ადგილიდან ის გამოიქცა. მის მიერ მუშაობის მიტოვების მიზეზი გაურკვეველია.

ღლონტი ცდილობს თავის გარშემო შემოიკრიბოს უპარტიო სტუდენტები და ჩაუნერგოს მას ანტი საბჭოთა განწყობილებები.

გამომდინარე ყველა აქედან, ფილოლოგიური ფაკულტეტის პარტ ორგანიზაციის კრება მოითხოვს, რათა სტუდენტი შალვა ღლონტი, როგორც ანტი საბჭოთა ელემენტი, გარიცხული იქნას უნივერსიტეტიდან.

2. გივი ქიქოძე, მე-3 კურსის სტუდენტი (უპარტიო), შარშან გარიცხული იქნა ისტორიულ ფაკულტეტიდან ანტი საბჭოთა იდიოლოგიის გამომჟღავნებისათვის, შემდეგ აღდგენილი იქნა და გადმოყვანილი ფილოლოგიურ ფაკულტეტზე. 14 დეკემბერს გივი ქიქოძემ წაიკითხა მოხსენება ფრანგ მწერლების ერთი ჯგუფის შესახებ, რომელიც თავმოყრილია ჟურნალ „ნუველ რევიუ ფრანსეზის“ ირგვლივ. ყველა მწერლები, რომელთაც შეეხო ის თავის მოხსენებაში, მან განიხილა ბურჟუაზიულ ესთეტიკის თვალსაზრისით, წმინდა ფორმალისტურად. მან ილაპარაკა ანდრე ჟიდის შესახებ, თუმცა

წრის ხელმძღვანელთან ის შეთანხმებული იყო, რომ ანდრე ჟიდზე იმ საღამოს არ უნდა ელაპარაკა. მაინც მან განიხილა ანდრე ჟიდის შემოქმედება და განაცხადა, რომ ანდრე ჟიდი მას შემდეგაც, რაც მან დასწერა საბჭოთა კავშირზე ტროცკისტულ ცილის წამებით აღსავსე წიგნი „დაბრუნება საბჭოთა კავშირიდან“, მაინც, „ვფიქრობო, რომ ანდრე ჟიდი აღიარებს თავის შეცდომასო, ის იყო და დარჩება კომუნისტ მწერლად“. თავისთავად, ის არც შეეხო ანდრე ჟიდის წიგნში მოყვანილ საზიზღარ ცილის წამებას საბჭოთა კავშირის მიმართ, მოხსენებაზე დამსწრე სტუდენტების გამოსვლის შემდეგაც არ შესცვალა თავისი შეხედულება.

სტუდენტი გივი ქიქოძე გაურბის პოლიტ მეცადინეობას, საზოგადოებრივ მუშაობას. ყველა ამის საფუძველზე ფილოლოგიური ფაკულტეტის პარტ ორგანიზაციის დახურული კრება მოითხოვს სტუდენტ ქიქოძე გივის უნივერსიტეტიდან გარიცხვას.

3. სტუდენტი ჭანჭალეიშვილი ვასილი, მისივე განცხადებით, არის ყოფილი კომკავშირელი. 1926-27 წელს გარიცხული იქნა კომკავშირის რიგებიდან ახალგაზრდა მარქსისტთა ჯგუფში მუშაობისათვის და დაპატიმრებული იყო 2 წლის განმავლობაში. ყოველივე ეს დაუმალა პარტიულ და კომკავშირულ ორგანიზაციებს. ის შემჩნეულია ანტი საბჭოთა პროპაგანდის წარმოებაში სტუდენტებს შორის, არის კონტრევოლიუციონური ტროცკისტული მოლაყბე, გამოსთქვამს უკმაყოფილებას ჩვენი ქვეყნის ბედნიერ ცხოვრებაზე. ის აცხადებს: „ღირს განა ისეთ ქვეყანაში ყოფნა და ცხოვრება, სადაც იდეების თავისუფლება არ არისო.“ გაურბის საზოგადოებრივ ყოველგვარ დავალებებს, აკადემიურადაც ჩამორჩება, ახასიათებს ყოყოჩობა, უდისციპლინობა და თავდაუჭერლობა. ჭანჭალეიშვილი

დღესაც არ ეუბნება ორგანიზაციას თავის წარსულის ნამდვილ ვითარებას.

ფაკულტეტის პარტ ორგანიზაციის დახურული კრება მოითხოვს მის გარიცხვას უნივერსიტეტიდან.

(მასალები ინახება ფაკულტეტის პარტ[იული] ორგანიზაციის პარტ-ორგთან).

შენიშვნა: ლლონტი, ქიქოძე და ჭანჭალეიშვილი დებულობენ სტიპენდიას.

ფილოლოგიური ფაკულტეტის

პარტ[იული] ორგ[ანიზატორი] **მაღაზონია (ხელრთვა)**

„პ“ იანვარი 1937 წ.

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივი (III), ფონდი 947, აღწერა 1, საქმე 74, ფურცლები 34-36.

დოკუმენტი №14

გიგლა კვიციანიძის ჩვენება, მიცემული საქართველოს
კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის
ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
პარტიული კომიტეტის მიერ გამოყოფილი კომისიისათვის
1937 წლის 29 ივნისი

ჩვენება

1937 წლის 29 ივნისს დაკითხული იქნა ამხ. გიგლა პოლიექტორის ძე კვიციანიძე, პარტიის წევრი 1924 წლიდან, ატა მოდებაძეს საქმესთან დაკავშირებით.

შეკითხვა: როდის ქონდათ პირველი შეხვედრა ატა მოდებაძეს ქმარ სარჩიმელიასთან?

პასუხი: სარჩიმელია იყო ეკონომიური ინსტიტუტის კურსების დირექტორი თბილისში, ხოლო პირველად ის 1936 წელს გავიცანი მანგლისის კურსებზე. მერმე მას ვხვდებოდი ამიერ კავკასიის კომუნისტურ უნივერსიტეტში, სადაც ის იყო მარქსიზმ-ლენინიზმის კურსების დირექტორ ეფიმოვის მოადგილეთ. იმ კურსებზე ვსწავლობდი მეც და მასთან მიხდებოდა შეხვედრა. მას აქეთ ვიცნობ სარჩიმელიას. სარჩიმელიას არა ერთხელ უთქვამს ჩემთვის, რომ ის

ყოფილა შინსახკომის მომუშავე და თავი მოჰქონდა როგორც კარგ ფხიზელს. უკანასკნელად ის იყო ცეკას პროპაგანდისტების კურსებზე დირექტორის მოადგილეთ და მეც ამავე დროს იქ ვასწავლიდი.

შეკითხვა: ეჭვი შეგქონდა თუ არა მასზე, როგორც არა საიმედო პიროვნება?

პასუხი: მე არას დროს ეჭვი არ შემიტანია, რადგან ის ყოველთვის ამბობდა, რომ მან ამხილა ბევრი არა სანდო ხალხი, მათ შორის ტროცკისტი ეფიმოვი, ტარაშენკო და სხვა.

შეკითხვა: რომელ წელს და როდის მოხდა შემთხვევა, რომ მოდებადის ბინაზე შეხვედროდით კარპეზ მოდებაძეს?

პასუხი: მიმდინარე 1937 წელს დავითაშვილის ქუჩაზე სარჩიმელიამ მიიღო საცხოვრებელი ბინა. იქვე ახლოს ვცხოვრობ მეც. თვის განმავლობაში მე დავდიოდი იქ სასადილოდ და ერთ გამოსასვლელ დღეს, სარჩიმელიას ოჯახში რომ მივედი, იქ იყო კარპეზ მოდებაძეც, რომელიც ესაუბრებოდა ატა მოდებაძის დედას. სადილად მათთან დავრჩი. მე მის შემდეგ კარპეზ მოდებაძე არ მინახავს. მისი ნაცნობობა არც მქონია უნინ.

შეკითხვა: რა ხასიათს ატარებდა თქვენი საუბარი მასთან (კარპეზ მოდებაძესთან) ამ დროს?

პასუხი: მასთან მე მარტო არ მისაუბრია, საუბარი იყო საერთოდ. ის უმთავრესად ელაპარაკებოდა ატა მოდებაძის დედას. მას (კ. მოდებაძე) საუბრის დროს შევნიშნე, ახსენა გალაქტიონ ვაშაძე, რომელსაც ხელი დაადვა მიშა ოკუჯავამ და ამიტომ დააპატიმრეს ვაშაძე. საუბრის დროს მიშა ოკუჯავას იხსენიებდა ცუდად, რადგან ცოლს ცუდად ეპყრობოდაო. და უნინ ისიც სთქვევს, რომ მისულიყო ოკუჯავა ატასთან და უთქვამს, შენი და მომაშორეო.

შეკითხვა: ქონდა თუ არა საუბარი ატასთან შინა პარტიული ცხოვრების საკითხებზე?

პასუხი: ხშირი საუბარი იყო უნივერსიტეტის შესახებ. ის ამბობდა, რომ მე ხობუა მდევნისო, რომ მათ არ უნდათ პარტიაში გადავრიცხულიყავიო და ის უფრო თანაგრძნობით იხსენიებდა ორგველიძეს ამ საუბრის დროს, გამოსთქვამდა ხშირ უკმაყოფილებას პარტიული ხელმძღვანელების წინააღმდეგ უნივერსიტეტში, რომელსაც ის რამდენჯერმე ააშკარავებდა (ამბობდა) უწინაც.

შეკითხვა: რატომ შენ ეს კავშირი ატა მოდებოდაცთან არ აცნობე პარტიულ ორგანიზაციას თავის დროზე?

პასუხი: მე მხოლოდ ამ საკითხში შესახებ პირველად განუცხადე ხობუას, მხოლოდ წერილობითი განცხადება არ გამიკეთებია პარტორგანიზაციისათვის ანგარიში.

შეკითხვა: როგორ აფასებ შენ ახლა ატა მოდებოდაცის საქციელს?

პასუხი: სანამ დააპატიმრებდენ ატას ქმარს სარჩიმელიას, მე მას ვუცქერდი პარტიის წევრობის კანდიდატს და სხვა ეჭვი არ შემპარვია, ხოლო ახლა შემეპარა ეჭვი მის პარტიულობაში და მე მას მოუხსენი ამის გამო ჩემი რეკომენდაცია, რომელიც მე მას მივეცი პარტიის წევრად გადარიცხვისათვის. მე ვფიქრობ აგრეთვე, რომ შეუძლებელია მას არ სცოდნოდა რაიმე მისი ქმარის ანტი პარტიული მოქმედებების შესახებ.

შეკითხვა: რაში გრძნობ თავს დამნაშავეთ ამ საკითხთან დაკავშირებით?

პასუხი: მე შეცდომათ ვთვლი, რომ მე დავდიოდი მათთან ოჯახში და არ ვერიდებოდი მათ ისე, როგორც სხვა პასუხისმგებელი ამხანაგები.

დაკითხვა აწარმოვა პარტკომის მიერ გამოყოფილმა კომისიამ შემადგენლობით: [...]რქაძე გიორგი ივანეს ძე, [კომუნისტური] პარტიის წევრი 1932 წლიდან; ქურციკიძე მარგარიტა იაკობის ასული, [კომუნისტური] პარტიის წევრი 1932 წლიდან.

ჩვენება წაიკითხა და ხელს აწერს **გიგლა კვიციანიძე**.

29/6-37 წელი

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივი (III), ფონდი 947, აღწერა 1, საქმე 92, ფურცლები 46-48.

დოკუმენტი №15

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გეოგრაფია-
გეოლოგიის ფაკულტეტის დეკანის პროფესორ ბ. ყავრიშვილის
მოხსენება საქართველოს კომუნისტური პარტიის
(ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის მდივანს
ავსტრიის მოქალაქის, სტუდენტ ერნა კნაგსის პოლიტიკურად
არასანდოობის თაობაზე

1937 წლის 31 აგვისტო

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის მდივანს

1934 წ. უნივერსიტეტის სასწავლო ნაწილის ყოფ[ილი] პრორექტორის ამხ. ჭკუასელის და გეოგრაფ გეოლოგიური ფაკულტეტის ყოფ[ილი] დეკანის აკაკი კაჭახიძის დასტურით გეოგრაფ-გეოლოგიურ ფაკულტეტზე (გეოლოგ[იის] განყოფილებაზე) ჩარიცხულ იქნა ავსტრიელი ქვეშევრდომი ერნა მაქსიმეს-ასეული კნაგსი.

როგორც თვით კნაგსის განცხადებაში სჩანს, მას დაუმთავრებია საშუალო სკოლა ვენაში, ერთი წლის განმავლობაში ისმენდა ლექციებს გეოლოგიურ ფაკულტეტზე ლონდონში, ხოლო ორი წლის განმავლობაში ითვლებოდა სტუდენტად ალჟირში. 1933 წ. ერნა კნაგსი თავის ქმართან (ინჟინერი) ერთად გადმოსახლდა ჯერ მოსკოვში, ხოლო ამის შემდეგ ტომსკში, სადაც მიღებული იყო ტომსკის

სახელმწიფო უნივერსიტეტის გეოლოგიურ ფაკულტეტზე და სადაც ის იმყოფებოდა 1934 წ. 27 იანვრამდე.

მისი წერილობითი განცხადების თანახმად, თბილისში გადმოსახლდა ჯანმრთელობის გამო, თუმცა ამავე დროს აცხადებს, რომ გაეყარა ქმარს, რომელიც ამჟამად დაბრუნდა უკან ავსტრიაში.

ჩემი დეკანად დანიშნვის შემდეგ (1936 წ. 16/X) მე ვერა ვცანი შესაძლებლად და გამოვრიცხე ერნა კნაგსი საერთო საცხოვრებლიდან, ხოლო ამის შემდეგ, მიუხედავად მისი პროტესტისა, მას ქონდა მოხსნილი სტიპენდიაც.

მეჩვენებოდა რა აღნიშნული პიროვნება პოლიტიკურად საეჭვოდ, მე განუცხადე ამის შესახებ უნივერსიტეტის დირექციას, ხოლო ფაკულტეტის პარტორგს ამხ. ნოე უკლებას მივეცი წინადადება, რათა მას მიეღო სათანადო ზომები და გამოეცხადებინა კნაგსის ვინაობა უნივერსიტეტის პარტიულ კომიტეტისა და შინაგან საქმეთა კომისარიატისათვის. ამხ. ნ. უკლებას განცხადებით, ყველაფერი ეს შესრულებულია და ერნა კნაგსი იმყოფება სათანადო თვალდევნის ქვეშ.

ამჟამად ე. კნაგსი ამთავრებს უნივერსიტეტს და შორს არაა ის დრო, როცა იგი მოითხოვს უფლებას სახელმწიფო გამოცდების ჩაბარებისა.

მიუხედავად ზემოთ აღნიშნულისა, მიმაჩნია რა ერნა კნაგსი პოლიტიკურად საეჭვოდ პიროვნებად, გთხოვთ მიიღოთ სათანადო ზომები.

გომობრაფ-გეოლოგ[იის]

ფაკულტეტის] დეკანი

31/VIII-37 წელი

ბ. ყავრიშვილი

სწორია: (ხელრთვა)

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივი (III), ფონდი 947, აღწერა 1, საქმე 92, ფურცლები 42-43.

დოკუმენტი №16

გრ. შენირულის წერილი საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა
სახალხო კომისარიატს ასპირანტ არჩილ სტეფანიშვილის
საქმიანობის თაობაზე

1937 წლის 13 სექტემბერი

საქართველოს შინაგან საქმეთა

1936 წელში პარტიულმა კომიტეტმა სპეციალურად განიხილა საკითხი ასპირანტ არჩილ სტეფანიშვილის შესახებ. სტეფანიშვილი პოლიტ სკოლის პროპაგანდისტად მუშაობდა ამ პერიოდში, ხოლო პარტორგანიზაციაში (არის საქართველოს] კომუნისტური] პარტიის] (ბ) წევრობის კანდიდატი) კიროვის რაიონში ირიცხებოდა. პროპაგანდისტად მუშაობის დროს მას დაუმტკიცდა, რომ იგი ეწეოდა აშკარა ანტი პარტიულ მოქმედებას და ეწეოდა დისკრედიტაციას საქართველოს პარტიულ და კომკავშირულ ხელმძღვანელობის წინააღმდეგ. ამ საქმეს გამორკვევის პროცესში იურიდიული ფაკულტეტის სტუდენტ ი[ლარიონ] ჭუმბურიძის წიგნში ჩადებული აღმოჩნდა „ლენინის ანდერძი.“ ეს ანდერძი პარტიულ კომიტეტში წარმოადგინა ამხ. ი[ლარიონ] ტალახაძემ. პარტიული კომიტეტი სპეციალურად სწავლობდა ამ საკითხს, თუ საიდან ჩაუვარდა ხელში ეს

ანდერძი უპარტიო ჭუმბურიძეს. ჭუმბურიძემ განაცხადა, რომ მან წიგნი ითხოვა არჩილ სტეფანიშვილისაგან და იმ წიგნში იყო. ი. ჭუმბურიძის და სტეფანიშვილის საკითხს ხელი მოჰკიდა შინსახკომის ორგანოებმა (თვალჭრელიძემ), მაგრამ შედეგი მას შემდეგ ჩემთვის უცნობი გახდა. არჩილ სტეფანიშვილის შესახებ ჩვენ დარწმუნებული ვიყავით, იგი ამ ბრალდების გარეშეც პარტიის რიგებიდან გაირიცხებოდა. უნდა აღვნიშნო, რომ იგი ზემოთ აღნიშნულ ბრალდების გამო მაშინვე პროპაგანდისტობიდან მოიხსნა და ასპირანტურადანაც გაირიცხა. მიმდინარე წლის მისაღებ გამოცდების დროს კი სტეფანიშვილი საგამოცდო კომისიის წევრი იყო. დამაეჭვა მე რა ამ გარემოებამ, განუცხადად გოზალიშვილს ამის შესახებ და მე თვითონ მოუნახე პარტკომის მაშინდელი დადგენილება, მაგრამ ალბად ამის შესახებ არავის არ უცნობებიათ, სტეფანიშვილი რომ პარტიულ პასუხისმგებლობის გარეშე დარჩა. ზოგიერთები ამბობდენ, რომ ეს თუ როგორ მოხდა მისი პარტიაში და ასპირანტურაში დატოვება.

გრ. შენირული

13/IX-37 წელი

სწორია: (ხელორთვა)

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივი (III), ფონდი 947, აღწერა 1, საქმე 92, ფურცელი 181.

დოკუმენტი №17

საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების)
თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის სხდომის დადგენილება
უნივერსიტეტში არსებული მდგომარეობისა და მიმდინარე
მუშაობის თაობაზე

1937 წლის 26 სექტემბერი

ოქმი №7

26/IX-37 წელი

საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) თბილისის ს[ახელმწიფო] უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის სხდომისა.

დაესწრო: ქვარცხავა, კიკნაძე, ქერქაძე, შუბლაძე, ფუტკარაძე, ზაქარიაძე, კვიციანიძე, მიქანაძე და შელეგია და ა[ხალგაზრდათა] ლენინური კომუნისტური კავშირის თბილისის ს[ახელმწიფო] უნივერსიტეტის კომიტეტის მდივანი ამხ. სიხარულიძე.

1. მოისმინეს: თბილისის ს[ახელმწიფო] უნივერსიტეტის შტატების შემოწმების შესახებ (ქვარცხავა).

აზრი გამოსთქვას: კიკნაძემ, ქერქაძემ.

1) დაადგინეს: 1. ვინაიდან მთელი რიგი სიგნალებია სახელმწიფო უნივერსიტეტის აპარატის შტატის დანაგვიანების შესახებ, რომლის მიმართ ჯერ-ჯერობით არ არის სათანადო ზომები მიღებული, ამიტომ დაევალოს უნივერსიტეტის რექტორს ამხ. გ. კიკნაძეს, პარტიულ კომიტეტთან ამხ. ქვარცხავასთან ერთად, შეუდგეს 27/IX-დან შტატის შემადგენლობის შესწავლას მისი უცხო და მტრულ ელემენტებისაგან განმენდის მიზნით.

2) დაევალოს უნივერსიტეტის რექტორატს, გააძლიეროს შტატის შემადგენლობაში პარტიული კანდიდატებისა და კომკავშირების ბირთვი.

3) მუშაობის მიმდინარეობა და შედეგები მოსმენილ იქნას დეკადაში ერთჯერ პარტიული კომიტეტის სხდომაზე.

4) დაევალოს რექტორატს, შემოწმების დროს მუშა-მოსამსახურეების და პარტიული პერსონალის პირადი საქმეები იყოს მზად.

2. მოისმინეს: პოლიტიკური შკოლების მეცადინეობის დაწყების შედეგების შესახებ (შუბლაძე).

2. დაადგინეს: 1. ვინაიდან პოლიტიკური შკოლების დაკონფლიქტების შემდეგ კიდევ არიან შკოლებში გაერთიანებული მსმენელები არა თანაბარი მომზადებით და ცოდნით, ამიტომ გამოიყოს კომისია შემდეგი შემადგენლობით: ამხ. ქერქაძე, ხაჭაპურიძე, შუბლაძე.

2. დაევალოს კომისიას მოახდინოს შკოლების გადაკომფლექტება ცოდნის და მიხედვით.

3. გაფრთხილებულ იქნას ყველა წევრ-კანდიდატი, რომ არ გააცდინონ პოლიტ-მეცადინეობა, დაევალოს პარტორგებს, რათა სისტემატიურად თვალყური ადევნონ პარტ-წევრ-კანდიდატთა პოლიტიკურ შკოლებში დასწრებას და თვითეული გაცდენების შემ-

თხვევაში დააყენონ მათი საკითხი ფაკ[ულტეტის] პარტ-ორგანიზაციაში სათანადო ზომების მისაღებად.

3. მოისმინეს: აგიტ-სემენარების ხელმძღვანელების დამტკიცების შესახებ (*ქვარცხავა*).

3. დააღვინეს: აგიტ-სემენარის ხელმძღვანელად დამტკიცდეს: პირველი კურსისათვის ამხ. შ. კვიცარიძე, მე-2-ე და მესამე კურსისათვის ამხ. ალ. შუბლაძე და მეოთხე და მეხუთე კურსისათვის ამხ. ქერქაძე. ეთხოვოს რაიკომს დადასტურება.

4. მოისმინეს: უზენაეს საბჭოს არჩევნების დებულების შესწავლის შესახებ (*ქერქაძე*).

4. დააღვინეს: 1. შეიქმნას უნივერსიტეტში უზენაესი საბჭოს არჩევნების დებულების შემსწავლელი წრეები, რომლებშიაც ჩაბმული იქნას პარტიულ-კომკავშირული პოლიტ-წრეების გარეშე მყოფი უპარტიო სტუდენტობა, პედ-პერსონალი და მუშა-მოსამსახურეები.

2. ჩამოყალიბდეს სტუდენტებისათვის უზენაესი საბჭოს არჩევნების დებულების შესასწავლი 24 წრე. თითოეული წრეში გაერთიანდეს 30 ამხანაგი.

3. პედ-პერსონალისათვის შეიქმნეს 7 წრე.

4. მუშა-მოსამსახურეთათვის 8 წრე.

5. უზენაეს საბჭოს არჩევნების დებულება დამუშავდეს 5 მეცადინეობაზე. მეცადინეობა წარმოებულ იქნას თვის 4, 16, 22, 28, 29 რიცხვებში დღის 3 საათიდან 5 საათამდე.

6. პარტიულ და კომკავშირულ პოლიტ-სკოლებში უზენაეს საბჭოს არჩევნების დებულების შესწავლა მოხდეს რიგ გარეშე მეცადინეობაზე იმავე აუდიტორიებში თვის 10 და 22 რიცხვებში.

7. საერთო საცხოვრებლებში უზენაეს საბჭოს არჩევნების შესწავლისათვის გატარდეს შემდეგი ღონისძიება:

ა) თითოეული საცხოვრებელ ოთახში გამოიყოს მომზადებული ამხანაგი, რომელიც უზრუნველყოფს ოთახში მცხოვრებ სტუდენტებში უზენაესი საბჭოს არჩევნების დებულების შესწავლას.

8. პროფ-პედაგოგიური პერსონალის წრეების ხელმძღვანელებად დამტკიცდეს შემდეგი ამხანაგები:

1. ხაჭაპურიძე გიორგი,
2. ხარაძე,
3. ახვლედიანი,
4. ჯანაშია,
5. ყალიჩავა,
6. ჩხენკელი,
7. ჩიქოვანი,
8. კეცხოველი.

9. მუშა-მოსამსახურეების წრეების ხელმძღვანელებად დამტკიცდეს შემდეგი ამხანაგები:

1. სიგუა,
2. მეუნარგია,
3. მეტრეველი,
4. ჩიკვაიძე,
5. შარაშენიძე,
6. უკლება,
7. მიქანაძე.

10. დაევალოს ამხ. შუბლაძეს, კალაძეს და ჩიკვაიძეს ფაკულტეტის პარტ[იულ] ორგ[ანიზატორებთან] ერთად ა/წლის 27 რიცხვამდე დააზუსტონ სიები და უზრუნველყონ მეცადინეობის დაწყება 27 რიცხვებში.

11. 28 სექტემბერს მონვეულ იქნას დებულების შემსწავლელ წრეების ხელმძღვანელების სემინარი. სემინარის ხელმძღვანელად დამტკიცდეს ამხ. კიკნაძე.

12. პერსონალური პასუხ-მგებლობა უზენაეს საბჭოს არჩევნების შემსწავლელ წრეების მუშაობის ნორმალურ მსვლელობის შესახებ დაეკისროს ამხ[ანაგებს]: შუბლაძეს, მირცხულავას, ლეჟავას და ჩიკვაიძეს.

13. მეცადინეობის შედეგი მოსმენილ იქნას პარტკომზე.

5. მოისმინოს: აგიტატორების დამტკიცების შესახებ (*ქერქაძე*).

5. დაადგინოს: პარტ[იული] აგიტატორებად დამტკიცდეს შემდეგი ამხანაგები:

1. ბარამიძე სიმონ, ს[აქართველოს] კ[ომუნისტური] პ[არტიის] (ბ[ოლშევიკების]) წევრი 1929 წლიდან. პარტ[იული] სასჯელი აქვს (საყვედური) მანდატის დაკარგვის გამო.

2. მანთაშვილი სოლომონ, ს[აქართველოს] კ[ომუნისტური] პ[არტიის] (ბ[ოლშევიკების]) წევრი 1930 წლიდან, იურიდიული ფაკულტეტის მე-2-ე კურსის სტუდენტი. პარტ[იული] სასჯელი არა აქვს.

3. ცხოვრებაძე გრიგოლ, ს[აქართველოს] კ[ომუნისტური] პ[არტიის] (ბ[ოლშევიკების]) წევრი 1931 წლიდან, ეკ[ონომიური] ფაკულტეტის მე-2-ე კურსის სტუდენტი. პარტ[იული] სასჯელი არა აქვს.

4. მიქიაშვილი ქიშვარდი, ს[აქართველოს] კ[ომუნისტური] პ[არტიის] (ბ[ოლშევიკების]) კანდიდატი 1932 წლიდან, ბიოლოგიური ფაკულტეტის მე-2-ე კურსის სტუდენტი. პარტ[იული] სასჯელი არა აქვს.

5. კვარაცხელია ბიქტორი, ს[აქართველოს] კ[ომუნისტური] პ[არტიის] (ბ[ოლშევიკების]) წევრი 1930 წლიდან, პარტ[იული] სასჯელი არა აქვს, ქიმ[იის] ფაკულტეტის მე-2-ე კურსის სტუდენტი.

6. ასაბაშვილი სიმონი, პ[არტიის] წევრი 1932 წლიდან, ეკონ[ო-მიკური] ფაკულტეტის მე-2-ე კურსის სტუდენტი. პარტ[იული] სას-ჯელი არა აქვს.

7. შულღიაშვილი დავით, პ[არტიის] წევრი 1932 წლიდან, ფილოლოგიური ფაკულტეტის მე-2-ე კურსის სტუდენტი. პარტ[იული] სასჯელი არა აქვს.

8. სილაგაძე ალექსანდრე, ს[აქართველოს] კ[ომუნისტური] პ[არტიის] (ბ[ოლშევიკების]) წევრი 1932 წ., ეკონომიური ფაკულტე-ტის მე-4-ე კურსის სტუდენტი. პარტ[იული] სასჯელი არა აქვს.

6. მოისმინეს: 1-ლ ოქტომბერს თ[ბილისის] ს[ახელმწიფო] უნივერსიტეტის პირველადი პარტ[იული] ორგანიზაციის დახურუ-ლი კრების მონვევის შესახებ (*ქვარცხავა*).

6. დააფინანსა: 1. პირველ ოქტომბერს მოწვეულ იქნას პირვე-ლადი პარტ[იული] ორგანიზაციის დახურული კრება, დღის წესრიგ-ში დაისვას შემდეგი საკითხები:

1) სასწავლო წლის მიმდინარეობის შესახებ.

2) დაევალოს პარტ[იულ] ორგ[ანიზატორ]ებს, უზრუნველყონ პარტ[იის] წევრ-კანდიდატთა კრებაზე 100%-ით დასწრება.

7. მოისმინეს: სტუდ-ქალაქის კულტ[ურული] მუშაკის და წითელი კუთხეების გამგეების შესახებ (*ქერქაძე*).

7. დააფინანსა: 1. მოიხსნას საერთო საცხოვრებლის კულტ[უ-რული] მუშაკი ამხ. ერქომაიშვილი ლონგინოზი საერთო საცხოვრე-ბელში კულტ[ურული] მუშაობის ჩაშლისათვის.

2. მოიხსნას სამუშაოდან 5-კორპუსის წითელი კუთხის გამგე კალენიკე ბოჭორიშვილი წითელ კუთხეში მუშაობის ჩაშლისათვის.

3. მოიხსნას სამუშაოდან როგორც სუსტი მომუშავეები მე-4-ე და მე-7-ე კორპ[უსის] წითელი კუთხის გამგეები ამხ. ქავთარაძე ანდრო და ჩუბინიძე ერასტი.

4. განთავისუფლდეს მე-8-ე კორპუსის ნითელი კუთხის გამგე ამხ. ივანე შელეგია მისი სხვა სამუშაოზე გადაყვანის გამო.

5. საერთო საცხოვრებლის კულტ[ურულ] მუშაკათ დანიშნულ იქნას ამხ. ელისე ზაქარიაძე, პარტკომის წევრი. ნითელი კუთხის გამგეებად დამტკიცდეს შემდეგი ამხანაგები:

ა) მე-4-ე კორპუსში ამხ. ივ. მარგველაშვილი

ბ) მე-5-ე კორპ. ამხ. პოლიკ. კუჭავა.

გ) მე-7-ე კორპ. ამხ. ივ. სილაგაძე

დ) მე-8-ე კორპ. ამხ. ურვან კუბატაძე.

8. მოიხმინეს: ა[ხალგაზრდათა] ლ[ენინური] კ[ომუნისტური] კ[ავშირის] წევრი ამხ. ვლადიმერ პორფილეს-ძე გოგოდის ს[აქართველოს] კ[ომუნისტური] პ[არტიის] (ბ[ოლშევიკების]) წევრობის კანდიდატათ მიღების შესახებ (*ქვარცხავა*).

8. დაადგინეს: გოგოძე ვლადიმერ პორფილეს-ძე, დაბ. 1909 წელში, ქართველი, განათლებით ეკ[ონომიური] ფაკულტეტის მესამე კურსის სტუდენტი, მოსამსახურე, ა[ხალგაზრდათა] ლ[ენინური] კ[ომუნისტური] კ[ავშირის] წევრი 1924 წლიდან, მიღებულ იქნას ს[აქართველოს] კ[ომუნისტური] პ[არტიის] (ბ[ოლშევიკების]) წევრობის კანდიდატათ.

საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ)

თბილისის სახალმწიფო უნივერსიტეტის

პარტკომის მდივანი

ქვარცხავა

საქმეთა მმართველი

გრ. ჩიხლაძე (*ხელრთვა*)

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივი (III), ფონდი 947, აღწერა 1, საქმე 87, ფურცლები 102-107.

დოკუმენტი №18

საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების)
თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის მდივნის მ. ქვარცხავას
მოხსენება საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სახალხო
კომისარს სერგო გოგლიძეს ასპირანტ ნოე ფირცხალავას
ანტისაბჭოთა საქმიანობის თაობაზე

1937 წლის 1 ოქტომბერი

საიდუმლოდ

საქართველოს შინაგან საქმეთა

სახალხო კომიტეტის უფროსს გოგლიძეს

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტი
გაცნობებთ, რომ ქიმიის ფაკულტეტის ასისტენტი ნოე ფირცხალავა
აღმოჩნდა ყოფილი ტროცკისტი, რომელიც დისკუსიებზე იცავდა
ტროცკისტულ შეხედულებებს ჩინეთის რევოლუციის საკითხში და
კომკავშირის ახალ ფორმებზე გადასვლის ირგვლივ. გარდა ამისა,
იგი 1927-28 წელს ღებულობდა ტროცკისტულ ლიტერატურას
ტროცკისტ, ამჟამად გადასახლებულ იროდიონ ძიძიგურისაგან,
რისთვისაც გარიცხულია ა[ხალგაზრდათა] ლ[ენინური] კ[ომუნის-
ტური] კ[ავშირის] რიგებიდან სტალინის რაიკომის მიერ.

გთხოვთ მიიღოთ საჭირო ზომები.

საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ)

სახელმწიფო უნივერსიტეტის

პარტკომის მდივანი მ. ქვარცხავა (ხელრთვა)

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივი (III), ფონდი
947, აღწერა 1, საქმე 92, ფურცელი 172.

დოკუმენტი №19

საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების)
თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის მდივნის მ. ქვარცხავას
მოხსენება საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სახალხო
კომისარ სერგო გოგლიძეს სათო ბერუჩიანის ანტისაბჭოთა
საქმიანობის თაობაზე

1937 წლის 1 ოქტომბერი

საიდუმლოდ

საქართველოს შინაგან საქმეთა სახალხო კომიტეტის უფროსს გოგლიძეს

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტი
გაცნობებთ, რომ თქვენს მიერ დაპატიმრებულ ხალხის მტერ ჯაშუშ
შალვა ცინცაძესთან მჭიდრო კავშირში იყო ლაბორანტი სათო
ბერუჩიანი და ასრულებდა მის დავალებებს. ცინცაძის დავალებით
ბერუჩიანმა დაიწყო რუსული სტენოგრამის შესწავლა სამუშაო საა-
თების ხარჯზე, რომელსაც არავითარი კავშირი არ აქვს ქიმიასთან.

2) მიქონდა ხელფასი მის სახლში.

3) შექონდა თანამშრომლებში უკმაყოფილოება.

4) დაიწყო პარტიის წევრ კანდიდატებისა და კომკავშირის წევრების დევნა.

5) დაახლოებული იყო ისე, რომ იგი ინტიმიურ კავშირშიაც იმყოფებოდა ცინცაძესთან.

6) გარდა ამისა, ბერუჩიანს კავშირი ქონდა ჯაშუშ ალავერდოვას ქალთან, რომელიც ოთახის ჩუქებასაც კი დაპირდა.

ყოველივე აღნიშნულისა გამო, გთხოვთ მიიღოთ საჭირო ზომები.

საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ)ოლშევიკების
სახელმწიფო უნივერსიტეტის
პარტკომის მდივანი **ქვარცხავა (ხელრთვა)**

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივი (III), ფონდი 947, აღწერა 1, საქმე 92, ფურცელი 171.

დოკუმენტი №20

საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის მდივნის პ. ხობუას მოხსენება საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარ სერგო გოგლიძეს უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში გრიგოლ რობაქიძის დისშვილის ლილი ლომინაშვილის მიერ შესაძენი წიგნების სიის წარდგენასთან დაკავშირებით

1937 წელი

საიდუმლო

საქართველოს შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარს აგხ. გოგლიძეს

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტკომი გაცნობებთ, რომ უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში გამოცხადდა ფაშისტ გრიგოლ რობაქიძის მიერ გაზრდილი, მისი დის შვილი, რომელიც წინეთ თურმე ატარებდა რობაქიძის გვარს, ხოლო ამჟამად ატარებს ლომინაშვილის გვარს. ლილი ლომინაშვილმა (მცხ. ნინოშვილის ქ. №41/ა) წარმოგვიდგინა სიები ფრანგულ და გერმანულ ენებზე

დაბეჭდილი წიგნებისა შესაძენად. ბიბლიოთეკას აღნიშნული წიგნები არ შეუძენია.

როგორც ლომინაშვილთან საუბრიდან გამოიკვია, ეს სიები შეუდგენია გერმანიის საკონსულოდან მის მიერ სპეციალურად მონვეულ პირს (გვარი არ დაუსახელებია) და მასვე შეუფასებია. ნაწილი წიგნებისა, როგორც ლომინაშვილმა განაცხადა, შეუძენია საკონსულოს, ხოლო ნაწილი, 2500 მანეთის ღირებულების, საქართველოს სახელმწიფო საჯარო ბიბლიოთეკას, რომელსაც თვითვე წიგნში გადაუხდია 25 მანეთი.

როდესაც ბიბლიოთეკაში მომუშავე ამხანაგებმა ლომინაშვილს განგებ განუცხადეს, რომ წიგნებს ძალიან ძვირად აფასებს და მადენის გადახდა არ შეუძლიანთ, მან უპასუხა: „თუ საჯარო ბიბლიოთეკამ უბრალო ბროშურები თითო 25 მანეთად აიღო, ამ წიგნებს უფრო მეტად გავყიდო. მე ამის შესაძლებლობა მაქვს და თუ არ შეიძენთ, თქვენი ნება არისო“.

შეკითხვაზე, აქვს თუ არა კიდევ სხვა წიგნები, რომლებსაც გაჰყიდის, ლომინაშვილმა უპასუხა: „სახლში კიდევ მაქვს წიგნები, მაგრამ ისინი სიაში არ შევიტანე, რადგან მთავლიტის რწმუნებულმა გადაარჩია, როგორც იდეოლოგიურად მიუღებელი წიგნები“. პარტიული კომიტეტი გაცნობებთ რა ზემო აღნიშნულს, გთხოვთ მიიღოთ სათანადო ზომები.

საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ)ოლშევიკების

სახელმწიფო უნივერსიტეტის

პარტკომის მდივანი:

პ. ხობუა (ხელრთვა)

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივი (III), ფონდი 947, აღწერა 1, საქმე 92, ფურცელი 49.

დოკუმენტი №21

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული
ფაკულტეტის პარტიული ორგანიზატორის პ. კუჭავას მოხსენება
საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების)
თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის პარტიულ კომიტეტს

1937 წელი

საქართველოს კომუნისტური პარტიის [(ბ) სახელმწიფო] უნივერსიტეტის პარტკომს

1) იურიდიული ფაკულტეტის პარტიის წევრ ვასილ თევზაძეს 1931 წელს ჰქონია პარტიული სასჯელი დადებული – სასტიკი საყვედური უკანასკნელი გაფრთხილებით – ვანის რაიკომის მიერ სახელმწიფოსათვის გეგმით გათვალისწინებული ჩასაბარებელი პროდუქციების გადამალვისათვის, რომელიც მაშინ კოლმეურნეობის თავმჯდომარეთ მუშაობდა, რაც ეს მან დამალა პარტიული დოკუმენტების გამოცვლის დროს და არას დროს ორგანიზაციისათვის არ გაუმხელია. იგივე თევზაძე საკოლმეურნეო ქონების განიავებისათვის სასამართლოზედაც იყო გადაცემული.

2) თევზაძე იყო მე-4 კურსის პარტ[იული] ორგ[ანიზატორ]ი, რომელსაც ორგანიზაციაში არც ერთხელ არ დაუყენებია სტ[უდენტ] ვარლამ ჯობავას შეცდომების შესახებ საკითხი. პირიქით, მთელი წლების განმავლობაში სისტემატიურად იცავდა მას და უწევდა ერთგულ მფარველობას.

3) კომკავშირის დახურული კრებაზედ, სადაც მუშავებოდა კომკავშირიდან გარიცხული სტ[უდენტების]: ხუხუას, მეზურნოვის, ჭანუყვაძის და სხვების საკითხი, როგორც კონტრევოლუციონური ფაშისტი ჩიჩუას მფარველობს, ვასილ თევზაძე არ გამოსულა და ერთის სიტყვაც არ უთქვამს მათ შესახებ, მიუხედავად იმისა, რომ ყველაზედ უფრო ახლო ამხანაგური კავშირში ის იყო იმათთან.

4) თევზაძემ იცოდა, რომ მათი ჯგუფის, ე. ი. ხუხუას, მეზურნოვისა და ჭანუყვაძის უახლოესი ამხ. და მეგობარი ისიდორე დოლიძე სვერდლოვის იურიდიული ინსტიტუტიდან სწერდა კონტრევოლუციური ხასიათის შინაარსის მატარებელ წერილებს, რომელიც ხოტბას ასხამდა ამიერ კავკასიის ტროც[კისტული] ორგანიზაციის ერთ ერთ ხელმძღვანელ საზიზღარ ტროცკისტ მალაქია ტოროშელიძეს. ამავე დროს დოლიძე წერილს თევზაძეს უგზავნის, ის კი ორგანიზაციას ამის შესახებ ერთ სიტყვას არ ეუბნება და სდუმს.

5) ხალხის მტერის პაშუკანისის წიგნები, როგორც სახელმძღვანელო იურიდიული დარგის სტუდენტებისათვის და, საერთოდ, როგორც კონტრევოლუციონური შინაარსის წიგნი, ამოღებულია ყველგან. მას კი ეს წიგნი დღესაც აქვს ფრთხილად შენახული და ერთ დღეს სტუდენტებში განაცხადა: „საერთაშორისო სამართალი არა ლეგარულად დავამუშავე პაშუკანისის წიგნიდანაო“. მან იცის, რომ ხუხუას აქვს ხმარებიდან ამოღებული წიგნი შენახული ტროცკისტებისა, მაგრამ ამის შესახებ ორგანიზაციას არაფერს არ ეუბნება.

6) ხუხუა, ჭანუყვაძე და სხვა, რომლებიც გაირიცხენ კომკავშირიდან, მათმა უახლოესი კავშირი დაიჭირეს უკმაყოფილო ელემენტებთან, რომლებიც გარიცხული არიან კომკავშირიდან და აგრეთვე სხვა რამ სასჯელი აქვთ დადებული ამათი საერთო ხელმძღვანელობას. პარტ ნევრი ვ. თევზაძე იღებს მათთან სურათს, მთელ თავისუფალ დროს ატარებს მათთან საუბარში მოხერხებულად და შენიღბული, რომ რაც შეიძლება ხალხს თავი განარიდონ და ნაკლებად დაინახონ ისინი სტუდენტობამ. უახლოესი ამხანაგური დამოკიდებულებაში არის უპარტიო პროფესორებთან, როგორცაა ნანეიშვილი, სურგულაძე და სხვა.

ყოველივე ამის შემდეგ კითხვა ისმის თევზაძის პოლიტიკური ფიზიანომიის შესახებ.

1) იურიდიული ფაკულტეტის] 4 კურსის სტუდენტი შალვა ხუხუა კომკავშირიდან გაირიცხა ფაშისტის აგენტის ჩიჩუას დაცვისა და მფარველობისათვის. როდესაც წითელ ჯარში მას კომკავშირიდან რიცხავდენ, ხუხუამ აიღო თავისი თავზე ვალდებულება, რომ კონტრევოლუციონერ ჩიჩუას გამოასწორებდა.

2) აქ ყოფნის დროს ხუხუა ახლო კავშირში იყო, მასთან ქეიფობდა, სურათებს იღებდენ ერთად, იცოდა აგრეთვე ხუხუამ ის, რომ ჩიჩუა კითხულობდა კონტრევოლუციური ხასიათის ლიტერატურას.

3) ხუხუა მალავს, მალულათ სარგებლობს კონტრევოლუციური ტროცკისტული წიგნებით და არ აძლევს ორგანიზაციას, რომელიც დღესაც მას აქვს თავისი ბიბლიოთეკაში.

4) ლექციების დროს ხუხუა სისტემატიურად უშვებდა კონტრევოლუციონერი ხასიათის შეცდომებს, როგორცაა „უფლება უნარიანობა ადამიანთა თანდართული თვისება არისო“, „ფაშიზაცია აუცილებელი კატეგორია არისო“ და სხვა.

5) კონტრევოლუციონურ მოლაყბეს ვ. ჯობავას თავიდან იცავ-
და ენერგიულად, ენეოდა დემაგოგიას, თითქოს ჯობავას დევნიდენ,
როგორც ფრიადოსან სტუდენტებს, პარტიულმა კომიტეტმა უხეში
შეცდომა დაუშვა ჯობავას გარიცხვაზე და სხვა.

6) ხუხუა იკრებს თავის გარშემო უკმაყოფილო ელემენტებს,
უნივერსიტეტიდან გარიცხულებს, გამომჟღავნებულ ტროცკის-
ტებს, როგორიცაა ენუქიძე, გამრეკლიძე და სხვა, აგრეთვე სასჯელ
დადებულ კომკავშირლებს – ნაჭყეპიას, შარაშენიძეს და სხვა.

7) ხუხუას ბიძა, ტროცკისტი, რომელიც ეხლა დაჭერილია და
შინსახკომში ზის, ხუხუას არასდროს არ განუცხადებია ორგანიზა-
ციისათვის.

8) ხუხუა გასულ წელს ჩაიჭრა პროფესორ ნანეიშვილის საგან-
ში, რის გამოც პროფ. ნანეიშვილი იძულებული გახდა, რომ ნიშანი
არ დაენერა, რასაც რამოდენიმე სტუდენტი უყურებდა. მეორე
დღეს კი პროფესორმა გამოიძახა და უგამოცდოთ დაუწერა ნიშანი
„ფრიადი“.

9) ხუხუა და თევზაძე მთელი დღეებს ერთად ატარებდენ,
დადიან ჩუმჩუმათ, სადღაც ძვრებიან, იკრებენ თავიანთი გარშემო
უკმაყოფილო და ტროცკისტობისათვის ორგანიზაციიდან გარი-
ცხულ სტუდენტებს და ატარებენ ჯგუფურ საუბრებს.

10) ხუხუას მინერ-მონერა ქონდა კონტრევოლუციონური
შინაარსის წერილებისა სვერდლოვის იურიდიული ინსტიტუტში
სტ. დოლიძესთან მალაქია ტოროშელიძის შესახებ და სხვა.

1) ნაჭყეპია შალვა – იურიდ[იული] ფაკ[ულტეტის] 4 კურს[ი].
კომკავშირმა მას გამოუტანა ორგ[ანიზაციული] სასჯელი – სას-
ტ[იკი] საყ[ვედური] უკან[ასკნელი] გაფრთხილებით შემდეგი ლაყბო-
ბისათვის: „თითქოს ამბობდენო, რომ სტალინსა და ვოროშილოვს
შორის ერთ დროს ინტრიგა იყო“.

2) ნაჭყეპიამ იცოდა, ხუხუას, მეზურნოვს და ჭანუყვაძეს მიწერ-მოწერა ქონდათ დოლიძესთან კონტრევოლუციონური შინაარსის წერილებისა, მაგრამ მან ეს ორგანიზაციას არ განუცხადა.

3) ნაჭყეპია ლიბერალურ დამოკიდებულებაშია მათდამი და ხშირ შემთხვევაში კიდევ ფარავს მათ. ხუხუას ქონდა ტროცკისტული ლიტერატურა, რომლის შესახებ ნაჭყეპიას დაავალეს, რათა მოეტანა, რის გამო კრებაზე ასე განაცხადა: „ქურდი ხომ არ ვარ, ხუხუას წიგნები მოვპაროვო“. აგრეთვე, ხუხუასთან გადაიღო სურათი ამ რამოდენიმე დღის წინათ.

1. შარაშენიძე შალვა – იურიდ[იული] ფაკ[ულტეტის] II კურს[ის] სტ[უდენტი]. ის გარიცხული იქნა 1931 წელს პარტიის წევრობის კანდიდატობიდან კოლმეურნეობაში შესვლაზე უარის განცხადების გამო. ეს მან ორგანიზაციას არ განუცხადა. პირიქით, ერთ ხანს თავს პარტიის კანდიდატათ ასაღებდა, იჩენდა კომკავშირში აქტიობას და რაიკომში უფ[როს] ინსტრუქტორათ გაძვრა. ახლო დამოკიდებულებაში იყო და ახლაც არის გამომჟღავნებულ ტროცკისტებთან – ენუქიძესთან, გამრეკლიძესთან და სხვა. მან აგრეთვე იცოდა, რომ გამრეკლიძე უნებართოთ ატარებდა რევოლვერს „კოროვინის“ სისტემის.

2. სტ[უდენტი] ვარლამ ჯობავას მამა იყო მეფის დროის მოსამართლე, 1924 წელს მენშევიკურ ავანტიურაში მონაწილეობის მიღების გამო გადასახლებული. თვითონ ჯობავა შეძვრა კომკავშირის ორგანიზაციაში, საიდანაც მალე გაძევებული იქნა. 1927 წელს იყო ახალგაზრდა მარქსისტი ორგანიზაციის წევრი, რომელიც გალის შინ[აგან] [საქმეთა] სახ[ალხო] კომ[იტეტის] მიერ დაპატიმრებული იქნა. 1931 წელს გაირიცხა უნივერსიტეტიდან 29 სტ[უდენტთან] ერთად, როგორც ანტი საბჭოთა ელემენტი. 1933 წელს აღდგე-

ნილი იქნა უნივერსიტეტის რექტორის კონტრ[ევოლუციონერი] ტრ[ოცკისტის] ლევან აღნიაშვილის მიერ.

მთელი წლების განმავლობაში ლექციაზე მოხერხებულად აპირებდა კონტრ[ევოლუციური] ხასიათის თეორიებს.

როგორც არის:

1) პირველყოფილ კომუნიზმში სამართლის ინსტიტუტი არსებობდა, რაც ნიშნავს ფაშისტ კაუცკის თეორიის აშკარად აღიარებას.

2) პარიზის კომუნას ახალი არაფერი არ მოუციაო.

3) ფაში[ზაცია] დღევანდელი ეკონომიური პირობების გამო აუცილებელია.

4) ბუხარინის ლოზუნგი „გამდიდრებით“ იძლევა, რა[სა]ც სტალინი[ს] ლოზუნგი „შეძლებული“ გახდით.

5) აგრეთვე ერთ ერთ სხდომაზე განაცხადა, მარქსის კაპიტალში ეჭვი მეპარებაო.

6) წითელ ჯარში მან მოაწყო დებოში – წითელ არმიელი ჯანელიძე გაიტყვიპა, ცხვირი და პირი დაამტვრია.

7) ეწეოდა აგიტაციას ჯარში, რომელიც ჯარში კეთდება, თითქოს სილა ხრეში ეყაროს (პარტიის წევრის გაბუნიას დაკითხვით).

8) ის სიმპატიებით აღჭურვილია სისხლის ფაშისტური რასიური თეორიაში, უძახის: „მე ცისფერი სისხლი მაქვსო“.

9) აქ მას თავისი წარსულის შესახებ არსად არ განუცხადებია. პირიქით, მაღავდა ყველგან და თავს „პატარა აფხაზათ“ ასალებდა.

10) უახლოეს კავშირში იყო და, არ ასე ითქმის, მთელი დღეებს ატარებდა პროფესორ ნანეიშვილთან, ბიძინა რამიშვილთან, შალვა ნუცუბიძესთან და იროდიონ სურგულაძესთან. მთელი დღეები ჭადრაკს თამაშობდა, მათთან იყო სახლში სადილათ და ვახშმათ მიუხედავად იმისა, რომ არ მეცადინებოდა აღნიშნულ პროფესორებთან.

3. პარტ ნევრი ნერგაძე იცავდა თავის გამოსვლებში პროფ. ვაჩეიშვილს, სურგულაძეს, დისკრედიტაციას ეწეოდა კ[ომუნისტური] პ[არტიის] ნევრი დოცენტი ი. ბოჭორიშვილის, არ გამოცხადდა პირველ მაისს წინა ღამით საგუშაგოზე. პარტიულ ერთ კრებაზე განაცხადა: „რაკი ტროცკისტები იყვნენ, დიდი კაცები ხდებოდენ და უკეთესად აზროვნებდენ“-ო და სხვა.

იურიდიული ფაკულტეტის პარტორგი **პ. კუჭავა** (ხელრთვა)

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივი (III), ფონდი 947, აღწერა 1, საქმე 92, ფურცლები 55-58.

დოკუმენტი №22

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული
ფაკულტეტის პარტიული ორგანიზატორის პ. კუჭავას მოხსენება
საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების)
თბილისის ორგანიზაციის პარტიულ კომიტეტს

1937 წელი

საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტკომს

1. იურიდიული ფაკულტეტის 4-ე კურსის სტუდენტი შალვა ხუხუა კომკავშირიდან გაირიცხა ფაშისტის აგენტის ჩიჩუას დაცვის და მფარველობისათვის. როდესაც ხალხის მტერს ჩიჩუას კომკავშირის რიგებიდან რიცხავდნენ, ხუხუამ აიღო თავის თავზე ვალდებულება, რომ კონტრევოლუციონერ ჩიჩუას გამოასწორებდა.

2. სასწავლო პროცესში ხუხუა მუდამ კარგ და ახლო კავშირში იყო კონტრევოლუციონერ ჩიჩუასთან (მიუხედავად, ისინი სხვა და სხვა კურსზე სწავლობდნენ), ხშირად უქეიფნია მასთან, ბევრჯერ სურათებიც კი გადაუღიათ ერთად.

3. ხუხუამ კარგად იცოდა, რომ კონტრევოლუციონერი ჩიჩუა კითხულობდა ტროცკისტული კონტრევოლუციონურ ლიტერატურას, მაგრამ არაფერი უთხრა ამის შესახებ ორგანიზაციას, პირიქით,

თვითონაც აქვს ტროცკისტული ლიტერატურა, დამალულად სარგებლობს მით (როგორც განაცხადა ნაჭყეპიამ).

4. ლექციების დროს ხუხუა სისტემატიურად უშვებდა კონტრევოლუციონური ხასიათის შეცდომებს, როგორცაა: „უფლება უნარიანობა ადამიანის თანდაყოლილი თვისებაა“; „ფაშიზაცია აუცილებელი კატეგორია არისო“. მან პოლიტსკოლის მეცადინეობის დროს უხეში შეცდომა დაუშვა პროლეტარიატის დიქტატურის განმარტების საკითხში, რის გამოც ის მოხსნეს პროპაგანდისტობიდან. მასალები ამის შესახებ ახალგაზრდა კომუნისტის მონინავეში იყო გამოქვეყნებული.

5. კონტრ[ევოლუციონერი] მოლაყბე ჯობავას ხუხუა ყოველთვის თავგამოდებით იცავდა და როცა მისი საკითხს ორგანიზაცია დააყენებდა, მაშინ ის აცხადებდა, რომ „ფრიადოსან სტუდენტს დევნიანო“ და სხვა.

6. ხუხუა თავის ირგვლივ იკრებს ყველა უკმაყოფილო ელემენტებს, იყო ამჟამად გამომჟღავნებული და დაპატიმრებული კონტრევოლუციონურ გამრეკლიძესთან და ენუქიძესთან.

7. ხუხუას ბიძა არის ხალხის მტერი, ტროცკისტი, ამჟამად გამოქვეყნებული და დაპატიმრებული, რის შესახებ ხუხუამ არაფერი არ განაცხადა ორგანიზაციაში.

8. ხუხუა და თევზაძე მთელ დღეებს ერთად ატარებენ, დადიან ჩუმჩუმად, იკრებენ თავის ირგვლივ უკმაყოფილო და კონტრევოლუციონური ლაყბობისათვის გარიცხულ ელემენტებს და მათთან ატარებენ საუბრებს.

9. ხუხუას მიწერ-მოწერა ქონდა კონტრ[ევოლუციონური] შინაარსის წერილებისა სვერდლოვის იურიდი[ულ] ინსტიტუტში სტუ-

დენტ დოლიძესთან მალაქია ტოროშელიძის შესახებ. ეს წერილები ჩვენ დაუჭირეთ.

10. ყველა ზემოდ აღნიშნული ფაქტების შემდეგ ხუხუას ფიზიონომია გამორკვეულია. ხუხუა მტრის სახით იყურება და საჭიროა მის მიმართ გადამწყვეტი ზომების მიღება.

იურიდ[იული] ფაკ[ულტეტის]

პარტორგანიზატორი **პ. კუჭავა** (*ხელრთვა*)

[1937 წ.]

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივი (III), ფონდი 947, აღწერა 1, საქმე 92, ფურცლები 74-75.

დოკუმენტი №23

**თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გეოგრაფია-
გეოლოგიის ფაკულტეტის დეკანის პროფესორ ბ. ყავრიშვილის
მოხსენება საქართველოს კომინისტური პარტიის
(ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის მდივანს
1937 წელი**

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის მდივანს

1934 წლ. უნივერსიტეტის სასწავლო ნაწილის ყოფ. პრორექტორის ამხ. ჭკუასელის და გეოგრაფ-გეოლოგიური ფაკულტეტის ყოფ. დეკანის აკაკი კაჭახიძის დასტურით გეოგრაფ-გეოლოგიურ ფაკულტეტზე (გეოლოგ[იის] განყოფილებაზე) ჩარიცხულ იქმნა ავსტრიელი ქვეშევრდომი ერნა მაქსიმეს ასული კნაგსი.

როგორც თვით კნაგსის განცხადებიდან სჩანს, მას დაუმთავრებია საშუალო სკოლა ვენაში, ერთი წლის განმავლობაში ისმენდა ლექციებს გეოლოგიურ ფაკულტეტზე ლონდონში, ხოლო ორი წლის განმავლობაში ითვლებოდა სტუდენტად ალჟირში. 1933 წლ[ისათვის] ერნა კნაგსი თავის ქმართან (ინჟინერი) ერთად გადმოსახლდა ჯერ მოსკოვში, ხოლო ამის შემდეგ ტომსკში, სადაც მიღებული იყო ტომსკის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გეოლოგიურ ფაკულტეტზე და სადაც ის იმყოფებოდა 1934 წლ[ის] 27 იანვრამდე.

მისი წერილობითი განცხადების თანახმად, თბილისში გადმოსახლდა ჯანმრთელობის გამო, თუმცა ამავე დროს აცხადებს, რომ გაეყარა ქმარს, რომელიც ამჟამად დაბრუნდა უკან ავსტრიაში.

ჩემი დეკანად დანიშვნის შემდეგ (1936 წლ[ის] 16 ოქტომბერი) მე ვერა ვცანი შესაძლებლად და გამოვრიცხე ერნა კნაგის საერთო საცხოვრებლიდან, ხოლო ამის შემდეგ, მიუხედავად მისი პროტესტისა, მას ჰქონდა მოხსნილი სტიპენდიაც.

მეჩვენებოდა რა აღნიშნული პიროვნება პოლიტიკურად საეჭვოდ, მე განუცხადე ამის შესახებ უნივერსიტეტის დირექციას, ხოლო ფაკულტეტის პარტორგს ამხ. ნოე უკლებას მივეცი წინადადება, რათა მას მიეღო სათანადო ზომები და გამოეცხადებინა კნაგის ვინაობა უნივერსიტეტის პარტიულ კომიტეტისა და შინაგან საქმეთა კომისარიატისათვის. ამხ. ნოე უკლებას განცხადებით, ყველაფერი ეს შესრულებულია და ერნა კნაგის იმყოფება სათანადო თვალყურის ქვეშ.

ამჟამად ე. კნაგის ამთავრებს უნივერსიტეტს და შორს არაა ის დრო, როცა იგი მოითხოვს უფლებას სახელმწიფო გამოცდების ჩაბარებისა.

მიუხედავად ზემოაღნიშნულისა, მიმაჩნია რა ერნა კნაგის პოლიტიკურად საეჭვო პიროვნებათ, გთხოვთ მიიღოთ სათანადო ზომები.

გეოგრაფ-გეოლოგიური ფაკულტეტის დეკანი,

პროფესორი

ბ. ყავრიშვილი *(ხელრთვა)*

[1937 წ.]

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივი (III), ფონდი 947, აღწერა 1, საქმე 92, ფურცელი 138.

დოკუმენტი №24

საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების)
თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის მდივნის ხობუას და
უნივერსიტეტის საქმეთა მმართველის ქორიძის წერილი
„თბილხლებტორგის“ პარტიული კომიტეტის მდივანს

1937 წელი

საიდუმლო

თბილხლებტორგის პარტკომის მდივანს

თბილისის სახ. უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტი გაცნობებთ, რომ ამხ. ალექსანდრე სანაძე სახ[ელმწიფო] უნივერსიტეტში ადმინისტრაციულ-ფინ[ანსურ] ნაწილში პრორექტორობის მუშაობის პერიოდში მჭიდროთ იყო დაკავშირებული უნივერსიტეტის ყოფილ რექტორ, ამჟამად იზოლირებული, ხალხის მტერ კ. ორაგველიძესთან. უნივერსიტეტის პარტიული ორგანიზაციისათვის უკვე ცნობილია, რომ ა. სანაძე ჩადიოდა სამსახურებრივ დანაშაულს – სტიპენდიების უკანონოდ გაცემა, თანხების განიავება (ბალ-მასკარადის საქმე, საკუთარ ძმაზედ უკანონოდ ფულის მიცემა, ხარჯთ-

აღრიცხვის გარეშე თანხების ხარჯვა, ციხის ძირის სახლის მშენებლობა და სხვ.).

ა. სანაძე აგრეთვე მჭიდროდ იყო დაკავშირებული ხალხის მტერ ზ. ბრომიკერთან. მათი ურთიერთ დამოკიდებულება იმდენად მჭიდრო იყო, რომ ა. სანაძეს 1500 მან. უკანონოდ გაეცა ბრომიკერზედ, ხოლო ხალხის მტერი ბრომიკერი კი ა. სანაძეს ავადმყოფობის დროს დიდ მზუნველობას იჩენდა ა. სანაძისადმი.

ა. სანაძე უნივერსიტეტში მოხსნის შემდეგაც კი თითქმის ყოველდღე დადიოდა უნივერსიტეტში და განაგრძობდა რაღაც საიდუმლო, ფრიად საეჭვო საუბრებს უნივერსიტეტის ყოფილ რექტორ, ხალხის მტერ ორაგველიძესთან.

პარტიული კომიტეტი საეჭვოდ სთვლის ა. სანაძის ასეთი მჭიდრო კავშირს ხალხის მტრებ ორაგველიძე და ბრომიკერთან და გთხოვთ დეტალურად შეისწავლოთ ა. სანაძის ურთიერთობა ხალხის მტრებ ორაგველიძე და ბრომიკერთან. ყოველგვარი მასალები, რომლებიც კი მოეპოება უნივერსიტეტის პარტორგანიზაციას, გადმოცემული იქნება თქვენი მოთხოვნებისამებრ თანავე.

საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ)

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის

პარტკომის მდივანი **ხოზუა (ხელრთვა)**

საქმეთა მმართველი **ქორიძე (ხელრთვა)**

[1937 წ.]

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივი (III), ფონდი 947, აღწერა 1, საქმე 92, ფურცელი 102.

შინაარსი

- ქაში მჯვარცემლთა მეფობისა ----- 3
- დოკუმენტი №1. საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული ბიუროსა და უნივერსიტეტის კომუნისტური უჯრედების ბიუროების გაერთიანებული სხდომის ოქმი უნივერსიტეტის რეორგანიზაციის თაობაზე ----- 6
- დოკუმენტი №2. საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული ბიუროს, კომუნისტი ლექტორების, დოცენტებისა და პროფესორების გაერთიანებული სხდომის ოქმი უნივერსიტეტის ბაზაზე სასწავლო ინსტიტუტების ჩამოყალიბების პროექტის განხილვის თაობაზე ----- 11
- დოკუმენტი №3. საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბიუროს სხდომის ოქმი უნივერსიტეტის რეორგანიზაციასთან დაკავშირებით სასწავლო ინსტიტუტებისათვის შენობის გამოყოფის თაობაზე ----- 16
- დოკუმენტი №4. საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული ბიუროს მიერ მოწვეული თათბირის დადგენილებები მიმდინარე საკითხებთან დაკავშირებით ----- 20
- დოკუმენტი №5. 1930 წლის 13-17 დეკემბერს თბილისის სახელმწიფო პედაგოგიურ ინსტიტუტში ძველი პროფესორის წინააღმდეგ გამართული დისკუსიის სტენოგრაფიდან ----- 23
- დოკუმენტი №6. საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული ბიუროს დასკვნები უნივერსიტეტის მსუბუქი კავალერიის მუშაობის თაობაზე ----- 27
- დოკუმენტი №7. საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარ-

ტიული კომიტეტის მდივნის ს. გეგენავას მოხსენება ლავრენტი ბერიას უნივერსიტეტის რექტორის ლევან აღნიაშვილის არაბოლშევიკური მოღვაწეობის თაობაზე ----- 30

დოკუმენტი №8. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორის ლევან აღნიაშვილის მოხსენება საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) ცენტრალური კომიტეტის პირველ მდივანს ლავრენტი ბერიას საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის მდივნის ს. გეგენავას განცხადებასთან დაკავშირებით ----- 35

დოკუმენტი №9. 1936 წლის 23 მარტიდან 2 აპრილამდე თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ივანე ჯავახიშვილის მეცნიერული მემკვიდრეობის განქიქების მიზნით გამართული დისკუსიის სტენოგრამიდან ---- 62

დოკუმენტი №10. ივანე ჯავახიშვილის წერილი საქართველოს სსრ განათლების კომისარს უნივერსიტეტის ხელმძღვანელობის მიერ მისი დევენისა და სამსახურიდან გადადგომის თაობაზე ----- 67

დოკუმენტი №11. ივანე ჯავახიშვილის წერილი ვარლამ დონდუას ----- 69

დოკუმენტი №12. საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული ორგანიზაციის ფილოლოგიის ფაკულტეტის პირველადი პარტიული ორგანიზაციის დახურული კრების ოქმი სტუდენტ შალვა ლლონტის ანტისაბჭოთა საქმიანობის თაობაზე ----- 71

დოკუმენტი №13. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტის პარტიული ორგანიზატორის მოხსენება საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიულ კომიტეტს ----- 78

დოკუმენტი №14. გიგლა კვიციანიძის ჩვენება, მიცემული საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის მიერ გამოყოფილი კომისიისათვის----- 83

დოკუმენტი №15. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გეოგრაფია-გეოლოგიის ფაკულტეტის დეკანის პროფესორ ბ. ყავერიშვილის მოხსენება საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის მდივანს ავსტრიის მოქალაქის, სტუდენტ ერნა კნაგსის პოლიტიკურად არასანდოობის თაობაზე----- 87

დოკუმენტი №16. გრ. შენირულის წერილი საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატს ასპირანტ არჩილ სტეფანიშვილის საქმიანობის თაობაზე----- 89

დოკუმენტი №17. საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის სხდომის დადგენილება უნივერსიტეტში არსებული მდგომარეობისა და მიმდინარე მუშაობის თაობაზე----- 91

დოკუმენტი №18. საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის მდივნის მ. ქვარცხავას მოხსენება საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარს სერგო გოგლიძეს ასპირანტ ნოე ფირცხალავას ანტისაბჭოთა საქმიანობის თაობაზე----- 98

დოკუმენტი №19. საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის მდივნის მ. ქვარცხავას მოხსენება საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარ სერგო გოგლიძეს სათო ბერუჩიანის ანტისაბჭოთა საქმიანობის თაობაზე----- 99

დოკუმენტი №20. საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის მდივნის პ. ხობუას მოხსენება საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარ სერგო გოგლიძეს უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში გრიგოლ რობაქიძის დისშვილის ლილი ლომინაშვილის მიერ შესაძენი წიგნების სიის წარდგენასთან დაკავშირებით----- 101

დოკუმენტი №21. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის პარტიული ორგანიზატორის პ. კუჭავას მოხსენება საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიულ კომიტეტს-----103

დოკუმენტი №22. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის პარტიული ორგანიზატორის პ. კუჭავას მოხსენება საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის პარტიულ კომიტეტს-----110

დოკუმენტი №23. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გეოგრაფია-გეოლოგიის ფაკულტეტის დეკანის პროფესორ ბ. ყავრიშვილის მოხსენება საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის მდივანს-----113

დოკუმენტი №24. საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) თბილისის ორგანიზაციის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის მდივნის ხობუას და უნივერსიტეტის საქმეთა მმართველის ქორიძის ნერილი „თბილხლებტორგის“ პარტიული კომიტეტის მდივანს-----115

დაიბეჭდა გამომცემლობა „უნივერსალში“

თბილისი, 0179, ი. ჭავჭავაძის ბაზ. 19, ☎: 2 22 36 09, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal@internet.ge